

**HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 18 din 14 ianuarie 2015
pentru aprobarea Strategiei Guvernului României
de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome
pentru perioada 2015-2020**

ART. 1

Se aprobă Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

ART. 2

La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri se abrogă Hotărârea Guvernului nr. 1.221/2011 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 4 ianuarie 2012 și în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 bis din 4 ianuarie 2012.

ANEXĂ

**STRATEGIA
Guvernului României de incluziune a cetățenilor
români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020**

ABREVIERI

ANOFM	- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPDCA	- Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
ANR	- Agenția Națională pentru Romi
BJR	- Biroul Județean pentru Romi
SRANR	- Structurile regionale ale Agenției Naționale pentru Romi
CE	- Comisia Europeană
CMR	- Comisia Ministerială pentru Romi
CIME	- Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare a Strategiei
CNCD	- Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării
CNCR	- Centrul Național de Cultură a Romilor
DRI	- Departamentul pentru Relații Interetnice
FESI	- Fonduri europene, structurale și de investiții
FSE	- Fondul Social European
FRDS	- Fondul Român de Dezvoltare Socială

INS	- Institutul Național de Statistică
IOMC	- Institutul pentru Ocrotirea Mamei și Copilului "Prof. Dr. Alfred Rusescu"
MADR	- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MAE	- Ministerul Afacerilor Externe
MAI	- Ministerul Afacerilor Interne
MC	- Ministerul Culturii
MDRAP	- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MECS	- Ministerul Educației și Cercetării Științifice
MFP	- Ministerul Finanțelor Publice
MFE	- Ministerul Fondurilor Europene
MJ	- Ministerul Justiției
MMFPSPV	- Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
MS	- Ministerul Sănătății
PNDR	- Programul Național de Dezvoltare Rurală
PND	- Planul național de dezvoltare
POSDRU	- Programul operațional sectorial Dezvoltarea resurselor umane
SGG	- Secretariatul General al Guvernului
Strategia	- Strategia Guvernului României de incluziune socială a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020
UE	- Uniunea Europeană

1. Introducere

Conform art. 6 lit. cc) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011 "procesul de incluziune socială reprezintă ansamblul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării - comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale și asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale și politice ale societății".

Incluziunea socială este definită în documentele UE ca "procesul care conferă persoanelor confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii sociale oportunitățile și resursele necesare pentru a participa pe deplin la viața economică, socială și culturală, pentru a se bucura de un standard de viață și bunăstare considerat normal în societatea în care trăiesc. Incluziunea socială asigură participarea sporită a acestor persoane la luarea deciziilor care le afectează viața, precum și accesul la drepturile fundamentale"*1).

---

*1) Joint report by the Commission and the Council on social inclusion, 2004, p.8.

Politica de incluziune socială a Guvernului României are drept obiectiv general creșterea standardului de viață al populației și stimularea câștigurilor obținute din muncă prin facilitarea ocupării și promovarea politicilor publice cu adresabilitate către toate grupurile vulnerabile: romii, persoanele cu dizabilități, femeile, copiii străzii, tinerii de 18 ani care părăsesc instituțiile de protecție ale statului, persoanele în vârstă etc.

Incluziunea socială a cetățenilor români aparținând minorității rome presupune o abordare integrată, un proces planificat și acțiuni conjugate, urmate de adoptarea și implementarea de strategii, politici publice, programe și proiecte specifice.

Guvernul României consideră incluziunea socială a romilor un aspect ce trebuie reflectat în numeroase domenii de activitate de pe agenda fiecărei instituții publice centrale și locale. Aceste instituții, precum și societatea civilă joacă un rol determinant în procesul de dezvoltare socială, contribuind la îmbunătățirea situației romilor.

Conform Comunicării Comisiei Europene din 2011, Un cadru UE pentru strategiile naționale de incluziune a romilor până în 2020, incluziunea cetățenilor UE aparținând minorității rome este unul dintre cele mai stringente aspecte sociale din Europa. Cu toate că responsabilitatea principală pentru incluziunea socială și economică a romilor revine autorităților publice, incluziunea romilor este un proces care presupune o schimbare importantă atât în mentalitatea majorității, cât și în mentalitatea romilor, o provocare pentru care se impun acțiuni ferme, desfășurate în cadrul unui dialog activ cu reprezentanții romilor, atât la nivel național, cât și la nivelul UE.

Noua abordare strategică pentru creșterea incluziunii sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome are în vedere:

1. înțelegerea dezideratului intervenției publice pentru îmbunătățirea situației romilor, nu doar din considerente care țin de justiția și protecția socială, dar și din considerente care se raportează la dezvoltarea economică și socială durabilă a României - resursa umană furnizată de populația romă, una din cele mai tinere din UE, căpătând o miză foarte importantă. Acest aspect este foarte important, în special în contextul identificării de soluții în fața scăderii accentuate a ratei natalității în ultimele două decenii, avându-se în vedere provocările majore pentru menținerea echilibrului sistemului de pensii în deceniile care urmează. Costurile asociate non-intervenției sunt foarte mari. Astfel, la nivelul anului 2010, Banca Mondială estima pentru România pierderile de productivitate anuală, din cauza excluziunii romilor, la 887 milioane euro*2);

---

*2)

http://siteresources.worldbank.org/EXTROMA/Resources/Economic_Costs_Roma_Exclusion_Note_Final_RO.pdf

---

2. asigurarea eficienței și eficacității intervenției publice pentru îmbunătățirea situației cetățenilor români aparținând minorității rome printr-o abordare integrată, având ca prioritate incluziunea educațională și creșterea egalității de șanse educaționale pentru toți copiii;

3. necesitatea parteneriatului permanent cu societatea civilă în toate etapele de intervenție publică, atât la nivelul administrației publice centrale, cât și, în mod deosebit, la nivelul celei locale;

4. intervenție adaptată particularităților sociale care caracterizează unele subgrupuri ale minorității rome, inclusiv comunitățile tradiționale, luând în calcul clivajele socio-economico-culturale din interiorul acestei minorități.

Prezenta Strategie reprezintă o revizuire necesară a Strategiei din 2011 în lumina noilor realități și provocări sociale (evidențiate inclusiv în cadrul datelor recent furnizate de recensământul populației și al locuințelor - 2011), a țintelor europene asumate în Strategia Europa 2020 (obiectivul național asumat prin Programul Național de Reformă este de reducere a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 580.000 persoane până în anul 2020), precum și noul context dat de accesarea de fonduri europene în perioada 2014-2020.

Această strategie se va aplica în strânsă corelare cu implementarea fondurilor europene, structurale și de investiții, care au ca obiectiv creșterea incluziunii sociale.

Strategia asigură continuitatea măsurilor deja întreprinse prin Strategiile Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor.

Procesul de consultare pentru revizuirea Strategiei

Procesul de revizuire s-a fundamentat pe un amplu proces de consultare a tuturor actorilor relevanți: reprezentanți ai autorităților publice locale și centrale, organizații ale societății civile, reprezentanți ai mediului academic, reprezentanții misiunilor diplomatice la București, precum și experți ai Băncii Mondiale sau diferitelor structuri ONU etc.

Inițierea procesului de consultare în vederea revizuirii Strategiei a avut loc începând cu luna martie 2013 și a cuprins mai multe etape, desfășurându-se în perioada martie 2013-decembrie 2014.

Durata de implementare

Strategia se implementează în perioada 2015-2020. Documentul este însoțit de planuri de măsuri aferente fiecărei direcții principale de acțiune pentru perioada 2015-2016 și de rezultatele așteptate conform măsurilor derulate.

În funcție de evoluțiile la nivel național și european, Strategia va fi revizuită, adaptată sau completată, planurile de măsuri specifice urmând a fi actualizate pe baza rezultatelor și recomandărilor formulate în procesul de monitorizare și evaluare.

2. Informații generale relevante

Descrierea situației actuale

Potrivit rezultatelor recensământului populației și al locuințelor efectuat în anul 2011*3), numit în continuare recensământ, numărul romilor declarați a fost de 621.573 ceea ce reprezintă 3,3% dintr-un total de 18.884.831 persoane pentru care a putut fi identificată etnia și care fac parte din populația stabilă a României*4). Estimările privind numărul cetățenilor români care aparțin minorității rome nu sunt concordante, Consiliul Europei operând, de exemplu, cu cifra de 1.850.000 persoane*5), în timp ce alte studii ale ANR și Băncii Mondiale*6) estimau numărul celor care locuiesc în comunități compacte cu o pondere ridicată de romi la maximum 1 milion de persoane.

---

*3) <http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/>

*4) Conform recensământului din 2011 populația stabilă a României este de 20.121.641 persoane, însă pentru 1.236.810 persoane nu a putut fi identificată etnia.

*5) http://ec.europa.eu/justice/policies/discrimination/docs/com_2011_173_en.pdf

*6) Dumitru Sandu, Comunitățile de romi din România - O hartă a sărăciei prin sondajul PROROMI. Banca Mondială, București, iulie 2005, disponibil la: http://www.anr.gov.ro/docs/statistici/PROROMI__Comunitățile_de_Romi_din_România_187.pdf

---

Majoritatea (63%) celor care la recensământ s-au declarat a fi romi locuiesc în mediul rural, doar puțin peste 230.000 dintre romii autodeclarați locuind în municipii și orașe (37%). Dintre persoanele care și-au declarat etnia romă la recensământ, 244.503 (39,3%) au declarat că au drept limbă maternă - limba români. Restul romilor identificați conform recensământului au declarat că limba maternă este: limba română - 342.674 persoane, adică 55,1% dintre romi; limba maghiară - 32.777 persoane, adică 5,2% dintre romi; 1.127 - turcă, 86 - tătară, 59 - sârbă etc. În mediul rural se înregistrează cel mai mare număr de romi care au indicat limba români ca limbă maternă (circa 150.000 persoane - 61,3% din totalul celor 244.503 persoane care au declarat că limba maternă este români).

Deoarece educația este domeniul-cheie care asigură sustenabilitatea intervenției pentru incluziunea socială a cetățenilor români aparținând minorității rome, este important a analiza comparativ situația populațiilor rome, respectiv române și maghiare, așa cum rezultă din datele recensământului:

Structura educațională a celor mai numeroase trei grupuri etnice din România

	Superior	%	Postliceal + Liceal	%	Gimnazial	%	Primar	%	Fără școală absolvită dar alfabetizat	%	Fără școală absolvită și analfabet	%	Total
Români	2.254.966	14,8	6.442.610	42,3	4.043.714	26,6	2.101.700	13,8	225.858	1,5	153.221	1,0	15.222.069
Maghiari	114.470	10,2	517.794	46,2	341.661	30,5	122.939	11,1	14.104	1,3	9.020	0,8	1.119.988
Romi	3.397	0,7	44.111	9,2	170.465	35,7	163.231	34,2	29.031	6,1	67.480	14,1	477.715
Total	2.372.833		7.004.515		4.555.840		2.387.870		268.993		229.721		16.819.772

Sursa: Calcule ale Direcției pentru Strategii Guvernamentale (Guvernul României) pe baza datelor recensământului din 2011. Conform standardelor de raportare a datelor de recensământ numărul persoanelor pe niveluri educaționale este indicat pentru populația cu vârstă de peste 10 ani.

În ciuda progreselor înregistrate în ultimii 10 ani ca urmare a măsurilor afirmative și a altor inițiative implementate în România, se poate încă observa persistența decalajului dintre cetățenii români aparținând minorității rome și cei care nu aparțin acestei minorități, în termeni de stoc educațional acumulat. Astfel, dacă în rândul persoanelor care s-au declarat cetățeni români, ponderea celor cu studii superioare este de 14,8% (și 10,2% în rândul persoanelor care s-au declarat de etnie maghiară), în rândul persoanelor care s-au declarat romi ponderea este de doar 0,7% (adică 3.397 de cetățeni români aparținând minorității rome cu studii superioare identificați în recensământ).

Situația analfabetismului reclamă, de asemenea, continuarea eforturilor pentru creșterea gradului de incluziune educațională a cetățenilor români aparținând minorității rome. Astfel, în rândul persoanelor care s-au declarat cetățeni români cu vârstă de peste 10 ani, ponderea celor analfabeți este de 1% (0,8% în rândul persoanelor care s-au declarat de etnie maghiară); în schimb, analfabetismul în rândul persoanelor care s-au declarat romi cu vârstă de peste 10 ani este de 14,1% (unul din șapte). Din altă perspectivă putem observa că, din totalul persoanelor analfabete pe care România le are (229.721), o pondere de 27,4% (67.480) sunt persoane care s-au declarat romi, aceasta în condițiile în care ponderea persoanelor aparținând minorității rome reprezintă 3,3% din totalul cetățenilor români a căror etnie a putut fi identificată la recensământul din 2011. Fie și numai dacă luăm în calcul aceste date reiese că se impune continuarea și completarea măsurilor specifice pentru creșterea acumulărilor educaționale ale persoanelor aparținând minorității rome ca mijloc esențial de incluziune socială a acestora.

În ce privește ocuparea și integrarea pe piața muncii, trebuie menționat că populația formată din cetățeni români aparținând minorității rome are, în general, un nivel de pregătire școlară mai redus în comparație cu populația majoritară, ceea ce le limitează accesul pe piața muncii în condițiile în care cererea de forță de muncă calificată este în creștere. Dacă în rândul persoanelor aparținând minorității rome rata ocupării a fost estimată în anul 2011 la nivelul de 36,3%*7), în rândul populației nerome aceeași rată avea valoarea de 58,5%*8). Conform aceluiași surse, șomajul estimat în rândul persoanelor aparținând minorității rome a fost de 48,6% în anul 2011, față de 7,4% la nivel național.

*7) Situația romilor în România. Între incluziune socială și migrație, 2011, București, Fundația Soros România.

*8) Ocupare și neocupare în 2011, principalele rezultate, aprilie 2012, în Moisă F., Rostas I.A., Tarnovschi D., Stoian I., Rădulescu D., Andersen T.Ș. (2013), Raportul societății civile asupra implementării Strategiei Naționale de Integrare a Romilor și a Planului de Acțiune al Deceniului în ROMÂNIA în 2012, p. 72.

Prezentare comparativă a unor parametri
socioprofesionali între cetățenii români
aparținând minorității rome și ansamblul populației

	Romi (2011) (%)	Populația totală (2011) (%)
Rata ocupării	36,3	58,5
Rata șomajului	48,6	7,4
Rata ocupării în rândul tinerilor (15-24 ani)	73,5	23,8
Statut profesional - angajați	24,1	67,3
Statut profesional - lucrător pe cont propriu cu sau fără angajați, altceva	59	31,5
Angajat cu normă parțială	65,4	10,4

Sursa: Institutul Național de Statistică - tabel preluat din Raportul societății civile asupra implementării Strategiei Naționale de Integrare a Romilor și a Planului de Acțiune al Deceniului în România în 2012, p. 72.

Doar unul din zece cetățeni români aparținând minorității rome a avut un loc de muncă stabil în ultimii doi ani, iar 52% au declarat că nu au găsit deloc de lucru în acea perioadă. Femeile rome manifestă o slabă participare pe piața muncii, doar 27% fiind angajate și 36% declarând că sunt în căutarea unui loc de muncă.

Este important faptul că rata de ocupare în rândul persoanelor tinere aparținând minorității rome este net superioară celei în rândul tinerilor care nu aparțin acestei minorități. Este o consecință a condiționării reciproce dintre situația economică și gradul de integrare educațională - tinerii romi intră mai devreme pe piața muncii în lipsa unui suport economic care să le permită continuarea studiilor. Pe de altă parte, cetățenii români aparținând minorității rome sunt mai angrenați în activități pe cont propriu sau cu normă parțială, opțiuni care implică un risc social mai ridicat de alunecare în sărăcie. Aceste ocupații sunt supuse unei anumite ciclicități, pe o perioadă determinată, și implică măsuri de protecție socială.

În acest cadru este important de precizat că și discrepanțele economice dintre cetățenii români aparținând minorității rome și restul populației sunt semnificative. În anul 2011, trei din patru persoane aparținând minorității rome se aflau în sărăcie relativă, în vreme ce doar unul din patru cetățeni majoritari se aflau într-o situație similară. Situația economică a cetățenilor români aparținând minorității rome s-a deteriorat în 2011 față de 2005 (în anul 2005, doi din cinci cetățeni rome se aflau în sărăcie relativă în vreme ce, în anul 2011, trei din patru se aflau în aceeași situație). Acest fapt confirmă evoluțiile la nivel global, respectiv european: recenta criză economico-financiară și-a lăsat amprenta negativă mai accentuat asupra situației sociale a grupurilor vulnerabile, în cazul de față asupra cetățenilor români aparținând minorității rome. Dacă luăm în calcul rata sărăciei absolute, aceasta este de cel puțin patru ori mai mare în rândul cetățenilor români aparținând minorității rome comparativ cu restul populației (54% la cetățenii români care aparțin minorității rome vs. 13% la cetățenii români care nu aparțin minorității rome). Discrepanțele de venit în rândul romilor sunt mai mari decât cele înregistrate la restul populației, ceea ce relevă existența unui subgrup de cetățeni români aparținând minorității rome supus unui risc accentuat de sărăcie*9).

---

*9) UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană în Alexandru Ioan Toth (cercetător principal), Adrian Dan și Cosmin Briciu, 2012, Economia socială și comunitățile de romi - provocări și oportunități, UNDP, p.14-15.

Condițiile socioeconomice precare și nivelul redus de educație, asociate cu barierele de acces la serviciile de sănătate, au consecințe directe și asupra stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome. Astfel, deși intervențiile publice inițiate de România în ultimii 10 ani converg către o îmbunătățire a situației existente, se mențin încă diferențe semnificative între cetățenii români aparținând minorității rome și restul populației în ceea ce privește indicatorii care măsoară starea de sănătate. În ceea ce privește mortalitatea infantilă, deși tendința descendentă s-a menținut până la valoarea de 9,4 la mie în 2011, România rămâne totuși cu cea mai mare rată din țările UE 28 și de 2,4 ori peste media europeană (aprox. 4 la mie în 2011)*10), iar conform unui studiu recent UNICEF*11) riscul mortalității infantile este de 4 ori mai mare în rândul copiilor rome de 0-1 ani. Conform aceluiași raport, aproape jumătate (45,7%) dintre copiii rome nu beneficiază de vaccinarea gratuită furnizată de Ministerul Sănătății în cadrul Programului Național de Imunizări, fie din cauza refuzului de vaccinare, fie a lipsei de informare/educație a mamelor sau din cauza deficiențelor din asistența medicală primară. Probabilitatea de deces la copiii sub 5 ani este cea mai înaltă din UE 28 (11,7/1.000 născuți vii, 2010). Totodată, ultimul raport realizat de IOMC relevă o pondere de peste 80% a deceselor în rândul copiilor din mediul rural între 0-5 ani (inclusiv din rândul romilor). Riscul de deces matern la naștere este de circa cinci ori mai mare în România decât în UE. După o scădere susținută pe parcursul a aproximativ două decenii, începând cu anul 2007 se constată o tendință îngrijorătoare de creștere a ratei mortalității materne cu 5-6% pe an, cauzată de creșterea componentei de mortalitate gestațională, iar mortalitatea maternă în rândul femeilor rome este de 15 ori mai mare comparativ cu media națională*12). Doar 52% dintre romi au asigurări de sănătate, iar 73% dintre romi nu au acces la medicamente vitale.*13) 11% dintre respondenții rome au raportat într-un studiu din 2013 că în ultimul an au avut nevoie de asistență medicală, dar nu au beneficiat de aceasta, comparativ cu 5% din populația generală.*14) În acest context este oportun a menționa și rezultatele unui studiu realizat în anul 2009 care arată că cetățenii români aparținând minorității rome au cea mai pozitivă percepție subiectivă asupra stării de sănătate proprie comparativ cu celelalte șase țări europene (Bulgaria, Republica Cehă, Grecia, Portugalia, Slovacia, Spania unde studiul a mai fost derulat)*15).

De asemenea, este important de menționat că ponderea cetățenilor români aparținând minorității rome care suferă de o dizabilitate sau o boală cronică este mai mică decât cea înregistrată la nivelul minorității rome din Europa, respectiv 14,5% în România față de 15% la nivelul european*16).

---

*10) Eurostat database.

*11) RECI (Roma Early Childhood Inclusion) Overview Report - 2012.

*12) Vincze E., Social Exclusion at the Crossroads of Gender, Ethnicity and Class: A View of Români Women's Reproductive Health, 2006.

*13) UNDP: Data on Roma: România, 2011, <http://europeandcis.undp.org/data/show/D69F01FE-F203-1EE9-B45121B12A557E1B>.

*14) "Criza ascunsă din sănătate: Inegalități în domeniul sănătății și date dezagregate", Centrul European pentru Drepturile Romilor, octombrie 2013.

*15) EDIS S.A. European Survey on Health and the Roma Community 2009 and Eurostat data on EU-27 (2008) în Fundacion Secretariado Gitano Health Area, Health and the Roma Community, analysis of the situation in Europe Bulgaria, Czech Republic, Greece, Portugal, România, Slovakia, Spain, p. 31. http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_health_en.pdf

*16) Idem, p. 33.

În ciuda progreselor înregistrate în ultimii 10 ani ca urmare a eforturilor depuse, se menține o diferență și în privința calității locuirii. Astfel, în 2011, 36% dintre gospodăriile rome aveau acces la rețeaua publică de apă potabilă, în contextul în care, conform datelor INSSE, 61,2% dintre toate gospodăriile din România aveau acces la apă curentă prin rețeaua publică, iar 24% dintre locuințele romilor din România aveau acces la canalizare (rețeaua publică sau fose septice), față de 43,5% la nivel național. De asemenea, o pondere de 16% aveau toaletă cu apă curentă, spre deosebire de 42% din populația României, iar 68% au spus că au toaletă în curte sau în afara locuinței.*17)

---

*17) Moisă F., Rostas I.A., Tarnovschi D., Stoian I., Rădulescu D., Andersen T.Ș. (2013), Raportul societății civile asupra implementării Strategiei Naționale de Integrare a Romilor și a Planului de Acțiune al Deceniului în ROMÂNIA în 2012, p. 104. Datele privind populația romă reprezintă estimări pe bază de sondaj reprezentativ.

Elementele culturale pot juca și ele un rol în acest proces*18). De exemplu, în ceea ce privește religia celor care la recensământul din 2011 s-au declarat romi, cel mai adesea ei împărtășesc religia (sau subdiviziunea religioasă) majoritarilor în mijlocul cărora trăiesc*19). Cu toate acestea, se poate observa, față de recensământul din 2001, o creștere marcantă a numărului romilor care au aderat la culte neoprotestante (îndeosebi la cel penticostal - 71.262 persoane). Există, de altfel, unele intervenții și studii de caz care arată că biserica/religia pot constitui un catalizator al incluziunii sociale.

---

*18) http://www.prorroma.org/ro/info_proiecte/scoli_creștine_private; Kiss Denes, 2009, "Romii din Herculian și rolul religiei penticostale în viața lor comunitară" în Kiss Tamas, Foszto, Laszlo, Fleck Gabor (editori), 2009, "Incluziune și excluziune. Studii de caz asupra comunităților de romi din România", Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca.

*19) Ortodocși: aproape 475 de mii, romano-catolici: peste 20 de mii, musulmani: peste 3.300 etc.

Datele prezentate arată existența unor diferențe intercorelate în toate componentele sociale esențiale care definesc calitatea vieții între grupul cetățenilor români aparținând minorității rome și restul populației. Acumularea educațională și calitatea educației sunt reflectate în șansele de ocupare de mai târziu și sunt condiționate de statutul ocupațional al familiei de origine sau de calitatea locuirii. De asemenea, starea de sănătate depinde într-o mare măsură de starea economică și de calitatea locuirii, dar afectează și acumulările educaționale. Această precizare este importantă, deoarece fundamentează necesitatea unei intervenții integrate pentru îmbunătățirea situației sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome.

În plus, trebuie luat în considerare faptul că îmbunătățirea situației persoanelor aparținând minorității rome are loc în cadrul unui proces asumat cu fermitate de Guvernul României începând cu anul 2001, ale cărui efecte se manifestă gradual, pe termen lung. În mod realist, decalajele sociale mari acumulate în sute de ani nu pot fi anulate pe termen scurt. Important este ca progresul în reducerea decalajelor dintre grupul persoanelor aparținând minorității rome și restul populației să se manifeste constant în urma unor acțiuni sistematice. Este ceea ce își propune și actuala Strategie.

3. Priorități, politici, cadrul juridic existent

Guvernul României își propune să continue măsurile întreprinse pentru incluziunea socială a romilor, inclusiv prin facilitarea dialogului instituțiilor competente din România cu partenerii europeni, dar și cu societatea civilă.

Astfel, în 2001 a fost adoptată Strategia Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor pentru perioada 2001-2010, prin Hotărârea Guvernului nr. 430/2001 privind aprobarea Strategiei Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor, cu modificările și completările ulterioare, ca document cuprinzător de politică publică în domeniul incluziunii sociale a romilor din România.

Ulterior, prin adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 1.221/2011 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020 s-a avut în vedere asigurarea incluziunii socioeconomice a romilor prin implementarea unor politici publice în domeniul educației, ocupării forței de muncă, sănătății, locuirii, culturii și infrastructurii sociale.

În anul 2010, UE a lansat Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, prin care a stabilit obiective în cinci domenii majore: ocuparea forței de muncă, cercetarea, mediul și energia, cercetarea, dezvoltarea și inovarea, educația, combaterea sărăciei. Obiectivul social pentru UE la nivelul anului 2020 urmărește reducerea cu aproximativ 20 de milioane a numărului de cetățeni europeni expuși riscului de sărăcie, precum și asigurarea coeziunii economice, sociale și teritoriale și sprijinirea categoriilor supuse riscului de excluziune socială.

În anul 2010, România și-a asumat ținte pentru toate obiectivele Strategiei Europa 2020, inclusiv o țintă de reducere a numărului celor aflați în risc de sărăcie și incluziune socială cu 580.000 persoane.

Așa cum a arătat Comisia Europeană, cauzele principale ale excluziunii sociale sunt: sărăcia, lipsa competențelor de bază și a oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții sau discriminarea. Acestea sunt cauze care explică și decalajul social dintre cetățenii români aparținând minorității rome și restul populației; datele ne arată că populația romă este afectată în proporție semnificativ mai mare, comparativ cu restul populației de: rată scăzută de ocupare, rată ridicată de părăsire timpurie a școlii, acumulare educațională scăzută și sărăcie. Este limpede în acest context că obiectivele Strategiei Europa 2020, transpuse în ținte naționale, nu pot fi atinse în România fără a aborda problema decalajului de incluziune socială a romilor comparativ cu restul populației. Strategia prezentă poate fi considerată ea însăși un demers important pentru atingerea țintelor naționale ale Strategiei Europa 2020 transpuse în Programul Național de Reformă.

În anul 2011, la nivelul Uniunii Europene, au fost aprobate Cadrul European pentru strategiile naționale privind incluziunea romilor (2011-2020) și, în 2013, Recomandarea Consiliului UE cu privire la măsurile de incluziune efectivă a romilor în statele membre.

4. Provocări actuale în domeniile-cheie

Potrivit celor mai recente date pe care administrația publică centrală le are la dispoziție, grupul cetățenilor români aparținând minorității rome manifestă, în cadrul celor vulnerabile, un risc mai ridicat de excluziune socială*20), înregistrându-se diferențe de acumulare educațională, de incluziune pe piața muncii, în ceea ce privește starea de sănătate și a locuirii. Gradul de incluziune socială a cetățenilor români aparținând minorității rome, la fel ca în restul țărilor din Uniunea Europeană, este inferior mediei naționale la toate capitolele care caracterizează calitatea vieții, iar explicația unei asemenea situații se regăsește într-un complex de cauze care țin atât de blocajul într-un cerc vicios al sărăciei perpetuat de la o generație la alta, cât și de manifestarea unor mecanisme sociale care pot provoca uneori marginalizare socială. Mai jos sunt prezentate date punctuale, la nivelul domeniilor relevante, privind situația actuală și modalități de eficientizare a politicilor guvernamentale specifice.

---

*20) Analiza socioeconomică pentru programarea fondurilor europene 2014-2020, GLT Afaceri Sociale și Incluziune Socială, Comitetul Consultativ Tematic Ocupare, incluziune socială și servicii sociale, MMFPSPV, București, iunie 2013, pp. 22-25.

A. Educație

Educația este cel mai puternic instrument prin intermediul căruia adulții și copiii din grupurile marginalizate se pot ridica din starea de sărăcie, atât din punct de vedere social, cât și economic. În România rata de înscriere la grădiniță a copiilor romi de vârstă 3-6 ani este mult sub cea a populației majoritare, 37% la copii romi vs. 77% la copii care nu aparțin minorității rome*21). Doi din zece copii romi nu merg la școală, cel mai frecvent motiv invocat fiind cel legat de lipsa resurselor financiare*22). Unul din șase părinți romi explică slaba participare școlară a copiilor prin discriminarea etnică*23). Peste 80% dintre părinții romi afirmă că își doresc cel puțin educație secundară pentru copiii lor, însă mai mult de 75% dintre copiii romi nu termină 8 clase*24).

---

*21) The World Bank, Toward an equal start: closing the early learning gap for Roma children in Eastern Europe, 2012, p. 12.

*22) Ana Maria Preoteasa, Monica Șerban, Daniela Tarnovschi. Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație. 2011. București: Fundația Soros România.

*23) Surdu, Laura, 2011. "Roma school participation, non-attendance and discrimination in România", Bucharest, Vanemonde; citat în United Nations Economic and Social Council (2012) Draft country programme document România, p. 3-4.

*24) The World Bank, Toward an equal start: closing the early learning gap for Roma children in Eastern Europe, 2012. p. 9.

Integrarea în sistemul educațional a copiilor de vârstă școlară la nivel primar și gimnazial

	2005/2006	2007/2008	2009/2010
Ponderea copiilor de vârstă învățământului primar (7-10 ani) în afara sistemului de educație care nu mai frecventează sistemul de educație	3,33%	5,43%	6,48%
Ponderea copiilor de vârstă învățământului gimnazial (11-14 ani) în afara sistemului de educație care nu mai frecventează sistemul de educație	3,84%	5,68%	5,45%

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS, Institutul de Științe ale Educației. 2012. "STUDIUL NAȚIONAL - ROMÂNIA. Analiza situației copiilor aflați în afara sistemului de educație în România". UNICEF

Datele arată că există rate semnificative de copii care nu frecventează școala (unul din douăzeci de copii de vârstă învățământului primar sau gimnazial au părăsit sistemul de educație), dar și faptul că situația s-a deteriorat în intervalul 2006-2010 (probabil un efect secundar al crizei economice). Rata nefrecventării școlii a crescut, mai ales la nivel primar, din 2006 până în 2010 aceasta aproape dublându-se (de la 3,3% la 6,5%), în vreme ce la nivel gimnazial pare a se stabiliza la un nivel de 5%.

Un alt studiu a remarcat că ponderea ridicată a copiilor romi în școală este asociată cu scăderea calității dotărilor materiale ale instituției în cauză*25). A fost semnalat și faptul că persoanele rome de gen feminin se confruntă cu riscuri semnificativ mai mari de a abandona sau părăsi timpuriu școala, în raport cu cele de gen masculin*26). Acest fapt se reflectă și în ce privește rata de analfabetism care este semnificativ mai ridicată în rândul femeilor decât în rândul bărbaților romi (conform unui sondaj din 2011 ponderea femeilor rome care declară că nu știu să scrie și să citească este cu 10% mai mare decât în rândul bărbaților)*27).

*25) Duminică G., Ivasiuc A. 2010. O școală pentru toți. Agenția Împreună și UNICEF.

*26) Ana Maria Preoteasa, Monica Șerban, Daniela Tarnovschi. Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație. 2011. p. 36-39. București: Fundația Soros România.

*27) Idem.

Conform datelor recensământului din 2011, ponderea persoanelor cu studii superioare este: la cele care s-au declarat cetățeni români 14,8%; la cele declarate de etnie maghiară 10,2%, iar la cele aparținând minorității rome 0,7% (au fost identificate 3.397 persoane aparținând minorității rome cu studii superioare).

În privința analfabetismului, din totalul persoanelor analfabete pe care România le are [245.387*28)] o pondere de 27,4% (67.480) sunt cetățenii români aparținând minorității rome. Dacă la persoanele care s-au declarat cetățeni români cu vârstă de peste 10 ani, ponderea celor analfabeți este de 1% (0,8% în rândul persoanelor de etnie maghiară), analfabetismul în rândul persoanelor aparținând minorității rome s-a ridicat la 14,1%.

---

*28) Conform recensământului din 2011.

B. Ocuparea forței de muncă

Nivelul limitat de educație, combinat cu discriminarea, conduce la decalaje foarte mari în ceea ce privește ocuparea și la rate ale productivității extrem de reduse. Romii din România înregistrează o participare redusă pe piața formală a muncii, dar au o participare ridicată pe piața informală a muncii, fără a putea beneficia de mecanismele de securitate socială. Un studiu realizat pe un eșantion reprezentativ de cetățenii români aparținând minorității rome de 16 ani și peste*29) arată că rata de ocupare a fost de doar 36%, iar alte 36% persoane își căutau un loc de muncă și 28% erau inactive (față de rata de ocupare de 58%, respectiv rata de șomaj de 7,4%, la nivel național, conform datelor INS 2011).

---

*29) Ana Maria Preoteasa, Monica Șerban, Daniela Tarnovschi. Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație. 2011. București: Fundația Soros România.

Doar unul din zece romi au avut un contract de muncă pe durată nedeterminată în ultimii doi ani, iar 52% declară că nu au găsit niciun loc de muncă în această perioadă. În rândul femeilor rome, participarea pe piața muncii este deosebit de scăzută, doar 27% desfășurând activități economice și 36% declarându-se în căutarea unui loc de muncă. În plus, majoritatea femeilor rome au, încă de foarte tinere, un număr mare de copii în îngrijire.

Persoanele aparținând minorității rome care sunt ocupate lucrează majoritar pe cont propriu, doar 10-15% fiind salariați. Dintre salariații romi, majoritatea fie nu au nicio calificare, fie desfășoară activități care nu necesită calificare. Per total, din populația ocupată de cetățeni români aparținând minorității rome de 15 ani și peste, 38% lucrează ca muncitori necalificați, 32% au ocupații care solicită o calificare (muncitori, vânzători, comercianți), 9% sunt muncitori în agricultură, iar 13% au ocupații tradiționale rome.

Activitățile economice pe care le desfășoară sunt în cea mai mare parte temporare, sezoniere sau ocazionale, ceea ce indică gradul ridicat de subocupare la nivelul acestei populații. Barometrul de incluziune socială (2010) arată că riscul de concediere în cazul cetățenilor români aparținând minorității rome este de zece ori mai ridicat decât în cazul întregii populații, iar 41% dintre romii care își caută de lucru nu sunt angajați tocmai pentru că sunt romi. Din acest motiv, 55% dintre romii angajați nu au un contract de muncă și 45% dețin doar slujbe ocazionale sau temporare (față de 5% dintre români). În aceste condiții, 72% dintre romii aflați în căutarea unui loc de muncă sunt dispuși să presteze o muncă indiferent de condiții, să fie angajați fără forme legale, ceea ce înseamnă că nu vor contribui nici la sistemul de pensii și nici nu vor beneficia de asigurări sociale.

Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, ponderea șomerilor în rândul cetățenilor români aparținând minorității rome reprezintă, în medie, aproximativ 10% din totalul șomerilor înregistrați: 49.242 de persoane din rândul minorității rome din totalul de 492.427 de șomeri înregistrați la sfârșitul lunii martie 2013. Similar cu populația generală, romii șomeri înregistrați sunt în majoritate bărbați, cu vârste cuprinse între 30 și 49 de ani, cu un nivel scăzut de educație: 32% nu au nicio școală formală, 37% au învățământ gimnazial incomplet, 22% au terminat 8 clase și doar 4% au studii liceale. Aproximativ 58% dintre cetățenii romi înregistrați în evidențe (martie 2013) provin din trei regiuni: Centru, Nord-Vest și Sud. Cea mai mare parte (88%) nu sunt șomeri indemnizați, aceste persoane înregistrându-se doar pentru a obține documentele necesare pentru venitul minim garantat.

Participarea redusă și accesul limitat la poziții nesigure și marginale pe piața muncii se traduc în venituri precare și risc ridicat de sărăcie și excluziune socială. Astfel, venitul total disponibil la nivelul gospodăriilor rome este de trei ori mai mic decât în rândul populației generale. În fapt, 60% dintre gospodăriile rome trăiesc dintr-un venit lunar mai mic decât un salariu minim. În plus, instabilitatea locului de muncă rezultă în venituri care variază considerabil de-a lungul anului, ceea ce poate afecta negativ în special copiii (absenteism și chiar abandon școlar, subnutriție, dezvoltarea unor boli cronice etc.).

Consecința directă constă în sărăcie și o rată mare a privațiunilor materiale, cu atât mai mult cu cât gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome sunt formate din adulți cu mulți copii și puține (sau niciuna) persoane ocupate. În România, precum și în Bulgaria sau Ungaria, atât incidența, cât și profunzimea sărăciei sunt semnificativ mai ridicate la cetățenii aparținând minorității rome decât la alte grupuri etnice. Riscul de sărăcie absolută cu care se confruntă aceștia este de șapte ori mai mare, 31,1% dintre romi față de 4,4% din populația țării.

C. Sănătate

Starea de sănătate a populației este determinată multifactorial. Un acces universal și echitabil la servicii de sănătate, deși esențial, are o contribuție limitată la îmbunătățirea stării de sănătate a unei populații. Nivelul de dezvoltare socio-economică, condițiile de locuit, nivelul de educație, factorii de mediu și comportamentali/stilul de viață contribuie în egală măsură la menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a unei populații.

Studii și analize recente demonstrează un decalaj semnificativ al indicatorilor de morbiditate și mortalitate a cetățenilor români aparținând minorității rome față de populația generală din România și explică acest decalaj prin condiționarea socio-economică. Altfel spus, fără reducerea gradului de sărăcie, asigurarea unor condiții de locuit decente, creșterea nivelului de educație, nu se poate vorbi despre îmbunătățirea substanțială a indicatorilor care măsoară starea de sănătate a romilor. Studiul privind starea de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome arată că, deși diferențele între starea de sănătate a romilor și majoritate sunt semnificative, "nu există o singură afecțiune sau factor care explică această discrepanță în ceea ce privește rezultatele privind starea de sănătate dintre romi și restul populației din România. Mai degrabă, discrepanța se datorează interacțiunii multiplilor factori care se află la rădăcina inegalității din domeniul sănătății, între care pot fi menționați: sărăcia, condițiile precare de trai, niveluri mai scăzute ale șomajului și educației și excludere socială."*30)

---

*30) "Criza ascunsă din sănătate: Inegalități în domeniul sănătății și date dezagregate", Centrul European pentru Drepturile Romilor, octombrie 2013.

În plus, sănătatea bărbaților și femeilor aparținând minorității rome este determinată de stilul de viață și de normele sociale care guvernează rolurile lor în rândul populației rome. Pe de altă parte, comunitățile în care trăiesc cetățenii români aparținând minorității rome sunt foarte diverse. Prin urmare, sunt necesare măsuri care să aibă în vedere condițiile de viață ale romilor, iar implementarea măsurilor trebuie adaptată în funcție de situația particulară a acestora. Astfel, direcțiile de acțiune care au drept scop îmbunătățirea stării de sănătate a romilor trebuie să includă și această dimensiune.

Speranța de viață a cetățenilor români aparținând minorității rome este în medie cu 6 ani mai mică decât a restului populației nerome din România. Studiul regional 2011 UNDP/Banca Mondială/CE*31) arată că doar 2,6% dintre romii din România depășesc 65 de ani, comparativ cu 18% în rândul populației generale.

---

*31) Banca Mondială, Raport Intermediar, septembrie 2013.

Conform aceluiași studiu, indicatorii care măsoară starea de sănătate arată o stare de sănătate a populației rome precară comparativ cu restul populației. În special în cazul femeilor rome, problemele de sănătate sunt mai frecvente și apar la vârste mai tinere. Între factorii care contribuie la starea de sănătate deficitară se regăsesc condițiile precare de locuire. Conform aceluiași studiu, povara mare a bolilor cronice în rândul romilor este atribuibilă unui comportament cu risc crescut, cum este fumatul, atât pentru bărbați, cât și pentru femei, dieta săracă și un nivel scăzut de activitate fizică. Analiza arată că aproape jumătate din adulții romi fumează regulat, comparativ cu aproximativ 30% din populația generală. Prevalența fumatului în rândul femeilor rome este de 2,2 ori mai mare decât în rândul femeilor care nu aparțin acestei etnii. Studiul regional 2011 UNDP constată o utilizare redusă a serviciilor de sănătate de către cetățenii români aparținând minorității rome. Astfel, 42% dintre romi declară că nu solicită asistență medicală atunci când au nevoie. Peste 80% dintre romii care nu apelează la serviciile de sănătate motivează acest comportament prin lipsa mijloacelor financiare, a asigurărilor de sănătate și lipsa de cunoștințe asupra a ceea ce ar avea de plătit dacă merg la medic, o barieră declarată fiind costurile ridicate ale medicamentelor. Studiul constată o suprautilizare a serviciilor de urgență și ambulanță.

O intervenție inovatoare promovată de către Ministerul Sănătății este integrarea serviciilor de sănătate și sociale la nivel comunitar. Accesul scăzut la servicii de sănătate, educație și protecție socială, capacitatea și cunoștințele reduse asupra drepturilor de asigurat duc la excluziunea socială a unor întregi familii. Pentru a aborda multiplele forme de excluziune, evidențele arată că intervențiile cu impact ridicat sunt cele de furnizare de servicii intersectoriale la nivel comunitar cu accentul pus pe prevenire. Problemele majore rezultă din cadrul de reglementare fragmentat, lipsa personalului de la nivel local având cunoștințe temeinice în planificarea, organizarea și monitorizarea serviciilor publice, inclusiv a serviciilor de sănătate, precum și din lipsa unor bugete adecvate.

Este important de menționat că direcțiile de acțiune și măsurile propuse pentru îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome fac parte din Strategia Națională de Sănătate și vizează perioada 2014-2020. Având în vedere că măsurile de reformă a sistemului de sănătate, inclusiv din perspectiva procesului de descentralizare recent legiferat, sunt în permanentă dinamică, planul de măsuri propus pentru îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome va fi revizuit, în funcție de evoluția indicatorilor de morbiditate și mortalitate.

D. Locuire și mică infrastructură

Conform Analizei socioeconomice pentru programarea fondurilor europene 2014-2020*32), în România aproape o treime din gospodăriile rome nu au niciun contract (cumpărare sau închiriere) privind locuința în care stau și, ca atare, nu o pot asigura. O mare parte din locuințele romilor sunt construite din paiantă și chirpici, nefiind conectate la utilități (apă, canalizare și gaze); 13% dintre romi nu au electricitate vs. 2%, media la nivel național. Locuințele sunt supra-populate, slab dotate cu mobilier și bunuri de folosință îndelungată.

---

*32) Analiza socioeconomică pentru programarea fondurilor europene 2014-2020, GLT Afaceri Sociale și Incluziune Socială, Comitetul Consultativ Tematic Ocupare, incluziune socială și servicii sociale, MMFPSPV, București, iunie 2013, pp. 22-25.

Din cauza lipsei capitalului uman și material, comunitățile compacte de romi și instituțiile care le deservesc - școală, dispensar - funcționează cu resurse reduse, într-o perpetuă situație de criză. Riscul marginalizării din cauza accesului mai dificil la anumite servicii, în cazul comunităților compacte de romi, este ridicat.

Aproximativ 30% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome trăiesc în locuințe inadecvate, comparativ cu 4% din gospodăriile ne-rome, doar 18% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome au canalizare în timp ce 40% din familiile ne-rome din jur au aceste facilități. O pondere de 35% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome nu dispun de facilități de colectare a deșeurilor solide, comparativ cu 20% din gospodăriile ne-rome în apropiere. 42% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome folosesc combustibil lemnos pentru gătit (14% din gospodăriile ne-rome din jur) și 87% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome utilizează lemn sau cărbune pentru încălzire*33).

---

*33) Banca Mondială, Raport intermediar, septembrie 2013.

E. Cultură

Politicile culturale vizând persoanele aparținând minorităților naționale au drept obiective, printre altele, folosirea și păstrarea limbii/limbilor minoritare, păstrarea/dezvoltarea culturii scrise și a mass-mediei etnice, conservarea patrimoniului material (colecții muzeale și etnografice), păstrarea patrimoniului imaterial (artele spectacolului, meșteșuguri tradiționale, tezaururi umane vii, sărbători, festivaluri). Atât politicile culturale pentru ansamblul populației, cât și elementele specifice pentru persoanele aparținând minorităților naționale se bazează pe câteva principii precum: participarea populației la activitățile culturale, aspirația către egalitatea accesului la cultură și înțelegerea faptului că sectorul cultural poate avea efecte economice și sociale benefice atunci când programele sunt de succes. În acest sens, din anul 2003 funcționează la București Centrul Național de Cultură a Romilor având ca obiectiv principal al activității conservarea și promovarea culturii tradiționale rome.

F. Infrastructură și servicii sociale

Prevenirea și combaterea discriminării

Începând cu anul 2000, în România s-a perfecționat cadrul legislativ și instituțional pentru prevenirea și combaterea discriminării, inclusiv discriminarea la adresa cetățenilor români aparținând minorității rome.

Cu toate acestea, discriminarea la adresa romilor este un fenomen care continuă să se manifeste, la fel ca în alte țări europene, în ceea ce privește accesul la serviciile publice, piața muncii și prezentarea în mass-media, aceste atitudini fiind întreținute de stereotipuri negative și prejudecăți înrădăcinate în mentalitatea publică.

România înregistrează la nivel european cea mai mică pondere de cetățeni români aparținând minorității rome care declară că au suferit acte discriminatorii din partea celorlalți datorită faptului că sunt romi, fiind singura țară din UE care înregistrează la acest indicator o valoare de sub 30%*34). Acest fapt este și o consecință directă a eforturilor constante depuse după anul 2000 în România pentru creșterea incluziunii sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome.

---

*34) The situation of Roma in 11 EU Member States; Survey Results at a Glance, publicat de The Fundamental Rights Agency și The United Nations Development Programme (2012), p. 26, graficul 17.

---

5. Scopul, obiectivele și grupul-țintă al Strategiei

Scopul Strategiei

Scopul Strategiei este incluziunea socioeconomică a cetățenilor români aparținând minorității rome la un nivel similar cu cel al restului populației și asigurarea de șanse egale prin inițierea și implementarea unor politici și programe publice în domenii precum: educația, formarea profesională și ocuparea forței de muncă, sănătatea, locuirea și mica infrastructură, cultura, servicii sociale, prevenirea și combaterea discriminării, inclusiv prin proiecte și programe integrate care să vizeze problemele comunității în ansamblu. Totodată, Strategia urmărește implicarea autorităților publice centrale și locale, a romilor înșiși și a societății civile în activități care vizează creșterea incluziunii socioeconomice.

Obiectivele Strategiei:

1. creșterea nivelului de incluziune educațională a cetățenilor români aparținând minorității rome, inclusiv al celor din comunitățile tradiționale rome, la un nivel similar cu cel al restului populației, inclusiv prin combaterea decalajelor sociale care cresc riscul de abandon școlar și analfabetism, prin măsuri afirmative și asigurarea accesului egal, gratuit și universal al romilor la o educație de calitate;

2. asigurarea accesului tuturor copiilor romi la o educație de calitate;

3. creșterea nivelului de ocupare a cetățenilor români aparținând minorității rome și combaterea decalajelor de participare pe piața muncii formală comparativ cu populația majoritară, inclusiv prin acordarea de sprijin persoanelor cu șanse reduse de acces la piața muncii formală (tineri, persoane cu educație scăzută, de gen feminin, în șomaj de lungă durată, din zonele în care oportunitățile de angajare sunt limitate, fără competențe profesionale într-o meserie specifică cu cerere în zona de locuire, cu dizabilități etc.) și persoanelor care au în întreținere copii de vârstă școlară, inclusiv prin măsuri proactive de ocupare precum consiliere, mediere și formare profesională;

4. îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome prin creșterea accesului la servicii de sănătate preventive și curative;

5. îmbunătățirea condițiilor de locuit în comunitățile locale defavorizate rome din punct de vedere economico-social, precum și asigurarea accesului la servicii publice și mica infrastructură;

6. păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității culturale (limbă, obiceiuri, patrimoniu etc.) a romilor, în concordanță cu respectarea drepturilor omului și a legislației în vigoare;

7. îmbunătățirea situației sociale a categoriilor defavorizate rome, inclusiv a comunităților tradiționale rome, în domeniile: dezvoltare comunitară, protecția copilului, justiție și ordine publică;

8. dezvoltarea unei abordări integrate a domeniilor prioritare și corelarea tuturor măsurilor cuprinse în Strategie, în vederea sprijinirii cetățenilor români aparținând minorității rome, pe tot parcursul vieții, cu măsuri directe specifice problemelor fiecărei etape de viață.

Grup-țintă

Grupul-țintă vizat de actuala Strategie este constituit din persoane aparținând minorității rome, în special cele care sunt în risc de excluziune socioeconomică și de marginalizare socială. În acest mod se are în vedere instituirea unui principiu de priorizare a beneficiarilor măsurilor de intervenție prevăzute în Strategie. Direcțiile de acțiune stabilite în Strategie vor viza explicit, dar nu exclusiv, cetățenii români aparținând minorității rome, inclusiv cei din comunitățile tradiționale.

6. Principii

În elaborarea și implementarea Strategiei Guvernul României are în vedere cu prioritate cele 10 principii de bază comune agreate la nivel european privind incluziunea romilor*35):

---

*35) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/108377.pdf

---

1. politici constructive, pragmatice și nediscriminatorii;
2. vizarea explicită, dar nu exclusivă a persoanelor aparținând minorității romilor;
3. abordarea interculturală;
4. vizarea unei abordări integratoare, a tuturor domeniilor-cheie la nivelul societății;
5. conștientizarea dimensiunii de gen;
6. transferul politicilor bazate pe elemente concrete;
7. utilizarea instrumentelor puse la dispoziția statelor membre de către UE;
8. implicarea autorităților publice regionale și locale;
9. implicarea societății civile;
10. participarea activă a romilor.

Strategia va avea în vedere și următoarele principii complementare:

11. principiul diviziunii sectoriale și complementarității - Strategia este un angajament al Guvernului României, conceput integrat și aplicabil pe domenii de responsabilitate sectorială ce asigură implicarea părților interesate în procesul decizional și în procesul de implementare a Strategiei;

12. principiul cooperării - Strategia destinată incluziunii sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome are la bază realizarea de proiecte integrate care să trateze în același timp problemele în domeniile: educație, ocupare, sănătate, cultură, infrastructură și locuire, administrație publică și dezvoltare comunitară;

13. principiul aditivității fondurilor - Strategia va asigura o alocare eficace și suficientă de resurse prin utilizarea fondurilor de la bugetul de stat, de la bugetele locale, sau a instrumentelor financiare ale UE sau a altor surse de finanțare;

14. principiile subsidiarității și al descentralizării în execuție - Strategia se va realiza conform partajării competențelor specifice instituțiilor și autorităților publice centrale și locale și va asigura luarea deciziilor cât mai aproape de cetățean;

15. principiul nediscriminării și respectării demnității umane în exercitarea drepturilor prevăzute de art. 1 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

16. principiul transparenței - Implementarea Strategiei se face în mod transparent, cu participarea societății civile, alături de instituțiile publice centrale și locale, pentru atingerea obiectivelor acesteia, în concordanță cu politicile publice naționale și ale UE din domeniul incluziunii sociale.

7. Direcții de acțiune

A. Educație

În domeniul educației, una dintre țintele asumate de România în cadrul Strategiei Europa 2020 este reducerea ratei abandonului școlar la maximum 11,3% (în anul 2013 rata părăsirii timpurii a școlii a fost de 17,3%). Având în vedere riscul ridicat de părăsire timpurie a școlii în rândul copiilor și tinerilor din zonele și grupurile dezavantajate (de exemplu în mediul rural, în rândul cetățenilor români aparținând minorității rome etc.), atingerea acestui obiectiv este de o importanță majoră. Tot în domeniul educației și în contextul Strategiei Europa 2020, România și-a asumat ca minimum 26,7% din persoanele cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani să fie absolvenți ai unei forme de educație terțiară (procentul absolvenților unei forme de învățământ terțiar din acest segment de vârstă era, în anul 2013, de 22,8 %). În acest context, o creștere a ponderii tinerilor romi absolvenți ai unei forme de educație superioară ar asigura coagularea unei elite de tineri intelectuali de etnie romă.

Obiective specifice:

1. reducerea decalajului de acumulare educațională (nivel de cunoștințe) și de participare școlară la toate nivelurile (preșcolar, primar, gimnazial, liceal, terțiar) între cetățenii români aparținând minorității rome, inclusiv cei din comunitățile tradiționale, și restul populației;

2. reducerea decalajului socioeconomic între elevii romi și cei care nu aparțin acestei minorități în aspectele care blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate) inclusiv prin furnizarea de suport pentru îmbunătățirea situației economice a familiei sau asigurarea de transport gratuit zilnic de acasă la școală;

3. promovarea educației incluzive și reducerea cazurilor de discriminare și segregare școlară pe baze etnice, de statut social, dizabilități sau alte criterii care afectează copiii și tinerii proveniți din grupuri dezavantajate, inclusiv romi, prin instituirea unui sistem de identificare eficace, monitorizare și intervenție promptă pentru eradicarea cazurilor de segregare școlară și completarea legislației actuale pentru combaterea segregării (Ordinul nr. 1.540/2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi), cu sancțiuni sau acțiuni obligatorii în cazul depistării situațiilor de segregare școlară;

4. creșterea participării și performanțelor școlare a elevilor romi;

5. creșterea nivelului educațional al romilor;

6. cultivarea și dezvoltarea identității etno-culturale a romilor prin educație, în concordanță cu legislația națională și cea a UE;

7. asigurarea și extinderea predării limbii români și, după caz, a istoriei și tradițiilor romilor la toate nivelurile educaționale, acolo unde există cerere suficientă în acest sens, inclusiv pentru beneficiarii romi admiși pe locurile distincte la licee și facultăți.

Direcții de acțiune:

1. crearea unor programe naționale distincte vizând sporirea accesului la educația timpurie a copiilor din grupuri dezavantajate, inclusiv a copiilor cetățenilor români aparținând minorității rome:

a) facilitarea și stimularea participării la educație timpurie a copiilor romi (consiliere parentală, hrană furnizată copiilor defavorizați la grădiniță etc.);

b) înființarea sau dezvoltarea unor creșe, grădinițe cu program normal sau prelungit în comunități cu populație romă, inclusiv grădinițe estivale, grădinițe bilingve, centre de zi multifuncționale etc., pentru a asigura șanse reale de succes școlar acestor copii;

2. extinderea/dezvoltarea programelor de tip "Școală după școală" la nivelul comunităților unde ponderea elevilor romi este semnificativă, precum și stimularea finanțării de către autoritățile publice centrale și/sau locale a participării la aceste programe a copiilor romi (inclusiv a altor categorii de copii vulnerabili în fața excluziunii educaționale);

3. continuarea programelor de tipul "A doua șansă" sau a celor pentru alfabetizare funcțională, în vederea corectării părăsirii timpurii a școlii*36) (inclusiv reducerea ratei analfabetismului), pentru copii, tineri și persoane mature, inclusiv cei din comunitățile cu populație majoritară romă;

---

*36) Prin părăsire timpurie a școlii înțelegem situația persoanei care a abandonat școala/nu mai frecventează cursurile unei școli înainte de finalizarea învățământului obligatoriu și nu mai urmează alte forme de educație alternativă sau training (înțelegere similară definiției utilizate de EUROSTAT).

---

4. inițierea și dezvoltarea unor programe destinate îmbunătățirii situației socioeconomice a elevilor romi în aspectele care blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate), inclusiv prin furnizarea de suport pentru îmbunătățirea situației economice a familiei. Astfel de programe sunt menite să stimuleze participarea școlară, să reducă absenteismul, precum și să sprijine accesul copiilor aparținând minorității rome la o educație de calitate;

5. continuarea măsurilor afirmative în domeniul educației. Acordarea în continuare de facilități și locuri distincte pentru tinerii romi care doresc să urmeze învățământul preuniversitar liceal, profesional sau postliceal, precum și instituții de învățământ superior, incluzând masterate și doctorate;

6. facilitarea accesului copiilor romi la învățământul profesional care să le permită modernizarea ocupațională și detașarea de profesiile tradiționale, depășite istoric, nerentabile și unele anacronice;

7. asigurarea predării limbii români și a istoriei romilor la toate nivelurile educaționale, acolo unde există o cerere suficientă în acest sens;

8. dezvoltarea activităților de consiliere și orientare, ca și cele de tutorat, cu conținut specific, adaptat pentru copiii aparținând grupurilor dezavantajate;

9. organizarea de cursuri de formare inițială și continuă a cadrelor didactice în domeniul educației interculturale, al diversității, al nondiscriminării și al egalității de șanse. Continuarea implementării unor programe de formare a cadrelor didactice care lucrează în unități de învățământ cu copii aparținând minorității rome, inclusiv cu cele care predau istoria și cultura romilor;

10. continuarea implementării unor programe de formare a mediatorilor școlari și creșterea ponderii angajării acestora în sistemul educațional. Formarea de mediatori școlari romi (cu precădere absolvenți de liceu cu diplomă de bacalaureat; pentru comunitățile tradiționale, persoane provenite din comunitate și vorbitori ai limbii români);

11. conceperea și implementarea unor programe și activități de educație parentală și de încurajare a participării părinților romi la procesul educațional din școală și din afara ei. Monitorizarea activității și a grupurilor/comitetelor locale de sprijin pentru îmbunătățirea accesului la educație al grupurilor dezavantajate, inclusiv al romilor;

12. instituirea unui sistem de identificare eficace, monitorizare și intervenție promptă pentru eradicarea cazurilor de discriminare și segregare școlară;

13. completarea legislației actuale pentru combaterea segregării (Ordinul nr. 1.540 din 19 iulie 2007) cu sancțiuni sau acțiuni obligatorii în cazul depistării situațiilor de segregare școlară;

14. amenajarea spațiilor școlare și dotarea școlilor în care învață cu preponderență elevi romi, cunoscut fiind faptul că în aceste școli spațiile și dotările sunt inferioare din punct de vedere calitativ în comparație cu alte școli;

15. asigurarea transportului școlar pentru elevii romi care locuiesc în zone marginale și îndepărtate ale localităților;

16. campanii de combatere și prevenire a discriminării în școli și medierea conflictelor apărute în sistemul educațional, cu implicarea elevilor sau a părinților aparținând minorității rome;

17. realizarea de activități extrașcolare cu elevi și copii romi și cei care nu aparțin acestei minorități pentru deprinderea și stimularea relațiilor interetnice;

18. monitorizarea cazurilor de abandon școlar și intervenție prin furnizare de servicii de consiliere elevilor romi aflați în risc de abandon școlar și familiilor acestora;

19. alte intervenții considerate necesare pentru atingerea obiectivelor stabilite;

20. conceperea și implementarea de programe de educație a tinerilor și adulților romi/din comunitățile de romi, axate pe cunoașterea drepturilor civice și pe creșterea stimei de sine, prin parteneriate cu APL-uri (autorități publice locale), Agenția Națională pentru Romi, Ministerul Culturii și/sau ONG-uri;

21. conceperea și implementarea de programe de instruire a funcționarilor din instituțiile publice și a personalului din serviciile publice de educație, sănătate, asistență și protecție socială etc. pe teme referitoare la prevenirea și combaterea discriminării, la promovarea diversității (istorică/etnică/lingvistică/culturală/ religioasă/de gen/fizică etc.), a interculturalității și alterității în societate, prin parteneriate cu ANR, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Culturii și/sau ONG-uri;

22. adoptarea de măsuri legislative și administrative în vederea asigurării participării și continuității școlare pentru copiii care călătoresc în străinătate, prin elaborarea unei metodologii privind reînscriserea în unitățile de învățământ a copiilor care, din diferite motive, își însoțesc frecvent părinții la muncă în străinătate.

B. Ocuparea forței de muncă

Obiectiv specific:

Îmbunătățirea participării pe piața muncii a cetățenilor români aparținând minorității rome.

În contextul Strategiei Europa 2020, ținta asumată de România în domeniul ocupării forței de muncă este ca minimum 70% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani să fie ocupată. Participarea cetățenilor români aparținând minorității rome (un grup cu o medie de vârstă redusă) cu drepturi egale pe piața muncii devine esențială pentru sprijinirea costurilor naționale aflate în creștere aferente sistemelor de pensii și de sănătate, dar și altor costuri aferente vârstelor înaintate*37).

---

*37)

http://siteresources.worldbank.org/EXTROMA/Resources/Economic_Costs_Roma_Exclusion_Note_Final_RO.pdf

Direcții de acțiune:

Măsurile implementate, în conformitate cu prevederile Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă, republicată, în vederea integrării pe piața muncii a categoriilor vulnerabile, inclusiv a cetățenilor români aparținând minorității rome, cuprinse în programele de formare profesională și de ocupare a forței de muncă, conduc la formularea următoarelor direcții de acțiune:

1. asigurarea informării privind piața muncii și punerea în contact a șomerilor romi cu angajatorii:

a) servicii gratuite de informare și consiliere profesională a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;

b) servicii gratuite de mediere pe locurile de muncă vacante sau nou-create;

2. creșterea șanselor de ocupare a persoanelor aparținând minorității rome prin încurajarea mobilității geografice și valorificarea capacităților antreprenoriale:

a) stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz;

b) acordarea gratuită de servicii de consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau inițierea unei afaceri, în scopul creșterii gradului de ocupare prin înființarea propriei afaceri;

3. stimularea încadrării șomerilor indemnizați înainte de expirarea perioadei de acordare a indemnizației de șomaj prin completarea veniturilor salariale;

4. dezvoltarea și certificarea competențelor profesionale:

a) organizarea de cursuri de formare profesională pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă;

b) servicii gratuite de evaluare și certificare de competențe dobândite în sistem informal și non-formal;

c) cuprinderea în programe de ucenicie la locul de muncă;

5. stimularea angajatorilor care încadrează persoane aparținând unor categorii defavorizate pe piața muncii prin acordarea de subvenții;

6. acordarea de sprijin financiar pentru înființarea/dezvoltarea unor noi afaceri: sprijin financiar nerambursabil, precum și de servicii de consultanță, mentorat și asistență pentru începerea unei activități independente sau inițierea unei afaceri, în scopul creșterii gradului de ocupare;

7. acordarea de acompaniament personalizat tinerilor romi cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice.

Cetățenii români aparținând minorității rome vor putea beneficia de măsurile finanțate din Fondul Social European 2014-2020 care vor susține: crearea de locuri de muncă, prin: creșterea adaptabilității și mobilității în scop de muncă; crearea unor mecanisme adecvate de căutare a unui loc de muncă; furnizarea serviciilor de ocupare în funcție de nevoile specifice ale acestora; sprijinirea acțiunilor de ocupare pe cont propriu.

Din Fondul Social European 2014-2020 vor fi acordate stimulente financiare/subvenții persoanelor din cadrul comunităților defavorizate și grupurilor vulnerabile, inclusiv persoanelor de etnie romă, în vederea încurajării intrării sau menținerii lor pe piața muncii, în paralel cu asigurarea tranziției de la sistemul de protecție socială către piața muncii.

Fondul Social European 2014-2020 va finanța consilierea și pregătirea profesională pentru antreprenorii din sectorul social, entitățile din economia socială/întreprinderile sociale de inserție, precum și măsuri de integrare socioeconomică a persoanelor din comunitățile marginalizate, inclusiv a celor cu o pondere semnificativă a cetățenilor români aparținând minorității rome, precum și dezvoltarea infrastructurii de servicii sociale la nivelul comunităților locale.

Tinerii de etnie romă (16-24 ani) pot beneficia de măsuri destinate integrării lor pe piața forței de muncă sau de îmbunătățire a competențelor, în special cei care nu au un loc de muncă sau care nu urmează studii sau cursuri de formare, inclusiv prin implementarea "garanției pentru tineri".

C. Sănătate

Obiective specifice:

1. îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome, inclusiv al celor din comunitățile tradiționale rome, la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate;

2. reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în populația romă;

3. creșterea capacității instituționale a autorităților publice locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/intervențiilor de sănătate adresate comunităților cu romi, monitorizarea și evaluarea acestora;

4. prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate.

Direcții de acțiune:

1. îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate:

a) dezvoltarea rețelei de servicii de sănătate de bază și promovarea asigurării de servicii integrate în domeniile protecției sociale, educației și sănătății la nivel comunitar:

(i) continuarea înființării de centre comunitare pilot (multifuncționale) la nivel local;

(ii) îmbunătățirea cadrului normativ de funcționare a asistenței comunitare în sănătate;

(iii) formarea unui grup de lucru permanent cu scopul de a analiza situațiile identificate și a elabora și promova proiecte de acte normative, atât în interiorul Ministerului Sănătății, cât și pe circuitul interministerial, în vederea îmbunătățirii cadrului legislativ privind serviciile comunitare de bază și funcționarea acestora în sistem integrat;

(iv) asigurarea controlului metodologic de către autoritățile publice centrale și locale:

- standarde și proceduri privind serviciile comunitare integrate;

- monitorizarea semestrială și evaluarea periodică a funcționării sistemului de servicii integrate;

(v) extinderea la nivel național a rețelei de centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate;

(vi) dezvoltarea capacității instituționale a furnizorilor de servicii de sănătate la nivel comunitar:

- instruire și formare;

- elaborarea de instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică;

(vii) angajarea, cu prioritate, a unui asistent medical comunitar rom în comunitățile rurale cu cetățeni români aparținând acestei minorități;

(viii) sprijinirea, în condițiile legislației în vigoare, a tinerilor romi absolvenți cu studii în domeniul medical, în vederea angajării acestora pe piața muncii, inclusiv în comunitățile cu populație preponderent romă;

b) creșterea ponderii cetățenilor români aparținând minorității rome în sistemul asigurărilor sociale de sănătate:

(i) informarea cetățenilor români aparținând minorității rome asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate;

(ii) creșterea ponderii cetățenilor români aparținând minorității rome care beneficiază de serviciile de asistență medicală primară;

(iii) monitorizarea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome neasigurate la pachetul minimal de servicii de sănătate;

2. reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente la cetățenii români aparținând minorității rome:

a) reducerea incidenței bolilor transmisibile și netransmisibile în rândul cetățenilor români aparținând minorității rome:

(i) creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile;

(ii) implementarea de programe adaptate specificului diverselor comunități de romi sau mixte privind prevenția primară și depistarea precoce a bolilor cronice netransmisibile cu prevalență crescută în rândul populației rome;

(iii) implementarea de programe de prevenire a bolilor transmisibile;

(iv) dezvoltarea de parteneriate între structurile deconcentrate ale Ministerului Sănătății, autoritățile publice locale și societatea civilă în domeniul promovării sănătății și implementarea de programe și proiecte în acest domeniu;

b) creșterea prevalenței utilizării planificării familiale, în special în rândul tinerelor rome, și implementarea de intervenții adresate sănătății femeii și copilului:

(i) informarea și consilierea femeilor și fetelor rome privind sănătatea reproducerii, riscurile asociate mariajelor timpurii, sănătatea mamei și copilului, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane;

(ii) extinderea gradului de acoperire teritorială cu măsuri de contracepție gratuite;

(iii) creșterea capacității personalului din rețeaua comunitară în domeniul sănătății reproducerii și sănătății mamei și copilului;

3. creșterea capacității instituționale a autorităților publice locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/intervențiilor de sănătate adresate comunităților cu cetățeni români aparținând minorității rome, monitorizarea și evaluarea acestora:

a) dezvoltarea de programe de formare pentru autoritățile locale în domeniul politicilor de sănătate bazate pe elemente concrete, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate;

b) identificarea și inventarierea nevoilor medico-sociale ale populației cu risc atât în mediul urban, cât și în mediul rural;

c) elaborarea și implementarea de planuri de sănătate locale, județene și regionale adaptate specificului fiecărei comunități;

d) furnizarea de asistență tehnică pentru elaborarea și implementarea planurilor de sănătate;

e) consolidarea capacității autorităților publice locale în ceea ce privește recunoașterea și reacția la problemele de sănătate ale romilor și ale altor grupuri vulnerabile, precum și formarea acestora în accesarea fondurilor europene cu care să faciliteze intervenția necesară;

f) elaborarea unor instrumente standardizate de analiză, colectare de date, planificare, comunicare între autoritățile publice locale și centrale implicate în asigurarea asistenței medicale comunitare;

4. prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate:

a) promovarea educației pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar;

b) înființarea de către fiecare consiliu județean a unei linii verzi de sesizare a discriminării pacienților romi care accesează serviciile de sănătate;

D. Locuire și mică infrastructură

Obiectiv specific:

Asigurarea condițiilor decente de locuit în comunitățile defavorizate din punct de vedere economic și social, inclusiv în comunitățile de romi, precum și asigurarea accesului la servicii publice și la infrastructura de utilități publice.

În vederea îndeplinirii obiectivului în domeniul de competență, au fost identificate următoarele priorități:

1. realizarea de construcții de locuințe sociale la care să aibă acces nediscriminatoriu cetățenii români aparținând minorității rome cu venituri reduse;

2. reabilitarea unor clădiri, aflate în proprietatea autorităților administrației publice locale, din zonele cu populație romă defavorizată;

3. dezvoltarea infrastructurii de utilități publice în comunitățile locale cu populație romă defavorizată;

4. dezvoltarea unor programe de regenerare urbană integrată și eradicare a habitatului insalubru, în baza unei legi și a unei metodologii specifice;

5. elaborarea cadrului strategic prin care vor fi elaborate și implementate proiecte integrate de dezvoltare locală, cu finanțare FESI, destinate reducerii sărăciei populației defavorizate de la nivel urban;

6. identificarea așezărilor informale în vederea dezvoltării unor politici adecvate;

7. asigurarea cadrului legislativ și metodologic adecvat pentru îmbunătățirea calității condițiilor de locuit și a dezvoltării zonelor dezavantajate;

8. cadastru și intabularea gratuită a proprietăților imobiliare, cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome.

Direcții de acțiune în domeniile locuire și mică infrastructură:

1. susținerea proiectelor de construire și/sau reabilitare a locuințelor sociale, astfel încât persoanele din categoriile defavorizate, în special cetățenii români aparținând minorității rome, să poată beneficia de spații de locuire, inclusiv cu implicarea cetățenilor romi în construcția/reabilitarea locuințelor respective (activitate care va avea impact atât în domeniul ocupării, cât și în domeniul responsabilizării acestora);

2. asigurarea condițiilor decente de viață persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, în special cetățenii români aparținând minorității rome, prin dezvoltarea infrastructurii de utilități publice;

3. implementarea unor programe de construcții de locuințe în zonele cu populație romă defavorizată;

4. elaborarea procedurilor prin care vor fi elaborate și implementate proiecte integrate de dezvoltare locală, cu finanțare FESI, destinate reducerii sărăciei populației defavorizate de la nivel urban;

5. definirea mecanismelor pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor de regenerare urbană;

6. asigurarea cadrului de reglementări și de instrumente de intervenție (inclusiv proiecte-pilot), în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață a grupurilor vulnerabile (inclusiv romi);

7. identificarea așezărilor informale în vederea dezvoltării unor politici adecvate, în baza strategiei naționale a locuirii;

8. simplificarea procedurii de înregistrare sistematică a proprietăților imobiliare;

9. înregistrarea sistematică gratuită a proprietăților în sistemul informatic integrat de cadastru și carte funciară (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome);

10. campanii de informare și sensibilizare publică cu scopul înștiințării cetățenilor (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome) cu privire la desfășurarea lucrărilor de înregistrare sistematică a proprietăților, beneficiile ce decurg și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă;

11. participarea grupurilor vulnerabile și a cetățenilor români aparținând minorității rome în cadrul procesului de înregistrare sistematică a proprietăților;

12. consolidarea capacității administrative a autorităților administrației publice locale în vederea planificării strategice și accesării de fonduri externe nerambursabile destinate incluziunii romilor.

E. Cultură

Obiectiv specific:

Păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității culturale (limbă, obiceiuri, istorie, patrimoniu) a cetățenilor români aparținând minorității rome.

Direcții de acțiune:

1. inițierea unor proiecte culturale pentru păstrarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural al cetățenilor români aparținând minorității rome, acordând o atenție deosebită tinerilor:

a) organizarea unor expoziții tematice care să reflecte aspecte ale vieții și istoriei romilor pe teritoriul României, în vederea înființării unui muzeu de profil;

b) sprijinirea proiectelor culturale privind păstrarea și promovarea culturii români, a evenimentelor culturale cu specific inspirat din folclorul și cultura români, a cercetărilor interculturale și a lucrărilor cultural-științifice referitoare la romi;

c) fondarea unui ansamblu artistic-muzical în cadrul Centrului Național de Cultură a Romilor și a unui repertoriu specific;

d) atragerea unor muzicieni care să constituie un atelier de creație muzicală specifică;

e) facilitarea manifestării artei teatrale și cinematografice cu tematică romă sau în limba români, în instituțiile de cultură locale;

f) valorificarea contribuțiilor muzicale ale lăutarilor și muzicanților romi, organizarea de festivaluri anuale, la nivel local;

2. proiecte de promovare a interculturalității și a culturii romilor în spațiul public.

F. Infrastructură și servicii sociale

Obiectiv specific:

Dezvoltarea de către instituțiile publice a unor măsuri care să răspundă unor nevoi sociale ale categoriilor defavorizate, inclusiv ale cetățenilor români aparținând minorității rome, în domeniile: protecția copilului, dezvoltare comunitară, justiție și ordine publică.

Direcții de acțiune:

1. protecția copilului:

a) educarea adolescenților și a părinților în spiritul valorilor familiale, al responsabilităților parentale și al noii viziuni referitoare la drepturile copilului în familie;

b) sensibilizarea populației în ceea ce privește atât dispozițiile legale privind primordialitatea responsabilității părinților referitoare la creșterea, îngrijirea și educarea copiilor, cât și sancțiunile ce decurg din nerespectarea obligațiilor părintești;

c) promovarea valorilor familiale prin campanii de informare și sensibilizare;

d) dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie și asigurarea creșterii și educării acestuia în cadrul comunității;

e) desfășurarea unor programe educative pentru părinți și copii, în vederea prevenirii abuzului și neglijării copilului și a violenței familiale;

2. justiție și ordine publică:

a) organizarea unor campanii de promovare și respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

b) derularea unor programe de informare pentru identificarea și soluționarea corectă a cazurilor de discriminare;

c) identificarea, prevenirea și rezolvarea operativă, prin mediere comunitară, fără caracter judiciar, a stărilor conflictuale susceptibile a genera violență familială, comunitară sau/și interetnică;

d) inițierea și desfășurarea unor programe de educație juridică, civică și de prevenire, în colaborare cu cetățenii români aparținând minorității rome;

e) continuarea alocării de locuri distincte pentru admiterea la instituțiile de formare profesională ale Ministerului Afacerilor Interne;

3. administrație și dezvoltare comunitară:

a) evaluarea anuală a activității BJR, precum și a experților locali pentru problemele romilor care activează în cadrul primăriilor;

b) introducerea în programele de pregătire a specialiștilor în administrație publică, asistență socială, sănătate, învățământ etc. a unor module didactice referitoare la istoria, cultura și situația socioeconomică a cetățenilor români aparținând minorității rome;

c) continuarea procesului de identificare a persoanelor fără certificate de stare civilă și fără acte de identitate în vederea înregistrării în registrele de stare civilă a actelor și faptelor de stare civilă aferente acestora, precum și procurării certificatelor de stare civilă și a actelor de identitate;

d) realizarea și difuzarea de materiale cu privire la prevenirea și combaterea discriminării, în cadrul unor campanii locale, județene sau/și naționale;

e) asigurarea reprezentării cetățenilor români aparținând minorității rome în structurile administrației publice locale.

Toate direcțiile de acțiune pentru fiecare sector, planurile sectoriale de măsuri prezentate în anexa nr. 1 și tipurile de indicatori din anexa nr. 2 fac parte integrantă din prezenta strategie.

A. Educație

---

*38) Recensământul populației și al locuințelor 2011.

*39) The World Bank, Toward an equal start: closing the early learning gap for Roma children in Eastern Europe, 2012, p. 12.

*40) Recensământul populației și al locuințelor 2011.

*41) Recensământul populației și al locuințelor 2011.

B. Ocuparea forței de muncă

Indicatori	Rezultate 2016	Rezultate 2020
1. Număr de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active	70.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active	Cel puțin 75.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active/ 4.500 de persoane ocupate în urma accesării măsurilor active
2. Număr de cetățeni români aparținând minorității rome informate și consiliate	5.000 de români aparținând minorității rome informate și consiliate	Cel puțin 7.500 de cetățenii români aparținând minorității rome informate și consiliate
3. Număr de cetățeni români aparținând minorității rome mediate Număr de persoane încadrate ca urmare a medierii	Cel puțin 5.000 de persoane mediate, din care cel puțin 2.000 de persoane încadrate ca urmare a medierii	Cel puțin 7.500 de persoane mediate, din care cel puțin 4.000 de persoane încadrate ca urmare a medierii
4. Număr de cetățeni români aparținând minorității rome cărora li s-a aplicat măsura: stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz	60 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz	Cel puțin 100 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz
5. Număr de cetățeni români aparținând minorității rome formați în meserii/calificări cerute pe piața muncii	1.000 de cetățeni români aparținând minorității rome formate în meserii/calificări cerute pe piața muncii	1.500 de persoane aparținând minorității rome formate în meserii/calificări cerute pe piața muncii
6. Număr de persoane aparținând minorității rome evaluate și certificate în competențe dobândite nonformal	100 de persoane aparținând minorității rome evaluate/an și certificate în competențe dobândite nonformal	100 de persoane aparținând minorității rome evaluate/an și certificate în competențe dobândite nonformal
7. Număr de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii	100 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii	150 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii
8. Număr de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie	50 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie	100 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie

*) Numărul persoanelor incluse în măsurile 1 și 2 ale capitolului "Ocupare" poate fi mai mare decât cel menționat ca indicator. Țintele propuse se referă numai la persoanele care se declară conform legii ca aparținând minorității rome.

C. Sănătate

Indicatori	Rezultate 2016	Rezultate 2020
1. Îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate:		
(1) a) % populație rurală acoperită cu servicii comunitare, dezagregat pe județ/regiune; gravide/copii sub 5 ani; beneficiari romi b) Nr. de AMC și MSR*42) angajați c) Nr. (%) comunități rurale acoperite cu asistenți medicali comunitari romi (din total comunități cu AMC)	Centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate medico-sociale extinse la nivel național	Centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate medico-sociale extinse la nivel național
(2) Legislație primară și secundară aprobată de Guvern	Cadrul normativ privind serviciile de sănătate comunitare îmbunătățit	Cadrul normativ privind serviciile de sănătate comunitare coerent, aplicabil și sustenabil
(3) Compleanța la standarde (% furnizori servicii comunitare care raportează conform standardelor)	- Grup de lucru permanent interministerial cu participarea societății civile - Standarde și proceduri de lucru definite - Plan de monitorizare și evaluare	Standarde și proceduri de lucru definite

(4)	Procent de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți (din total angajați)	Furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați*43) conform ghidurilor și procedurilor definite	Furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați*44) conform ghidurilor și procedurilor definite
(5)	Rapoarte de evaluare a asistenței comunitare integrate (2016, 2018, 2020)	Plan standardizat de monitorizare și evaluare a asistenței comunitare	Plan standardizat de monitorizare și evaluare a asistenței comunitare
2. Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în rândul populației rome:			
(1)	Procentul (%) persoanelor rome cu calitate de asigurat de sănătate din total asigurați/județ	Creșterea numărului cetățenilor români aparținând minorității rome cu calitate de asigurat de sănătate*45)	Creșterea numărului cetățenilor români aparținând minorității rome cu calitate de asigurat de sănătate*46)
(2)	Procentul (%) persoane rome cu minimum 1 vizită la medicul de familie pe an*47) Procentul (%) populație romă neasigurată beneficiară de servicii de sănătate*48)	Creșterea ponderii populației rome care beneficiază de serviciile de asistență medicală primară	Creșterea ponderii populației rome care beneficiază de serviciile de asistență medicală primară
(3)	Procent (%) persoane rome informate (indicator dezagregat pe județe, pe tipuri de comunități/grupuri)	Creșterea ponderii populației informate asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate	Creșterea ponderii populației informate asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate
(4)	Procent acoperire vaccinală la copil (conform JAF*49)). Procent (%) mame rome informate asupra campaniilor de imunizare	Creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile, inclusiv romi	Creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile, inclusiv romi
(5)	Număr pacienți romi cu HTA, DZ, BPOC*50), monitorizați în AMP conform ghidurilor de practică	Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente populației rome, implementate în fiecare regiune-județ	Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente populației rome, implementate în fiecare regiune-județ
(6)	Procent (%) populație romă beneficiară de programe de prevenire a bolilor transmisibile Raport anual privind bolile transmisibile prioritare	Programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate romilor, implementate în fiecare regiune-județ	Programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate romilor, implementate în fiecare județ
(7)	Procent (%) populație romă beneficiară de programe de promovare a unui stil de viață sănătos	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate romilor, implementate în fiecare regiune-județ	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate romilor, implementate în fiecare regiune-județ
(8)	Procent (%) femei rome care beneficiază de servicii de planificare familială/an	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile
3. Creșterea capacității instituționale a autorităților publice locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/intervențiilor de sănătate adresate comunităților de romi:			
(1)	Număr de persoane din structurile CJ/APL*51) formate în domeniul politicilor de sănătate bazate pe dovezi, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate	Creșterea numărului de persoane din structurile CJ/APL*52) formate în domeniul politicilor de sănătate bazate pe dovezi, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate	Creșterea numărului de persoane din structurile CJ/APL*53) formate în domeniul politicilor de sănătate bazate pe dovezi, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate
(2)	Număr de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate
(3)	Număr (%) de planuri locale, județene și regionale realizate conform standardului MS	Planuri de sănătate locale, județene și regionale elaborate conform standardelor naționale	Planuri de sănătate locale, județene și regionale elaborate conform standardelor naționale
(4)	Rapoarte naționale de cercetare privind sănătatea romilor (2016, 2018, 2020)	Instrumente standardizate de analiză/ colectare date/planificare/comunicare între autoritățile publice locale și centrale privind sănătatea romilor implementate	Instrumente standardizate de analiză/ colectare date/planificare/comunicare între autoritățile publice locale și centrale privind sănătatea romilor implementate
(5)	Procent de realizare a măsurilor planurilor de sănătate județene/locale/regionale de servicii de sănătate	Realizarea/implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/locale/regionale de servicii de sănătate	Realizarea/implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/locale de servicii de sănătate
4. Prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate:			
(1)	a. Număr (%) de instituții de învățământ medical care au în curriculum de formare un astfel de curs b. Număr anual de cursanți	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar
(2)	a. Număr (%) de beneficiari informați/consiliați	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/ combaterea discriminării pacienților romi	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/ combaterea discriminării pacienților romi
(3)	Număr de cazuri de discriminare în acordarea serviciilor medicale în unitățile medicale instrumentate anual	Consiliile de etică ale spitalelor cu mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a cazurilor de discriminare a pacienților romi	Consiliile de etică ale spitalelor cu mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a cazurilor de discriminare a pacienților romi

(4)	Număr de cazuri raportate Rapoarte anuale de monitorizare și evaluare	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților romi care accesează serviciile de sănătate	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților romi care accesează serviciile de sănătate
(5)	Număr de cazuri analizate de Colegiul Medicilor, raportate anual în fiecare județ de observatorii incluși în comisiile de etică ale colegiilor medicilor județene	Procedura de aplicare a Ordonanței nr. 137/2003, aplicată de CMR. Includerea unor observatori din structurile ANR în toate comisiile județene de etică ale colegiilor medicilor care instrumentează cazuri de discriminare a romilor.	Procedura de aplicare a Ordonanței nr. 137/2003, aplicată de CMR. Includerea unor observatori din structurile ANR în toate comisiile județene de etică ale colegiilor medicilor care instrumentează cazuri de discriminare a romilor.

*42) AMC (Asistente medicale comunitare), MSR (Mediatori sanitari romi).

*43) Formarea va include și principii/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

*44) Formarea va include și principii/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

*45) Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare.

*46) Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare.

*47) Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie.

*48) Idem 3, 4.

*49) Joint Assessment Framework este un sistem de evaluare bazat pe indicatori elaborat la nivelul Comisiei Europene în contextul Strategiei Europa 2020.

*50) HTA (hipertensiune arterială); DZ (diabet zaharat); BPOC (boli pulmonare obstructive cronice).

*51) Formarea va include și principii/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

*52) Formarea va include și principii/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

*53) Formarea va include și principii/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

D. Locuire și mică infrastructură

Indicatori	Rezultate 2016	Rezultate 2020
1. Implementarea unui proiect de regenerare urbană integrată și eradicare a habitatului insalubru în cartierul Ferentari	Cadru instituțional și partenerial definit, Grup de lucru constituit Strategie de dezvoltare locală integrată, primele proiecte individuale implementate	Proiecte individuale aferente strategiei implementate, condiții de locuire ameliorate, zone reabilitate, acces îmbunătățit la servicii sociale
2. Elaborare metodologie de analiză și intervenție cu privire la habitatul insalubru	Ghid aprobat prin ordin al ministrului și aplicat de autoritățile publice locale	Zone cu habitat insalubru identificate, număr intervenții ale autorităților locale realizate
3. Elaborarea lucrării "Analiză privind așezările informale din România - evaluarea situației actuale în vederea formulării unor reglementări și instrumente de intervenție" - studiu care participă la fundamentarea strategiei naționale a locuirii	Reglementări elaborate conform strategiei naționale a locuirii	
4. Actualizarea legislației cu privire la locuire, în baza consultării grupurilor-țintă	Acte normative modificate sau elaborate, conform nevoilor identificate	
5. Elaborarea proiectului de lege privind regenerarea urbană integrată	Lege aprobată	Proiecte de regenerare urbană implementate în baza legii privind regenerarea urbană integrată
6. Elaborarea Strategiei naționale a locuirii, în cadrul componentei nr. 4 a proiectului "Coordonarea și selecția eficientă și transparentă a proiectelor de infrastructură finanțate din instrumente structurale și de la bugetul de stat pentru perioada 2014-2020	Strategia națională a locuirii elaborată și aprobată	Evaluări, rapoarte aferente monitorizării implementării Strategiei

7.	Număr de locuințe nou-construite de care beneficiază cetățenii români aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii	Creșterea numărului de locuințe de care beneficiază cetățenii români aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii	
8.	Număr de locuințe reabilitate de care beneficiază cetățenii români aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii	Creșterea numărului de locuințe reabilitate	
9.	Număr de gospodării rome care beneficiază de accesul la utilități	Creșterea numărului de gospodării care să aibă acces la utilități publice	
10.	Proiecte integrate prin care se finanțează măsuri destinate incluziunii sociale a comunităților defavorizate (inclusiv cetățenii români aparținând minorității rome - nr.)	Strategii integrate de dezvoltare locală	Persoane care trăiesc în zone urbane unde s-au implementat strategii de dezvoltare locală
11.	Număr de prevederi legale modificate	Simplificarea procedurii de înregistrare sistematică gratuită a proprietăților, eliberarea certificatelor pentru înscrierea în cartea funciară a posesorilor ca proprietari, respectiv dezbateră succesiunilor în cazul proprietarilor decedați	
12.	Număr de proprietăți/hectare înregistrate gratuit, în general și în special pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome	Creșterea numărului de proprietăți înregistrate gratuit, ca urmare a derulării proiectelor de înregistrare sistematică a proprietăților în 240 UAT	Creșterea numărului de proprietăți înregistrate gratuit, ca urmare a derulării proiectelor de înregistrare sistematică a proprietăților în 970 UAT
13.	Număr de persoane, în general și în special din grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome, care au fost implicate în întâlnirile de informare organizate în cadrul campaniilor de informare publică locală și care au participat la etapele procesului de înregistrare sistematică	Creșterea numărului de persoane, care au înțeles beneficiile ce decurg din înregistrarea gratuită a proprietăților și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă	Creșterea numărului de persoane, care au înțeles beneficiile ce decurg din înregistrarea gratuită a proprietăților și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă
14.	Numărul de persoane din cadrul grupurilor vulnerabile și de cetățeni români aparținând minorității rome care au participat la procesul de înregistrare sistematică atât în etapa de informare, cât și în etapa de publicare a datelor obținute	Creșterea numărului de persoane din cadrul grupurilor vulnerabile și al cetățenilor români aparținând minorității rome care au fost asistați la participarea în toate etapele procesului de înregistrare sistematică a proprietăților	Creșterea numărului de persoane din cadrul grupurilor vulnerabile și al cetățenilor români aparținând minorității rome care au fost asistați la participarea în toate etapele procesului de înregistrare sistematică a proprietăților
15.	Numărul de unități administrativ-teritoriale beneficiare ale planurilor locale de acțiune privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome	Creșterea calității planurilor locale de acțiune privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome	

E. Cultură

Indicatori	Rezultate 2016	Rezultate 2020
1. Numărul de sesiuni de finanțare realizate pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității rome, inclusiv limba români, muzica și dansul	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an
2. Numărul de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor realizate	Realizarea unui târg/semestru	Realizarea unui târg/semestru
3. Numărul de cursuri de formare/perfecționare organizate pentru meșteșugarii rome, precum și numărul de cursanți	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie - 20	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie - 20
4. Numărul de concursuri de meșteșuguri tradiționale rome realizate	Realizarea unui concurs/semestru	Realizarea unui concurs/semestru
5. Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi.	Realizarea a 2 proiecte/an în cadrul programului	Realizarea a 2 proiecte/an în cadrul programului Crearea Centrului Național de Documentare despre Romi
6. Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.)	Realizarea a 2 proiecte/an	Realizarea a 2 proiecte/an
7. Numărul de volume despre istoria și cultura romilor publicate, precum și tirajul acestora	Publicarea primei cărți până în anul 2016, cu un tiraj de aproximativ 3.000 de exemplare Creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome	Publicarea celei de-a doua cărți până în anul 2020, cu un tiraj de aproximativ 3.000 de exemplare Creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome

8.	Numărul de plăci memoriale referitoare la personalități rome și la momente din istoria romilor amplasate	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria romilor	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria romilor
9.	Numărul de monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor amplasate	Amplasarea unui monument de for public până în anul 2016 Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și adulților în studierea istoriei	Amplasarea a trei monumente de for public până în anul 2020 Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și adulților în studierea istoriei
10.	Numărul de programe culturale rome realizate la nivel local, în comunități de romi	Realizarea a patru programe/an	Realizarea a patru programe/an
11.	Numărul de romi cărora li s-a acordat titlul de Tezaur Uman Viu	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 2 romi până în anul 2016	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 4 romi până în anul 2020
12.	Numărul de elemente din patrimoniul cultural imaterial rom incluse în repertoriul național	3 elemente/an	3 elemente/an
13.	Numărul de publicații în limba români pentru cultivarea limbii români în comunitățile de romi și societate în general, precum și tirajul acestora	Realizarea a două publicații pe an în tiraj de 1.000 bucăți	Realizarea a două publicații pe an în tiraj de 1.000 bucăți
14.	Numărul de beneficiari ai burselor de excelență	4 beneficiari/an	4 beneficiari/an
15.	Numărul de tabere de creație realizate, precum și numărul de beneficiari ai acestora	Realizarea a 2 tabere de creație/an 15-25 beneficiari/an	Realizarea a 2 tabere de creație/an 15-25 beneficiari/an
16.	Numărul de artiști premiați anual	Premierea a unui minimum de 6 artiști/an	Premierea a unui minimum de 6 artiști/an
17.	Numărul de expoziții organizate cu lucrări ale artiștilor romi	Realizarea unei expoziții/an	Realizarea unei expoziții/an
18.	Numărul de cărți publicate ale scriitorilor romi	Publicarea a două cărți/an	Publicarea a două cărți/an
19.	Numărul de spectacole de teatru, de muzică, de dans și de filme artistice ale artiștilor romi sau cu tematică romă realizate	Realizarea a două spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte	Realizarea a două spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte
20.	Numărul de organizații ale artiștilor romi care au primit sprijin pentru autoorganizare și infrastructură	două organizații/an	două organizații/an
21.	Numărul de expoziții ale artiștilor romi realizate în alte țări	Realizarea a două expoziții/an	Realizarea a două expoziții/an
22.	Numărul de spectacole de teatru, muzică, dans și de filme artistice ale artiștilor romi sau cu tematică romă realizate în alte țări	Realizarea a două spectacole/an	Realizarea a două spectacole/an
23.	Numărul de cursuri de formare profesională/școli de vară de limba români/pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru persoanele aparținând minorității romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ	Realizarea a două activități de formare/an Minimum 20 de cursanți/an	Realizarea a două activități de formare/an Minimum 20 de cursanți/an

F. Infrastructură și servicii sociale

1. Protecția copilului

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
1.	Număr de campanii de promovare a valorilor familiale	Cel puțin o campanie derulată	Campanii de informare și sensibilizare derulate la nivel comunitar
2.	Număr de servicii de zi înființate	107 servicii de zi înființate	Creșterea cu 50% a numărului serviciilor de prevenire a separării copilului de familie
3.	Număr copii beneficiari ai serviciilor de zi nou-inființate	Cel puțin 30% dintre copiii beneficiari ai serviciilor de zi nou-inființate să provină din familia rome.	Creșterea cu cel puțin 20% a numărului de copii romi beneficiari ai serviciilor de zi
4.	Număr de ONG-uri implicate în campania de prevenire a abuzului și neglijării și a oricărei forme de violență asupra copilului	Cel puțin două parteneriate semnate în vederea implementării unor proiecte în cadrul cărora familiile de cetățeni români aparținând minorității rome să fie prevăzute ca grup-țintă distinct.	Asigurarea serviciilor necesare de consiliere pentru toate familiile aflate în risc de abuz, neglijare, violență în familie, în cadrul unor proiecte derulate în parteneriat de către autoritățile locale și ONG-uri

2. Justiție și ordine publică

Indicatori	Rezultate 2016	Rezultate 2020
MAI		
1. Număr de locuri distincte pentru cetățenii români aparținând minorității rome în instituțiile de formare profesională ale Ministerului Afacerilor Interne	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților cetățeni români aparținând minorității rome	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților cetățeni români aparținând minorității rome
CNCD		
1. Număr de campanii derulate (pentru măsura 1)	1. Două campanii derulate; (o campanie derulată anual 2015-2016) 2. Număr de petiții depuse* 3. Număr de petiții soluționate* 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*	1. 6 campanii derulate; (o campanie derulată anual 2015-2020) 2. Număr de petiții depuse* 3. Număr de petiții soluționate* 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*
2. Număr de programe derulate, număr de beneficiari (pentru măsura 2)	1. 8 programe derulate (4 programe derulate anual 2015-2016) 2. 336 beneficiari (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse* 4. Număr de petiții soluționate* 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*	1. 24 programe derulate (4 programe derulate anual 2015-2020) 2. 1.008 beneficiari (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse* 4. Număr de petiții soluționate* 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*
3. Număr de programe derulate, număr de beneficiari (pentru măsura 3)	1. 8 programe derulate (4 programe derulate anual 2015-2016) 2. 336 beneficiari (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse* 4. Număr de petiții soluționate* 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*	1. 24 programe derulate (4 programe derulate anual 2015-2020) 2. 1.008 beneficiari (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse* 4. Număr de petiții soluționate* 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*

3. Administrație și dezvoltare comunitară

Indicatori	Rezultate 2016	Rezultate 2020
MADR		
1. Număr de organizații neguvernamentale și parteneri cetățeni români aparținând minorității rome din grupurile de acțiune locală (GAL)	10	30
2. Număr de proiecte care abordează aspecte privind romii prin programul LEADER	5	15
3. Număr de acțiuni de animare și promovare LEADER care se vor adresa comunităților locale, potențiale teritorii GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome	10	30
MAI		
1. Număr de campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor
ANR		
1. Număr de campanii organizate anual cu privire la implicațiile exercitării dreptului la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene	16 campanii	48 de campanii
2. Număr de persoane informate cu privire la implicațiile exercitării dreptului la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene	1.000 de persoane informate	5.000 de persoane informate
3. Număr de reuniuni organizate pentru lansarea unui proces de dialog social și intervenții specifice	40 de reuniuni BJR și structuri regionale, cu participarea ONG-urilor 2016: inițierea unui mecanism consultativ la nivel regional, compus din serviciile publice deconcentrate (nivel județean) și ONG-uri active (nivel local)	
4. Număr de planuri regionale de intervenție elaborate	elaborarea a 8 planuri regionale de intervenție	
5. Număr de campanii de informare în vederea obținerii actelor de proprietate/posesie	16 campanii	48 de campanii

9. Implicații pentru buget

Planurile de acțiune pe termen scurt pentru implementarea Strategiei sunt concepute pe baza planurilor sectoriale și specifică sursele de finanțare necesare îndeplinirii fiecărui obiectiv.

Cheltuielile estimate în mii RON pentru implementarea prezentului proiect de act normativ în perioada 2015-2016 sunt următoarele:

Domeniu	Cheltuieli (mii RON)	
	2015	2016
Educație*)	138.592	138.592
Ocuparea forței de muncă	2.245	2.245
Sănătate	36.000	45.000
Locuire și mică infrastructură	31.500	29.420
Cultură	500	500
Protecția copilului	2.920	**)
Egalitate de șanse și prevenirea și combaterea violenței în familie***)	1.100	1.128
Justiție și ordine publică****)	344	344
Administrație și dezvoltare comunitară (ANR)	36	36

---

*) Costurile la capitolul educație sunt împărțite per an școlar, care începe la 15 septembrie și se încheie la 15 iunie. De aceea, fondurile anului 2015 se referă la anul școlar 2014/2015, deci vor fi cheltuite și în anul 2015, iar cele din 2016 se referă la anul școlar 2015/2016.

***) În anul 2015 urmează să fie decise proiectele cu finanțare pentru 2016.

****) Contribuția totală a Guvernului României prin MMFPSPV la implementarea proiectului menționat în cadrul Obiectivului general: Responsabilizarea familiei pentru creșterea, îngrijirea și educarea propriilor copii este de 1.800.000 euro, pentru contractele de finanțare încheiate până în prezent. Menționăm că implementarea proiectului este realizată de către Unitatea de Management a Proiectului din cadrul MMFPSPV, urmând ca ANPDCA să realizeze monitorizarea ulterioară a funcționalității acestora. 1.800.000 euro la curs de 4,4 RON = 1 euro.

*****) Suma anuală alocată de CNCD în cadrul F2 - Justiție și ordine publică.

Acțiunile se suportă din bugetele prognozate pentru perioada 2015-2016 aferente ordonatorilor principali de credite cu responsabilități în implementarea Strategiei.

În anul 2016 se va elabora de către Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare, pe baza propunerilor instituțiilor cu atribuții în domeniu, o nouă propunere privind sursele de finanțare pentru perioada 2017-2020, care va fi adoptată de către Guvern.

Sumele menționate mai sus reprezintă o parte a bugetului alocat implementării Strategiei, la care contribuie și alte surse, în special finanțări din fonduri europene.

10. Implicații juridice

În plan legislativ se impune evaluarea actelor normative incidente domeniului incluziunii cetățenilor români aparținând minorității rome, demersurile legislative urmărind cu precădere clarificarea competențelor și responsabilităților structurilor cu atribuții în materie, corelarea domeniilor subsecvente, precum și asigurarea compatibilității actelor normative cu reglementările UE.

În contextul descentralizării administrative se impun completări atât la Legea administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cât și la Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, în sensul stimulării punerii în aplicare a prevederilor prezentului document, dar și a altor acte normative incidente Strategiei sau modificarea unor acte normative cu prevederi contrare.

De asemenea, este necesară completarea Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, cu modificările și completările ulterioare, Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 162/2008 privind transferul ansamblului de atribuții și competențe exercitate de Ministerul Sănătății către autoritățile publice locale, aprobată prin Legea nr. 174/2011, cu modificările ulterioare, și a normelor de aplicare a ordonanței.

Completarea actelor normative menționate este necesară pentru clarificarea desfășurării și monitorizării activității de asistență medicală comunitară și mediere sanitară în scopul realizării obiectivelor strategiei de incluziune.

11. Etape esențiale și instituții responsabile

1. Structuri responsabile

Implementarea Strategiei va fi asigurată, în funcție de aria de competență relevantă pentru fiecare plan de acțiune, de către următoarele instituții:

a) la nivel central

- Ministerul Fondurilor Europene;
- Ministerul Educației și Cercetării Științifice;
- Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice prin instituțiile aflate în subordinea sau sub autoritatea sa, respectiv Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;
- Ministerul Sănătății;
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
- Ministerul Culturii;
- Ministerul Finanțelor Publice;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Secretariatul General al Guvernului;
- Agenția Națională pentru Romi;
- Departamentul pentru Relații Interetnice;
- Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Justiției, în funcție de atribuțiile specifice acestora, vor fi informate și consultate în ceea ce privește procesul de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei, precum și în procesul de raportare către Guvern și partenerii externi asupra progreselor înregistrate în aplicarea acesteia.

b) la nivel local:

- instituțiile prefectului, prin birourile județene pentru romi;
- autoritățile administrației publice locale;
- serviciile publice deconcentrate.

2. Etape organizatorice

a) la nivel central:

Ministerele de resort și celelalte instituții și autorități publice responsabile vor înființa sau, după caz, vor reactiva în termen de 30 de zile de la data adoptării Strategiei, prin ordine ale miniștrilor de resort, comisiile ministeriale pentru romi/comisiile pentru romi.

Comisia va fi formată din personal cu funcții de conducere și experți cu atribuții în implementarea planurilor de măsuri, va fi condusă la nivel de secretar de stat și se va reuni trimestrial sau ori de câte ori este nevoie.

Din Comisie face parte și punctul de contact responsabil în cadrul instituției respective pentru activitatea de monitorizare și implementare (a se vedea pct. 12 subpct. 1). Aceasta va coordona o structură administrativă internă formată din minimum 3 experți cu atribuții directe în sprijinirea implementării planurilor de măsuri, colectarea de date și elaborarea raportului de monitorizare și evaluare la nivelul instituției.

Comisia analizează și propune măsuri și acțiuni necesare pentru implementarea actualei Strategii în domeniul de responsabilitate. De asemenea, Comisia analizează și andosează raportul de monitorizare privind modul de implementare a strategiei pe domeniul de activitate, transmis de către punctul de contact responsabil Secretariatului Comitetului Interministerial de Evaluare și Monitorizare.

De asemenea, Comisia va lua măsuri în vederea implementării deciziilor adoptate de Comitetul Interministerial de Evaluare și Monitorizare.

Comisia poate organiza și reuniuni cu reprezentanți ai societății civile.

b) la nivel local:

(i) Grupul de lucru mixt (GLM) este format la nivel județean din reprezentanți ai structurilor deconcentrate ale ministerelor, membrii organizațiilor neguvernamentale și delegați ai comunităților locale cu un număr semnificativ de cetățeni români aparținând minorității rome, inclusiv consilieri județeni/locali. GLM se înființează prin ordin al prefectului.

GLM analizează și adoptă planul de măsuri pentru incluziunea socială a cetățenilor români aparținând minorității rome elaborat la nivel județean de BJR, în baza Strategiei. Fiecare instituție reprezentată în GLM va fi responsabilă pentru implementarea măsurilor din aria sa de activitate, cuprinse în planul județean de măsuri.

GLM adoptă raportul anual de progres referitor la implementarea planului județean de măsuri.

(ii) Birourile județene pentru romi (BJR) sunt structuri funcționale organizate la nivel județean în cadrul instituțiilor prefectului. Din componența acestora fac parte maximum 3 experți/funcționari din aparatul de execuție și/sau conducere, unul dintre experți aparținând în mod obligatoriu minorității rome. (În cazul în care nu există post în organigramă, acesta se va crea special, după ce actualul act normativ va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.)

Membrii BJR desfășoară activități în echipă, în mod planificat, întreprind periodic vizite de evaluare și monitorizare a situației comunităților de cetățeni români aparținând minorității rome, obțin date și informații de la nivel local pe care le centralizează la nivel județean.

BJR funcționează în subordinea prefectului și în coordonarea tehnică a ANR. Componența nominală a BJR se stabilește prin ordin al prefectului.

Principalele activități ale BJR includ, însă nu se limitează la:

- elaborarea planului județean de măsuri privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome, prin armonizarea principalelor nevoi identificate prin procesul de facilitare comunitară sau identificate de către autoritățile publice locale, cu măsurile prevăzute în Strategie;

- monitorizarea implementării măsurilor din aria de activitate a autorităților locale și a serviciilor deconcentrate ale ministerelor de resort pentru îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor din Strategie;

- sprijinirea implementării măsurilor stabilite în planurile județene prin acordarea de consultanță reprezentanților serviciilor deconcentrate și prin facilitarea accesului acestora în cadrul comunităților de cetățeni români aparținând minorității rome;

- întocmirea rapoartelor anuale de progres referitoare la implementarea planului județean de măsuri privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome și, după adoptarea acestora în GLM, înaintarea către prefect și ANR;

(iii) Experții locali pentru romi sunt angajați și funcționează la nivelul primăriilor. Ei se subordonează tehnic BJR și administrativ primarului. Experții locali aparțin minorității rome și reprezintă principala interfață dintre autoritățile publice locale și comunitățile de cetățeni români aparținând minorității rome. Experții locali pentru romi au un rol esențial în procesul de facilitare comunitară și organizează, la nivel local, Grupul de inițiativă locală (GIL) și Grupul de lucru local (GLL).

(iv) Grupul de inițiativă locală (GIL) este format din reprezentanți ai cetățenilor români aparținând minorității rome.

Expertul local pentru romi propune componența GIL care va fi agreată de către Grupul de lucru local. Rolul GIL este de a identifica, în baza procesului de facilitare comunitară organizat de expertul local pentru romi, principalele nevoi și priorități la nivelul comunității, conform direcțiilor de acțiune ale Strategiei și de a face propuneri care vor fi discutate în cadrul GLL.

(v) Grupul de lucru local (GLL) este format din expertul local pentru romi, reprezentanți ai instituțiilor publice locale, membri ai consiliului local (inclusiv consilieri aparținând minorității rome), membri ai organizațiilor neguvernamentale și un delegat al comunității locale a cetățenilor români aparținând minorității rome din cadrul GIL. GLL va fi înființat prin hotărâre a consiliului local.

Grupul de lucru local (GLL) are ca atribuții:

- Elaborarea planului local de măsuri privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome prin armonizarea principalelor nevoi identificate prin procesul de facilitare comunitară în cadrul GIL sau identificate de către autoritățile publice locale, cu măsurile prevăzute în Strategie. Planul de acțiune va fi asumat de către consiliul local prin hotărâre.

- Fiecare membru al GLL va fi responsabil pentru implementarea măsurilor din aria sa de activitate, cuprinse în planul local de acțiune.

- Introducerea planului local de acțiune privind incluziunea romilor în strategia de dezvoltare a localității.

- Transmiterea planului local de acțiune către BJR în vederea introducerii în planul județean de măsuri.

- Monitorizarea implementării măsurilor din planul de acțiune locală și formularea de propuneri în vederea îmbunătățirii acestora.

- Întocmirea rapoartelor semestriale de monitorizare a progresului înregistrat în implementarea planului de acțiune locală și transmiterea lor către primar, BJR și ANR.

3. Implicarea societății civile

În vederea asigurării implementării cu succes a Strategiei este esențială implicarea activă a societății civile. Principalul cadru de consultare a societății civile este Consiliul Consultativ constituit în cadrul ANR, prin ordin al președintelui instituției. Cel puțin o treime din membrii Consiliului Consultativ sunt reprezentanți ai societății civile, selectați pe baza unor criterii transparente și reprezentative publicate pe site-ul instituției.

Acesta se întrunește trimestrial și va analiza stadiul și modul de implementare a măsurilor prevăzute în Strategie și va elabora propuneri de îmbunătățire a activității. Aceste propuneri vor fi transmise, prin ANR, spre analiză Comitetului Interministerial de Evaluare și Monitorizare.

Procesul de consultare a societății civile se constituie ca un principiu de bază și în faza de revizuire a Strategiei.

4. Punctul național de contact

Urmărind dispozițiile referitoare la punctele naționale de contact (art. 3.8 și 3.9) din cadrul Recomandării Consiliului UE cu privire la măsurile de incluziune efectivă a romilor în statele membre din 9-10 decembrie 2013, Punctul național de contact pentru romi este responsabil de coordonarea eforturilor naționale de îmbunătățire a situației cetățenilor români aparținând minorității rome, de implicare în procesul de evaluare și monitorizare a progreselor înregistrate sub umbrela Strategiei, de raportare a acestora către Comisia Europeană și de formularea de propuneri de adaptare și revizuire a Strategiei. Punctul național de contact participă la reuniunile organizate de Comisia Europeană și alte instituții europene pe tematica menționată mai sus.

Punctul național de contact va urmări ca politicile și măsurile propuse la nivel național să fie în linie cu recomandările la nivel european și corelate cu Strategia Europa 2020, prin orientarea eforturilor de incluziune socială a romilor cu precădere către principalele patru domenii: educație, ocupare a forței de muncă, sănătate și locuire.

Punctul național de contact are următoarele atribuții:

a) participarea la elaborarea Strategiei și la dezvoltarea planurilor de acțiune, la urmărirea îndeplinirii măsurilor planificate, actualizarea obiectivelor și la evaluarea finală a rezultatelor Strategiei;

b) participarea la coordonarea interinstituțională pentru implementarea Strategiei, împreună cu celelalte ministere și organe ale administrației publice centrale și locale implicate, precum și la asigurarea coerenței cu măsurile dispuse prin alte programe naționale de reformă sau alte strategii naționale; face parte din comitetul de selecție al DLRC (Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității) și din Grupul funcțional de lucru DLRC, constituit la nivelul Ministerului Fondurilor Europene;

c) participarea, cu informarea și consultarea MAE, la întâlnirile punctelor naționale de contact din Europa, la atelierelor de lucru și la schimburile de experiență, precum și în alte formate care relevă de competența sa; prezentarea și raportarea către Comisia Europeană a progreselor înregistrate în implementarea Strategiei, a revizuirilor și a altor modificări.

12. Mecanismul de monitorizare și evaluare a strategiei

1. Structura

În vederea asigurării monitorizării și evaluării Strategiei se constituie Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare a Strategiei. Comitetul va fi constituit din reprezentanți ai instituțiilor centrale cu atribuții în implementarea Strategiei, la nivel de secretar de stat. Desemnarea acestora se face de către conducătorii instituțiilor respective în termen de o lună de la intrarea în vigoare a Strategiei. Comitetul va fi condus de către un reprezentant al Secretariatului General al Guvernului sau al Cancelariei Primului-Ministru, la nivel de secretar de stat, desemnat prin ordin comun al secretarului general al Guvernului și șefului Cancelariei Primului-Ministru.

Comitetul este sprijinit în activitatea sa de un secretariat tehnic, constituit din experți din cadrul Secretariatului General al Guvernului și ai Cancelariei Primului-Ministru. Acesta va fi sprijinit în activitatea sa de doi experți din cadrul Agenției Naționale pentru Romi, desemnați prin decizie a președintelui ANR, și de Punctul național de contact pentru strategiile naționale de incluziune a romilor, ce va fi desemnat prin memorandum aprobat de prim-ministru conform recomandărilor la nivelul UE. Secretariatul tehnic se înființează prin ordin comun al secretarului general al Guvernului și al șefului Cancelariei Primului-Ministru.

Fiecare autoritate reprezentată în Comitetul interministerial va desemna, prin ordin sau decizie a conducătorului autorității, o persoană responsabilă și un supleant, la nivel de conducere care vor avea calitatea de punct de contact responsabil pentru monitorizarea și evaluarea Strategiei la nivelul instituției respective precum și în relația cu Secretariatul tehnic.

2. Funcționarea sistemului de monitorizare și evaluare a Strategiei

Sistemul de monitorizare și evaluare va urmări următoarele aspecte intercorelate:

a) Analiza semestrială de către Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare a stadiului implementării Planului de măsuri (anexa nr. 1) și Indicatorilor stabiliți (anexa nr. 2), în sensul atingerii rezultatelor urmărite prin implementarea prezentei strategii. În primul an de implementare a Strategiei Comitetul se va întruni trimestrial sau ori de câte ori este nevoie, la solicitarea expresă a unui membru al acestuia, pentru a asigura verificarea funcționării mecanismului de monitorizare și evaluare în ansamblul său.

Analiza se va face pe baza unui raport integrat de monitorizare elaborat de către secretariatul tehnic pe baza rapoartelor de monitorizare și evaluare transmise de către punctele de contact responsabile din cadrul instituțiile centrale și ANR, care va prezenta și rapoartele elaborate de BJR.

În vederea elaborării acestui raport integrat se organizează reuniuni periodice de lucru ale secretariatului tehnic cu punctele de contact responsabile.

ANR are responsabilitatea elaborării instrumentelor de lucru (model plan monitorizare, chestionar, formular vizită teren, soft colectare date, ghid de interviuri etc.), inclusiv prin contractarea de servicii de asistență tehnică. De asemenea, asistența tehnică va asigura și formarea resurselor umane implicate în procesul de monitorizare și va elabora sistemul de colectare, analizare și raportare a datelor, ce va fi pus la dispoziția ministerelor și autorităților locale.

Indicatorii urmăriți în procesul de monitorizare și evaluare sunt subsumați fiecăreia dintre măsurile de intervenție specificate în Strategie (anexa nr. 1). Acești indicatori specifici vor putea monitoriza progresul în atingerea rezultatelor vizate (anexa nr. 2).

b) Identificarea și implementarea de soluții/măsuri de remediere pentru atingerea rezultatelor propuse, atunci când datele arată progrese limitate în implementarea Strategiei.

Raportul integrat de evaluare elaborat de Secretariatul tehnic va conține și propuneri de soluții/măsuri de remediere a deficiențelor constatate și, în funcție de evoluții și rezultatele înregistrate, propuneri de actualizare a planurilor de acțiune.

Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare va analiza aceste propuneri și va decide asupra soluțiilor/măsurilor de remediere sau îmbunătățire a activității sectoriale pentru atingerea obiectivelor propuse, plecând de la indicatorii existenți. Acestea vor fi transmise spre implementare instituțiilor cu responsabilități în domeniu.

Comitetul poate decide totodată măsuri pentru asigurarea funcționării sistemului de monitorizare și evaluare a Strategiei, atunci când se constată disfuncționalități (întârzieri de raportare, date insuficiente transmise etc.) și poate dispune asupra necesității revizuirii Strategiei în raport cu disfuncționalitățile constatate și evoluțiile la nivel național și european.

Comitetul va elabora un raport anual asupra stadiului implementării Strategiei care va fi transmis pentru informare Guvernului. Un rezumat al acestui raport va fi făcut public.

Acest raport va fi trimis Comisiei Europene prin intermediul Punctului național de contact.

c) Respectând principiul parteneriatului cu societatea civilă, în procesul de elaborare a raportului de monitorizare și evaluare a Strategiei vor fi analizate și recomandările rapoartelor independente inițiate de societatea civilă.

Acestea vor fi prezentate în cadrul Comitetului Interministerial de Monitorizare și Evaluare de către ANR, pe baza discuțiilor din cadrul Consiliului Consultativ.

Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare poate organiza reuniuni cu reprezentanții societății civile.

13. Mecanismul de revizuire a strategiei

Strategia va fi revizuită, adaptată și completată în funcție de evoluțiile în plan național sau european.

Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare poate decide revizuirea Strategiei funcție de rezultatele procesului de evaluare și monitorizare internă sau la propunerea Punctului național de contact, ca urmare a evoluțiilor în plan european sau a recomandărilor instituțiilor europene.

În 2016 Strategia va fi completată prin hotărâre a Guvernului cu sursele de finanțare pentru perioada 2017-2020.

Planurile de măsuri din prezenta strategie vor fi actualizate după 3 ani.

Un principiu de bază în procesul de revizuire, adaptare sau completare rămâne consultarea societății civile, prin supunerea documentului procesului de dezbatere publică, conform legii.

*
* *

Următoarele anexe fac parte integrantă din prezenta Strategie:

- anexa nr. 1 la Strategie - Planuri de măsuri sectoriale;
- anexa nr. 2 la Strategie - Tipuri de indicatori de performanță pentru prioritățile Strategiei.

ANEXA 1

Planuri de măsuri sectoriale

ABREVIERI

ADR	Agențiile pentru Dezvoltare Regională
AMPOR	Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional
AMPNDR	Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală
APL	Autoritățile Publice Locale
ARACIP	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar
ARACIS	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
CCD	Casa Corpului Didactic
CJ	Consiliul Județean
CJRAE	Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională
CL	Consiliul Local
CMBRAE	Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională
CMJ	Colegiul Medicilor de la nivel județean
CNAS	Casa Națională de Asigurări de Sănătate
CNSPCI	Comisia Națională de Salvagardare a Patrimoniului Cultural Imaterial
CRED	Centrul Român pentru Educație și Dezvoltare Durabilă
CRSE	Centrele de Resurse și Sprijin în Educație
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
GELL	Grupul Educațional Local de Lucru
INP	Institutul Național al Patrimoniului
INSP	Institutul Național de Sănătate Publică
ISJ	Inspectoratul Școlar Județean
FNUAS	Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate
PMB	Primăria Municipiului București
Programul ADȘ	Programul A doua șansă
Programul ȘDȘ	Programul Școală după școală

A. Educație

Obiective:

1. Creșterea nivelului de incluziune educațională a cetățenilor români aparținând minorității rome, prin combaterea decalajelor sociale care cresc riscul de abandon școlar, prin măsuri afirmative și asigurarea accesului egal, gratuit și universal al romilor la o educație de calitate, la toate nivelurile, în principal în sistemul public de învățământ, pentru a sprijini creșterea economică și dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere.

2. Promovarea unei educații de calitate pentru cetățenii romi, prin:

- facilitarea accesului la programe suport (de exemplu, "Școală după școală") a copiilor romi cu resurse insuficiente (economice, familiale etc.), pentru a asigura un nivel ridicat educațional;
- prevenirea și eliminarea segregării pe criterii etnice din sistemul educațional, precum și prin combaterea altor discriminări pe baze etnice, de statut social, dizabilități sau alte criterii care afectează copiii și tinerii proveniți din grupuri dezavantajate, inclusiv romi;
- promovarea de programe pentru prezervarea și cultivarea identității rome în sistemul școlar și universitar prin limbă, cultură, tradiții, istorie etc.

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
				L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual	Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Dezvoltarea unui sistem de culegere și monitorizare a datelor privind cuprinderea copiilor de vârstă preșcolară (3-6 ani) și școlară (7-16 ani) într-o formă de învățământ. Sistemul va fi pilotat (până în 2016) în minimum 300 de circumscripții școlare unde ponderea elevilor romi este de minimum 15%.	Instituție coordonatoare: MECS - (responsabili cu atribuții legate de curriculum, evaluare, activități extrașcolare și inspecție școlară). Alte instituții implicate: MMFPSPV, ANR, inspectorate școlare, CJRAE/CRSD/CRSE DGASFC, unități de învățământ, serviciul de evidență a populației din primărie, ONG-uri cu experiență în domeniu.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Buget MECS, bugete locale, alte resurse.	Sistem de culegere și monitorizare date implementat în minim 300 de circumscripții școlare unde ponderea elevilor romi este de minimum 15%.	Sistem de culegere și monitorizare date implementat în toate școlile unde ponderea elevilor romi este de minimum 15%.
1.1. Culegerea și actualizarea semestrială a datelor (de la nivel local, județean, regional și central) privind participarea copiilor romi la educație pe niveluri de învățământ.	Toți partenerii, GELL, primării, unități de învățământ, dispensare, asistenții sociali/consilieri locali/mediatori școlari și mediatori sanitari.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Buget MECS, bugete locale, alte resurse.		
1.2. Culegerea și actualizarea anuală a datelor (de la nivel local, județean, regional și central) privind nivelul de educație a romilor aflați în afara sistemului de învățământ.	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	T/S/A	T/S/A	Buget MECS, bugete locale, alte resurse.	Buget MECS, bugete locale, alte resurse.		
2. Extinderea, derularea, monitorizarea și mediatizarea setului de programe de sprijin care vizează stimularea participării școlare, reducerea absenteismului/ a abandonului școlar/ a analfabetismului, în scopul obținerii succesului școlar în învățământul preuniversitar și terțiar.	Coordonator: MECS. Inspectorate școlare (atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, de rețeaua școlară și culegerea datelor din educație în sistem informatic), alte instituții implicate: ANR, CJRAE, unități școlare.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări defalcate pentru grupul-tintă din partea MECS.	Buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.		
2.1. Extinderea, completarea, adaptarea și revizuirea metodologiilor specifice de organizare a programelor educaționale de sprijin, promovate de noua Lege a educației naționale, în scopul includerii cât mai multor cetățeni români aparținând minorității rome în cadrul acestora, precum și continuarea programelor locale de sprijin social și a celor care intră în responsabilitatea MECS: "A doua șansă" (ADS); Alfabetizare funcțională; "Școala de după școală" (ȘDS); Bani de liceu; Burse sociale; Burse de studiu; "Sprijin achiziționare computer"; "Cornul și laptele"; Decont transport de către autorități locale și altele. Extinderea și completarea programelor de sprijin social vor					Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, sponsorizări.		

consta în:						
2.1.1. Inițierea unui program național prin colaborarea între nivelul central și cel local al administrației publice în vederea acordării de transport gratuit la școală pentru minimum 10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) din mediul rural care parcurg mai mult de 5 km de acasă la școală, din localități unde ponderea elevilor romi din școală este de minimum 15%.			TRANSPORT 40 RON/lună/calculat la 50 km dus-intors/zi/elev - (auto/micro/tren) - 9 luni/an. Total anual per elev: 360 RON. Total pentru rezultatele vizate (10.000 de copii): 3.600.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) din mediul rural, din localități unde ponderea elevilor romi din școală este de minimum 15%, beneficiari de transport gratuit la școală.	Acordarea de transport gratuit tuturilor copiilor din categorii vulnerabile (inclusiv copii romi).
2.1.2. Inițierea unui program național, prin colaborarea între nivelul central și cel local al administrației publice, în vederea furnizării de suport pentru 10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) și în risc de abandon școlar, pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.). în identificarea beneficiarilor se va păstra, pe cât posibil, echilibrul de gen.			400 RON/lună per copil (hrană: 170 RON/lună, haine: 150 RON/lună, condiții de locuire: 50 RON/lună, stare de sănătate: 30 RON/lună) - 9 luni/an. Total anual per elev: 400*9 = 3.600 RON. Total pentru rezultatele vizate (10.000 de copii): 36.000.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar beneficiari de suport pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.).	Furnizare suport pentru 30.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.).
2.1.3. Extinderea programului "Școală după școală" (ȘDS), prin includerea în rândul beneficiarilor a minimum 10.000 de copii romi de la nivel primar și gimnazial din școli unde ponderea elevilor romi este peste 10%.			250 RON/lună: hrană+rechizite, plată cadru didactic: 2 RON/elev/zi X 2 ore/zi X 20 zile/lună = 80 RON/lună. Total cost lunar elev: 250 + 80 = 330 RON. Total anual per elev (9 luni): 330*9 = 2.970 RON. Total pentru rezultatele vizate (10.000 de copii): 29.700.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	Includerea a minimum 10.000 de copii romi în programul "Școală după școală" (până în 2016).	Includerea a minimum 40.000 de copii romi în programul "Școală după școală".
2.1.4. Extinderea programului "A doua șansă" (ADS), prin includerea în rândul beneficiarilor a minimum 5.000 de cetățeni români aparținând minorității rome.			70 RON/lună: (50 RON - rechizite și manuale; 20 RON/cadru didactic). Total anual per elev (9 luni): 70*9 = 630 RON. Total pentru rezultatele vizate (5.000 de beneficiari): 3.150.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	5.000 de cetățeni români aparținând minorității rome beneficiari programe suport "A doua șansă" pentru îmbunătățirea rezultatelor școlare.	20.000 de cetățeni români aparținând minorității rome beneficiari programe suport "A doua șansă" pentru îmbunătățirea rezultatelor școlare.
2.1.5. Inițierea unui program național de sprijin acordat pentru 10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar, prin furnizare de suport familiilor acestora pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare), prin colaborarea între nivelul central și cel local al administrației publice.			1.000 RON/lună per părinte. Total anual per părinte beneficiari (6 luni): 1.000*6 = 6.000 RON Total pentru rezultatele vizate (10.000 de beneficiari): 60.000.000 RON	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	10.000 de părinți ai unor copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar, beneficiari de suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare).	50.000 de părinți ai unor copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar beneficiari suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare).
2.1.6. Inițierea unui program național de suport acordat copiilor romi de vârstă antepreșcolară, preșcolară, primară și gimnazială, care sunt în afara sistemului educațional, pentru a se înscrie în structurile de educație antepreșcolară, preșcolară/școlară și a beneficia de educație (identificare, consiliere parentală, haine, hrană, scurtarea duratei necesare pentru a ajunge la cea mai apropiată grădiniță/școală etc.), prin colaborarea între nivelul central și cel local al administrației publice. Aportul mediatorilor școlari (prin identificarea preșcolărilor/elevilor romi care nu frecventează			320 RON/lună, din care: hrană - 100 RON; rechizite 50 RON; haine - 150 RON; cadrul didactic - 20 RON. Total anual per beneficiar (9 luni) 320*9 = 2.880 RON. Total pentru rezultatele vizate (5.800 de preșcolari + 2.000 de școlari): 22.464.000 RON	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	5.800 de copii romi de vârstă antepreșcolară și preșcolară care nu sunt înscriși la grădiniță vor primi până în anul 2016 suport pentru a se înscrie la grădiniță și a beneficia de educație antepreșcolară/preșcolară/școlară 2.000 de copii romi cu vârstă aferentă nivelului primar sau gimnazial beneficiari de suport pentru a se înscrie și a urma efectiv cursurile școlare.	20.000 de copii romi de vârstă antepreșcolară și preșcolară care nu sunt înscriși la grădiniță vor primi suport pentru a se înscrie la grădiniță și a beneficia de educație preșcolară Toți copiii romi cu vârstă aferentă nivelului primar și gimnazial beneficiari de suport pentru a se înscrie și a urma efectiv cursurile școlare.

grădinița, prin facilitarea furnizării de consiliere parentală, haine, hrană, transport gratuit etc.) va fi esențială.							
2.1.7. Inițierea unui program național pentru reabilitarea școlilor în care învață elevii romi, în pondere de minimum 15%, în care nu s-a intervenit prin alte programe similare de reabilitare școlară, prin colaborarea între nivelul central și cel local al administrației publice				500.000 RON/per școală. Total pentru rezultatele vizate (200 de școli): 100.000.000 RON	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, sponsorizări	200 de școli în care învață elevii romi, în pondere de minimum 15%, reabilitate școlară	Toate școlile în care învață elevii romi cu pondere de minimum 15%, în care nu s-a intervenit prin alte programe similare de reabilitare școlară
2.2. Promovarea și derularea unor programe de educație parentală la nivel local, precum și a activităților/proiectelor care vizează cooperarea școală-familie, școală-comunitate: Școala mamelor, Școala părinților etc.				Nu necesită cheltuieli suplimentare din partea MECS.	FSE, bugetele de la unități școlare/primărie/inspectorate școlare/CJRAE-CMBRAE, autoritățile publice locale/ale municipiului București.		
2.3. Continuarea programului "Grădinița de vară" (în formele "Toți la grădiniță - Fiecare în grupa lui"/"Toți la grădiniță - Toți la clasa pregătitoare/Toți în clasa I") și a altor inițiative comunitare alternative asemănătoare, în zonele în care instituțiile școlare locale depistează cel puțin 7-10 copii romi care nu au frecventat învățământul preșcolar				420 RON/lună per beneficiari: 250 RON hrană + hăniute; 150 RON rechizite; 20 RON cadru didactic Pentru o medie de 20 de beneficiari, cuprinși în grădiniță, costul pentru organizarea unei grădinițe estivale este de 420 x 20=8.400 Total anual (3 luni): 25.200 RON Total pentru rezultatele vizate: 100 de grădinițe x 25.200 = 2.520.000 RON	FSE, bugetele de la unități școlare/inspectorate școlare/CJRAE-CMBRAE, autoritățile publice locale/ale municipiului București	100 de grădinițe estivale organizate pe plan local	300 de grădinițe estivale organizate pe plan local
2.4. Extinderea rețelei de grădinițe/clase cu predare în limba maternă români, inclusiv prin abordări bilingve în predare, în perioada de debut (români - română; români - maghiară etc.), respectiv a orelor de limbă, istorie, tradiții și educație muzicală în limba români, în comunitățile unde există cel puțin 7-10 solicitări de acest tip. Editarea manualelor școlare necesare pentru învățământul în limba români/a disciplinelor predate în această limbă				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		20 de grădinițe în limba maternă români nou-inființate	80 de grădinițe în limba maternă români nou-inființate
2.5. Organizarea de către MECS, împreună cu structurile școlare locale și județene, a unor concursuri și olimpiade școlare naționale și internaționale, pentru promovarea limbii, literaturii și a creației literare, a istoriei și culturii romilor, a diversității, alterității, interculturalității, a nondiscriminării și nonsegregării					Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, sponsorizări		
2.6. Particularizarea programului ADȘ, pentru persoanele care necesită alfabetizare				70 RON/lună: (50 RON rechizite și manuale 20 RON cadru didactic). Total anual per elev (9 luni): 70 x 9 = 630 RON. Total anual pentru grupul-tintă vizat (5.000 de beneficiari): 3.150.000 RON	Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări	5.000 de persoane alfabetizate	15.000 de persoane alfabetizate până în 2020
3. Armonizarea și completarea sistemului de asigurare a calității, cu accent pe managementul educației incluzive (adaptată la specificul rom)	MECS - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și realizarea progresului școlar real, precum și	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Bugete MECS, ISJ-uri și CCD-uri, bugete proiecte FSE la nivel județean		

	experti ai ARACIP), inspectorate școlare, unități de învățământ, CJRAE/CMBRAE, CRED/CRSE, ANR, ONG-uri cu experiență în domeniu					
3.1. Adaptarea și completarea setului de standarde ale ARACIP privind calitatea în învățământul cu număr semnificativ de elevi romi. Revizuirea metodologiilor privind criteriile de evaluare a cadrelor didactice, a directorilor și a unităților de învățământ, în sensul creșterii ponderii componentei de educație incluzivă și a celei ce privește lucrul cu grupurile cu specific cultural diferit, cele provenite din medii dezavantajate, inclusiv rome, aplicarea metodelor activ-participative				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		
3.2. Revizuirea metodologiilor de inspecție școlară din perspectiva includerii componentei de educație remedială și de progres școlar real, a educației multi și interculturale, a educației incluzive, precum și monitorizarea măsurilor de promovare a educației incluzive prin inspecție școlară și prin comisiile de asigurare a calității				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		
3.3. Analizarea și actualizarea metodologiei de formare continuă, în sensul valorizării modulelor referitoare la educație incluzivă, cu accent pe cunoașterea valorilor fundamentale rome, a setului de cutume rome ce pot genera, prin necunoașterea lor de către cadrele didactice, efecte negative în defavoarea elevilor romi. Implicarea CCD-urilor în susținerea nondiscriminării, a egalității de șanse, a multiculturalității, interculturalității și a educației incluzive, prin organizarea de cursuri în domeniul romanipenului educațional (istoria tragică a romilor, cutume rome, comunicare specifică în spațiul școlar și comunitar cu romi, istoricul învățământului rom și dezideratele acestuia)				MECS și ISJ-urile/ CCD-urile vor prevedea alocațiile bugetare anuale necesare în vederea organizării și derulării de cursuri de formare în domeniul romanipenului educațional (istoria tragică a romilor, cutume rome, comunicare specifică în spațiul școlar și comunitar cu romi, istoricul învățământului rom și dezideratele acestuia)	200 de cadre didactice care activează în școli unde ponderea copiilor romi este peste 15% formate în tematica specifică privind respectarea principiilor școlii incluzive, a cunoașterii și aplicării elementelor de istorie și cultură romă.	
3.4. Pregătirea persoanelor - resursă, ca formatori MECS în profil romanipen educațional, pentru necesitățile fiecărui ISJ/ISMB/CCD, în vederea formării privind asigurării modulelor de specificul rom (de istorie, cutume, tradiții, cultură și limbă română).				Buget MECS, la nivel național Anual, 450 de formatori județeni în profilul romanipenului educațional X 2 zile stagiu/pers. X 150 RON/ zi/pers = 135.000 RON (cazare și masă) + 58.500 transport = 293.500 RON/an. Buget total pentru doi ani: 2 x 293.500 = 587.000 RON.	Bugete locale, bugetele ISJ, CCD, CJRAE-CMBRAE CJ/, bugete din proiecte FSE sau din alte surse de finanțare pentru organizarea anuală de cursuri similare MECS în fiecare județ, cu participarea a câte 450 de cadre didactice /județ din unitățile școlare cu minimum 15% copii și elevi romi	
3.5. Aplicarea Ordinului ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 1529/18.07.2007				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		

privind dezvoltarea problematicii diversității în curriculumul național, prin introducerea de prevederi concrete în noile programe școlare de studiu (curricula) menite să inducă autorilor și editorilor introducerea obligatorie a elementelor de diversitate (istorică, etnică, lingvistică, culturală, de gen, fizică, religioasă etc.) în toate manualele școlare, indiferent de disciplina sau nivelul de studiu							
4. Continuarea măsurilor de prevenire a segregării copiilor și elevilor romi și a celor de eliminare a eventualelor segregări produse în sistemul educațional	MECS - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, rețea școlară și mișcarea personalului didactic), ANR, ARACIP, inspectorate școlare, CJRAE-CMBRAE, unitățile școlare, CJ/CL, ONG-uri cu experiență în domeniu	T/S/A	T/S/A		Bugete MECS, ISJ, CJ/CL, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare.		
4.1. Revizuirea de către MECS a Legii nr. 1/2011 și a Ordinului ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 1.540/19.07.2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi, a altor documente conexe, în scopul evitării situațiilor de segregare și a includerii unor prevederi menite să prevină, să interzică, să remedieze și să elimine astfel de fenomene în sistemul de educație Modificare Ordin nr. 1.540 din 19 iulie 2007, cu completări, privind acțiuni și măsuri obligatorii în cazurile de segregare etnică constatate				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			
4.2. Elaborarea planurilor de prevenire a segregărilor la nivel județean, monitorizarea de către toți inspectorii din structura fiecărui inspectorat școlar, cu prilejul deplasării acestora în unitățile de învățământ, în intervalul februarie-septembrie al fiecărui an, a modului de constituire a grupelor de grădiniță și a claselor de început (clasa pregătitoare/clasa I, clasa a V-a) La nivelul inspectoratelor școlare se impune analiza planurilor județene și locale de prevenire a segregărilor și, în situațiile excepționale, nedorite, de producere a unor segregări, vor fi întocmite planuri punctuale de desegregare cu aplicare imediată. În toate aceste situații, contribuția permanentă a mediatorului școlar este necesară.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Toate județele vor avea elaborate planuri de prevenire a segregării școlare pe criteriu etnic în baza monitorizării, la inițiativa și prin aportul direct al mediatorilor școlari. Mediatorii școlari vor fi cooptați de către unitățile de învățământ în toate activitățile de prevenire continuă a segregării, inclusiv colectarea datelor pentru identificarea segregării și transmiterea către inspectoratele școlare și Ministerul Educației și Cercetării Științifice. Angajarea de mediatorii școlari în cadrul unităților școlare unde există temerea manifestării fenomenului de segregare școlară	În toate școlile segregarea școlară este prevenită și eliminată.	
5. Restructurarea formării universitare inițiale a cadrelor didactice, ținând cont de respectarea principiilor școlii incluzive, a cunoașterii și aplicării elementelor de istorie și cultură romă, dobândite în formarea inițială a acestora, în cadrul modulului psihopedagogic	MECS - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de formarea inițială, învățământ universitar pedagogic și incluziune școlară/socială), inspectorate școlare, CCD-uri,	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS	Bugete MECS, CCD-uri, universități, bugete FSE	În tot sistemul universitar au fost introduse module/ cursuri universitare pentru promovarea diversității, a dezideratelor școlii incluzive și ale romanipenului educațional.	

	ARACIS, ARACIP, Conferința Rectorilor, rectoratele institutelor de învățământ superior, unitățile de învățământ, ONG-uri cu experiență în domeniu						
6. Extinderea promovării și cultivării limbii, istoriei și tradițiilor rome în sistemul educațional preuniversitar și universitar	MECS - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, educație incluzivă), ANR, inspectorate școlare, Casele Corpului Didactic, Departamentul pentru Relații Interetnice, ONG-uri cu experiență în domeniu	T/S/A	T/S/A				
6.1. Dotarea bibliotecilor din CCD-uri și unități școlare (cu minimum 15% elevi romi) cu materiale din domeniul limbii, istoriei și culturii rome, inclusiv organizarea de secțiuni virtuale ale bibliotecilor cu lucrări în format pdf				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Bugete MECS, ISJ, CCD, bugete proiecte FSE la nivel județean, sponsorizări	300 de școli dotate cu materiale din domeniul limbii, istoriei și culturii rome, inclusiv organizarea de secțiuni virtuale ale bibliotecilor cu lucrări în format pdf	
6.2. Înființarea unui liceu/a unor licee cu predarea în limba români (clasele I-XII), cu clase paralele la clasele a IX-a - a XII-a cu predare bilingvă români - română și cu clase paralele de mediatori școlari, muzică, teatru și dans, meserii tradiționale adaptate contextului modern				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		Minimum un liceu cu predarea în limba români (clasele I-XII) înființat până în 2016.	Minimum 3 licee cu predare în limba români (clasele I-XII) înființate până în 2020.
6.3. Înființarea, la universitățile cu tradiție, a unor departamente/secții de limbă și cultură români				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		3	5
7. Continuarea măsurilor afirmative de formare și de încadrare a resursei umane rome în sistemul educațional, care să aibă acces și suport continuu, direct și eficient în comunitățile rome, care să cunoască nevoile și soluțiile reale	MECS - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și mișcarea personalului didactic). Inspectorate școlare, unități de învățământ preuniversitar și universități. Alte organizații implicate direct: ANR, UNICEF.	T/S/A	T/S/A	ISJ-MECS.			
7.1. Asigurarea, la nivelul fiecărui ISJ, a câte unui post cu normă întreagă de inspector școlar pentru problemele educaționale ale romilor și predarea în limba sau a limbii români. Continuarea formării inspectorilor școlari pentru problemele educaționale ale romilor, a metodiștilor pentru limba, istoria și cultura romă. Școlarizarea romilor și a mediatorilor școlari				MECS va asigura 42 de posturi cu normă întreagă pentru funcția de inspector școlar pentru problemele educaționale ale romilor și pentru predarea în limba sau a limbii români, a istoriei și culturii rome, conform art. 95 alin. (5) din Legea nr. 1/2011: "În structura inspectoratelor școlare sunt cuprinși și inspectorii școlari pentru problemele copiilor și tinerilor proveniți din medii socioeconomice dezavantajate".	Bugete parteneri, fonduri extrabugetare, sponsorizări, buget MECS, ISJ, CCD		
7.2. Continuarea formării				Anual, formarea a	Buget MECS	252 de mediatori	

mediatorilor școlari din Fondurile MECS, pregătirea periodică de cursuri organizate de MECS, împreună cu alte instituții guvernamentale, neguvernamentale și interguvernamentale, cu finanțări identificate și atrase împreună			câte 3 potențiali mediatorii școlari romi/județ X 42 județe = 126 X 10 zile/stagiu X 300 RON/zi/pers. = 252.000 RON + 25.200 transport = 277.200 RON/an Total pentru rezultatele vizate: 277.200 RON x 2 ani = 554.400 RON.		școlari nou-formați	
7.3. Încadrarea de mediatorii școlari în toate cele 1.680 de unități de învățământ în care numărul de copii și elevii romi este de minimum 15% (procentul se revalidază de unitățile școlare împreună cu organizațiile rome, cu reprezentanții romi, cu structurile rome locale și județene). Mediatorii școlari vor fi cooptați de către unitățile de învățământ în toate activitățile de prevenire continuă a segregării. Angajarea celor 1.680 de mediatorii școlari se face conform art. 250 din Legea nr. 1/2011 și OMECT nr. 1.539/19.07.2007.			1.000 RON/lună per mediator x 24 luni = 24.000 RON per an. Total pentru rezultatele vizate: 600 x 24.000 = 14.400.000 RON.	Unități de învățământ	Încadrarea și angajarea a minimum 600 de mediatorii școlari în unitățile de învățământ care necesită mediere școlară	Încadrarea și angajarea de mediatorii școlari în toate cele 1.680 de unități de învățământ în care numărul de copii și elevii romi este de minimum 15%.
7.4. Continuarea cursurilor de inițiere/perfecționare a cunoștințelor de limba români destinate cadrelor didactice rome sau ne-rome, calificate și necalificate, care vor preda/predau limba sau în limba români la grădinițe și în școli			Formarea anuală a câte 3 potențiali educatori, învățători, profesori de limba români/județ x 42 județe = 126 x 20 zile/stagiu x 300 RON/zi/pers. = 504.000 RON + 25.200 transport = 529.200 RON/an. Total pentru rezultatele vizate: 529.200 RON x 2 ani = 1.058.400 RON.	Buget MECS	252 de persoane formate ca potențiali educatori, învățători, profesori de limba români	
7.5. Creșterea cu 200 (până în 2016, față de numărul din 2014) a numărului de tineri romi admiși pe locuri distincte destinate candidaților romi la admiterea acestora în învățământul profesional/superior. Completarea legislației privind accesarea la locuri distincte a candidaților romi, astfel încât acei candidați care obțin note de admitere superioare ultimei medii de admitere pe locuri normale bugetate să intre pe aceste locuri, iar locurile distincte să fie ocupate de candidați romi cu note de admitere mai mici decât ultima medie pentru locurile normale bugetate. În plus, candidații romi care au ocupat în urma admiterii locuri bugetate să își păstreze locul bugetat până la terminarea facultății - cu condiția să promoveze toate examenele anuale.			Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		800 de tineri romi înscriși la facultate pe locuri distincte destinate candidaților romi (față de 600 în 2013).	1.000 de tineri romi înscriși la facultate pe locuri distincte destinate candidaților romi (față de 600 în 2013).
8. Monitorizarea activității ISJ-urilor și a grupurilor/comitetelor locale de sprijin pentru îmbunătățirea accesului la educație al grupurilor dezavantajate	MECS - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și inspecție școlară), inspectorate școlare, unități de învățământ preuniversitar, CJ/CL, ANR, instituții centrale și locale, ONG-uri cu experiență în domeniu	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Buget MECS, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare	
8.1. Elaborarea setului de proceduri standard, în profil educațional, cu privire la colaborarea eficientă interinstituțională la nivel județean/local, ca parte a sistemului de monitorizare				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.		

9. Participarea comunității locale la activități și programe de îmbunătățire a accesului nediscriminatoriu al copiilor din grupuri dezavantajate, aparținând minorității rome, la învățământ obligatoriu, în învățământul de stat	MECS-coordonator (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și inspecție școlară), inspectorate școlare, unități de învățământ, CJRAE/CRED/CRSE și MMFPSPV, ANR, CJ/CL, DGASPC, ONG-uri cu experiență în domeniu, mass-media	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Buget MECS, bugete locale, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare		
9.1. În metodologia de constituire a consiliilor de administrație ale școlilor se vor introduce prevederi care să asigure reprezentarea proporțională și participarea relevantă a părinților romi în procesul de luare a deciziilor în consiliile de administrație.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			
9.2. Constituirea, la nivel județean și local, a unor grupuri educaționale de lucru pentru sprijinirea accesului la educație pentru grupurile dezavantajate, inclusiv romi				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			
9.3. Cuprinderea propunerilor acestor grupuri/comitete de sprijin în strategiile județene privind îmbunătățirea accesului la educație				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			
9.4. Includerea de informații privind participarea și performanțele școlare ale elevilor romi în rapoartele și documentele strategice ale ISJ-urilor, precum și publicarea și distribuirea de publicații, studii, care evidențiază exemple de succes în ceea ce privește participarea la educație a romilor				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			
10. Informare/Diseminare referitoare la segregare/deselegare, acces nediscriminatoriu la educație, prevenirea absenteismului și a abandonului școlar, egalitatea de șanse, eliminarea abuzării și a neglijării copilului aflat în dificultate	MECS - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, politici publice și relația cu partenerii sociali), inspectorate școlare, ANR, instituții centrale (implicate în soluționarea problematicii grupurilor dezavantajate), CJ/CL, ONG-uri cu experiență în domeniu, mass-media	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.	Bugete MECS, ISJ, CJ, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare		
10.1. Continuarea editării și postării pe site-ul MECS a buletinului informativ electronic privind educația copiilor romi				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			
10.2. Conceperea și derularea unor campanii de prevenire a discriminării și de promovare a diversității și a principiilor de incluziune în sistemul educațional				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			
10.3. Introducerea, la nivelul școlilor, a unor programe de inițiere/formare a cadrelor didactice nerome, a părinților și a elevilor care nu aparțin minorității rome, în				Nu necesită alocări suplimentare din partea MECS.			

spiritul respectului pentru diversitate, interculturalitate, multiculturalism, prevenirea și combaterea discriminării, cunoașterea culturii, a cutumelor și a mentalităților rome						
---	--	--	--	--	--	--

B. Ocuparea forței de muncă

Obiectiv general:

Accesarea măsurilor active în vederea creșterii șanselor de ocupare a cetățenilor români aparținând minorității rome.

Obiective specifice, pentru obiectivul asumat, "Ocuparea forței de muncă", conform atribuțiilor conferite de lege, în vederea implementării Strategiei Guvernului pentru îmbunătățirea situației romilor:

- creșterea numărului persoanelor aparținând minorității rome, active pe piața muncii
- creșterea numărului femeilor rome, active pe piața muncii.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen de realizare	Interval de evaluare	Buget		Rezultate	
				L - lunar A - anual P - permanent	Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016
0	1	2	3	4	5	6	7
Măsurile implementate, în conformitate cu Legea nr. 76/2002, în vederea integrării pe piața muncii a categoriilor vulnerabile, inclusiv romi, sunt cuprinse în programele de formare profesională și de ocupare a forței de muncă și cuprind:	ANOFM	P	L	În ceea ce privește finanțarea măsurilor active pentru cetățenii români aparținând minorității rome, ANOFM nu are o alocare bugetară doar pentru romi, ci pentru toți beneficiarii, asigurând astfel accesul nediscriminatoriu la măsurile active al tuturor persoanelor interesate.	Bugetul asigurărilor sociale pentru șomaj; FSE	70.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active	Cel puțin 75.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active/ 4.500 de persoane ocupate în urma accesării măsurilor active 1. Numărul cetățenilor romi care au accesat măsurile active
1. Servicii gratuite de informare și consiliere profesională a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	ANOFM	A	L	Costurile cu această măsură activă sunt în regie	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	5.000 de cetățeni romi informați și consiliați	Cel puțin 7.500 de cetățeni romi informați și consiliați
2. Servicii gratuite de mediere privind locurile de muncă vacante sau nou-create	ANOFM	A	L	Costurile cu această măsură activă sunt în regie	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	Cel puțin 5.000 de persoane mediate, din care cel puțin 2.000 de persoane încadrate ca urmare a medierii	Cel puțin 7.500 de persoane mediate, din care cel puțin 4.000 de persoane încadrate ca urmare a medierii
3. Stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz	ANOFM	A	L	10 pers. x 2 x 500 RON = 10.000 RON 10 pers. x 7 x 500 RON = 35.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	60 de persoane cărora li s-a aplicat această măsură	Cel puțin 100 de persoane cărora li s-a aplicat această măsură
4. Organizarea de cursuri de formare profesională pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă	ANOFM	A	L	1.000 de persoane/an x 1.000 RON = 1.000.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	1.000 de cetățeni români aparținând minorității rome formați în meserii sau calificări cerute pe piața muncii	1.500 de cetățeni români aparținând minorității rome formați în meserii sau calificări cerute pe piața muncii
5. Evaluarea de competențe adresată cetățenilor români aparținând minorității rome	ANOFM	A	L	100 de persoane/an x 1.500 RON = 150.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	100 de cetățeni romi/an evaluați și certificați în competențe dobândite nonformal	150 de cetățeni romi/an evaluați și certificați în competențe dobândite nonformal
6. Acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii	ANOFM	A	L	100 persoane x 500 RON (indicatorul social) x 9 luni = 450.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	100 de persoane cărora li s-a aplicat această măsură	150 de persoane cărora li s-a aplicat această măsură
7. Acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice,	ANOFM	A	L	50 de tineri romi nou-încadrați/an x 2 x 500 x 12 luni = 600.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	50 de persoane cărora li s-a aplicat această măsură	100 de persoane cărora li s-a aplicat această măsură

inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie							
---	--	--	--	--	--	--	--

C. Sănătate

Obiectiv general: Îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome prin creșterea accesului la servicii de sănătate preventive și curative și prin promovarea unui stil de viață sănătos.

Obiective specifice:

1. Îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate
2. Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în rândul populației rome
3. Creșterea capacității instituționale a autorităților publice locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/intervențiilor de sănătate adresate comunităților de romi, monitorizarea și evaluarea acestora
4. Prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate

Măsuri	Instituții responsabile	Termen de realizare	Interval de evaluare	Buget		Rezultate	
				Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Îmbunătățirea accesului cetățenilor aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate							
Direcția de acțiune 1.1: Dezvoltarea rețelei de servicii de sănătate de bază și promovarea asigurării de servicii integrate în domeniile protecției sociale, educației și sănătății la nivel comunitar							
1.1. Îmbunătățirea cadrului normativ de funcționare a asistenței comunitare în sănătate	a. MS, INSP	2015, continuu	S/A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS.	Buget național	Cadrul normativ funcțional pentru servicii de bază	Cadrul normativ funcțional pentru servicii specializate
1.2. Asigurarea suportului metodologic de către autoritățile centrale și regionale a. standarde și proceduri privind serviciile comunitare integrate b. evaluarea periodică a funcționării sistemului de servicii integrate	a. MS, INSP b. MMFSPV/MECS MDRAP/ANR/ instituții publice de specialitate/ CJ/APL/ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local Fonduri Europene, UNICEF	- Grup de lucru permanent interministerial cu participarea societății civile - Standarde și proceduri de lucru definite - Plan de monitorizare și evaluare	- Completa la standardele metodologice a serviciilor de asistență medicală comunitară - 3 rapoarte anuale de evaluare a asistenței comunitare integrate (2016, 2018, 2020)
1.3. Înființarea/Extinderea la nivel național a rețelei de centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate	a. MS/INSP// MMFSPV/ MEN/ MDRAP b. CJ/APL, instituții publice de specialitate, ONG	2020	A	45.000.000 RON estimare buget național și din proiecte cu finanțare europeană, elvețian și norvegian	Buget național Mecanism Financiar Elvețian Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri europene	Centre comunitare care furnizează servicii medico-sociale de bază integrate	Centre comunitare care furnizează servicii medico-sociale de bază integrate
1.4. Dezvoltarea capacității instituționale a furnizorilor de servicii de sănătate la nivel comunitar: a. instruire și formare b. elaborarea de instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică	a. MS, INSP b. MMFSPV/ MDRAP/ ANR/ instituții publice de specialitate/ CJ/APL/ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Mecanism Financiar Elvețian Mecanism Financiar Norvegian RO 19 UNICEF Fonduri europene	Furnizori de servicii comunitare de bază, instruiți și/sau formați conform ghidurilor și procedurilor definite - Instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică definite	Furnizori de servicii comunitare de bază, instruiți și/sau formați conform ghidurilor și procedurilor definite - Instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică definite
1.5. Angajarea cu prioritate în comunitățile de romi rurale a asistentului medical comunitar rom și a mediatorului sanitar	a. MS, INSP MDRAP/CJ/APL/ instituții publice de specialitate	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local, Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri europene	Creșterea numărului de asistenți medicali romi angajați și/sau mediatorii sanitari	Creșterea numărului de asistenți medicali romi angajați și/sau mediatorii sanitari
1.6. Susținerea programelor de burse pentru tinerii romi, care să faciliteze accesul acestora la cursuri postliceale și universitare din domeniul serviciilor de sănătate	a. MS/MEN b. universități, alte instituții de învățământ	2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS.	Buget național Fonduri europene	Programe de burse pentru tinerii romi care să faciliteze accesul la cursuri în domeniul sanitar	Programe de burse pentru tinerii romi care să faciliteze accesul la cursuri în domeniul sanitar

1.7. Sprijinirea în condițiile legislației în vigoare a absolvenților romi cu studii în domeniul medical în vederea angajării acestora pe piața muncii (inclusiv în comunitățile de romi)	a. MS/MMFPS	2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS.		Creșterea numărului de angajați romi cu studii în domeniul medical, inclusiv în comunitățile de romi	Creșterea numărului de angajați romi cu studii în domeniul medical, inclusiv în comunitățile de romi
Direcția de acțiune 1.2: Creșterea ponderii populației rome care are acces la servicii de sănătate de bază							
1.2.1. Consilierea populației rome asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate	a. MS, INSP b. instituții publice de specialitate/ furnizori servicii comunitare/ONG	2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local Fonduri europene	Creșterea numărului de persoane rome informate (pe tipuri de comunități/grupuri)	Creșterea numărului de persoane rome informate (pe tipuri de comunități/grupuri)
1.2.2. Inscriserea populației rome pe listele medicilor de familie	a. MS, CNAS b. furnizori de servicii comunitare, medici de familie	2016 - continuu 2020	T/S/A	Nu necesită alocare financiară din partea MS.	Buget FNUAS	Creșterea numărului de persoane rome cu minimum o vizită la medicul de familie pe an*54)	Creșterea numărului de persoane rome cu minimum o vizită la medicul de familie pe an*55)
1.2.3. Monitorizarea accesului populației rome neasigurate la pachetul minimal de servicii de sănătate	a. MS, INSP b. instituții publice de specialitate/ furnizori servicii comunitare/ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local Fonduri europene	Creșterea numărului populației rome neasigurate beneficiare de servicii de sănătate*56)	Creșterea numărului populației rome neasigurate beneficiare de servicii de sănătate*57)
2. Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în rândul populației rome							
Direcția de acțiune 2.1: Reducerea incidenței bolilor transmisibile și netransmisibile în rândul populației rome							
2.1. Creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile, inclusiv romi	a. MS, CNAS, INSP, structuri de specialitate b. furnizori de servicii de sănătate, inclusiv comunitari	2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri europene	Creșterea numărului de copii vaccinați	Creșterea numărului de copii vaccinați
2.2. Implementarea de programe privind prevenția primară și depistarea precoce a bolilor cronice prevalente în cazul populației rome	a. MS/CNAS/ INSP/CJ/APL/ structuri de specialitate b. furnizori de servicii de sănătate, inclusiv cei comunitari, ONG-uri	2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri europene	- Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente în cazul populației rome, implementate în fiecare județ - Raport anual privind bolile transmisibile prioritare	- Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente în cazul populației rome, implementate în fiecare județ - Raport anual privind bolile transmisibile prioritare
2.3. Implementarea de programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA	a. MS, INSP b. instituții publice, furnizori de servicii de sănătate, inclusiv cei comunitari, ONG-uri	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fondul Global Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri europene	Programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate comunităților de romi, implementate în fiecare județ	Programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate comunităților de romi, implementate în fiecare județ
2.4. Dezvoltarea de parteneriate între structurile deconcentrate ale MS în teritoriu, autorități publice locale și societatea civilă în domeniul promovării sănătății și implementarea de programe și proiecte în acest domeniu	a. CJ/structuri deconcentrate b. APL/instituții publice de specialitate/ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fonduri europene	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate comunităților de romi, implementate în fiecare județ	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate comunităților de romi, implementate în fiecare județ
Direcția de acțiune 2.2: Creșterea prevalenței utilizării planificării familiale, în special în rândul tinerelor, și implementarea de intervenții adresate sănătății femeii și copilului							
2.2.1. Informarea și consilierea femeilor și fetelor rome privind sănătatea reproducției, riscurile asociate mariajelor timpurii, sănătatea mamei și copilului, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane	a. MS/CJ/ structuri de specialitate b. APL/instituții publice de specialitate/ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fonduri europene	Creșterea numărului de persoane informate și consiliate	Creșterea numărului de persoane informate și consiliate
2.2.2. Extinderea gradului de acoperire teritorială (și populațională) cu măsuri de contracepție gratuite	a. MS/CNAS b. structuri de specialitate, ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fonduri europene	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile
2.2.3. Creșterea capacității personalului din rețeaua comunitară în domeniul sănătății reproducției, sănătății mamei și copilului	a. MS/CJ/ structuri de specialitate b. APL/instituții publice de specialitate/ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și bugete locale Fonduri europene	Creșterea numărului de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați în domeniul sănătății reproducției, sănătății mamei și copilului*58)	Creșterea numărului de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați în domeniul sănătății reproducției, sănătății mamei și copilului*59)
3. Creșterea capacității instituționale a autorităților publice locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/intervențiilor de sănătate adresate comunităților de romi							
3.1. Dezvoltarea de programe de formare	a. MS, INSP/ structuri de	2016 - continuu	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Bugete locale Fonduri	Creșterea numărului de persoane din	Creșterea numărului de persoane din

pentru autoritățile locale în domeniul politicilor de sănătate bazate pe exemple de succes, sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate	specialitate/ INSP/ANR b. CJ/APL, ONG	2020			europene Mecanism Financiar Norvegian RO 19	structurile CJ/ APL*60) formate în politicile de sănătate bazate pe exemple de succes, sănătate publică și organizarea sistemului de servicii de sănătate	structurile CJ/ APL*61) formate în politicile de sănătate bazate pe exemple de succes, sănătate publică și organizarea sistemului de servicii de sănătate
3.2. Identificarea/ cartografierea nevoilor medico-sociale ale populației cu risc atât în mediul urban, cât și în mediul rural	a. MS/structuri de specialitate b. CJ/APL, ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și bugete locale Fonduri europene	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate
3.3. Elaborarea și implementarea de planuri de sănătate locale, județene și regionale de sănătate adaptate specificului fiecărei comunități	a. CJ/APL/ structuri de specialitate b. APL/ instituții specialitate/ ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS.	Buget național și bugete locale Fonduri europene	Planuri locale și județene elaborate conform standardelor naționale	Planuri locale și județene elaborate conform standardelor naționale
3.4. Furnizarea de asistență tehnică pentru elaborarea și implementarea planurilor de sănătate	a. MS/structuri de specialitate/ ANR b. CJ, APL/ instituții publice de specialitate/ ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Bugete locale Fonduri europene	Realizarea/ Implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/locale de servicii de sănătate	Realizarea/ Implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/locale de servicii de sănătate
3.5. Consolidarea capacității autorităților locale pentru recunoașterea și reacția la problemele de sănătate ale romilor/altor grupuri vulnerabile și formarea acestora în accesarea fondurilor europene în acest scop	a. MS/MMFPS/ MDRAP/ANR b. CJ/APL/ instituții publice de specialitate/ ONG	2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Bugete locale Fonduri europene	Creșterea numărului de reprezentanți ai autorităților locale și regionale formați pentru a accesa fonduri europene destinate comunităților cu populație vulnerabilă, inclusiv romă	Creșterea numărului de reprezentanți ai autorităților locale și regionale formați pentru a accesa fonduri europene destinate comunităților cu populație vulnerabilă, inclusiv romă
3.6. Elaborarea de instrumente standardizate de analiză/colectare date/planificare/ comunicare între autoritățile publice locale și centrale implicate în monitorizarea sănătății romilor	a. MS/MMFPS MDRAP/ INSP/ANR b. CJ, APL/ instituții publice de specialitate/ ONG	2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și bugete locale Fonduri europene Mecanism Financiar Norvegian RO 19	- Instrumente standardizate de analiză, colectare date, planificare - Rapoarte de cercetare privind sănătatea romilor	- Instrumente standardizate de analiză, colectare date, planificare - Rapoarte de cercetare privind sănătatea romilor
4. Prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate							
4.1. Promovarea educației pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar	a. MS/MEN/CMR UMF/ANR b. instituții de învățământ, furnizori de programe de formare, ONG	2016 - continuu 2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS.	Buget național Fonduri europene	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar.	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar.
4.2. Introducerea conceptului de antidiscriminare în programul de formare al furnizorilor de servicii de bază integrate la nivel comunitar	a. MS, ANR b. structuri de specialitate/ APL ONG	2016 - continuu 2020	A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS.	Buget național Fonduri europene	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/ combaterea discriminării pacienților romi.	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/ combaterea discriminării pacienților romi.
4.3. Dezvoltarea la nivelul consiliilor de etică ale spitalelor a unui mecanism de monitorizare și instrumentare a cazurilor de discriminare	a. MS/CNAS/CMR, ANR b. structuri de specialitate, ONG	2016 - continuu 2020	A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS.	Buget național	Consiliile de etică ale spitalelor au mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a cazurilor de discriminare a pacienților romi.	Consiliile de etică ale spitalelor au mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a cazurilor de discriminare a pacienților romi.
4.4. Înființarea liniei verzi de sesizare a discriminării pacienților romi care accesează serviciile de sănătate, de către fiecare consiliu județean	a. CJ b. APL	2020		Nu necesită alocare financiară din partea MS.	Bugete locale Fonduri europene	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților romi care accesează serviciile de sănătate.	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților romi care accesează serviciile de sănătate.
4.5. Dezvoltarea și asumarea de către Colegiul Medicilor a unei proceduri de aplicare a Ordonanței nr. 137/2003 și acceptarea unui observator neutru din rândul structurilor centrale sau locale ale Agenției Naționale pentru Romi în cadrul comisiei de etică ale colegiilor medicilor de la nivel județean, în procesele de evaluare a cazurilor cu componentă de discriminare a romilor	a. MS/CMR/ANR b. CMJ	2016 - continuu 2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS.	Buget național	Procedura de aplicare a Ordonanței nr. 137/2003, aplicată de CMR Observatori din structurile ANR fac parte din toate comisiile de etică ale colegiilor medicilor județene care instrumentează cazuri de discriminare a romilor.	Procedura de aplicare a Ordonanței nr. 137/2003, aplicată de CMR Observatori din structurile ANR fac parte din toate comisiile de etică ale colegiilor medicilor județene care instrumentează cazuri de discriminare a romilor.

*54) Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie.

*55) Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie.

*56) Idem 3, 4.

*57) Idem 3, 4.

*58) Inclusiv recunoașterea diversității normelor și tradițiilor comunităților de romi.

*59) Inclusiv recunoașterea diversității normelor și tradițiilor comunităților de romi.

*60 Formarea va include și principii/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

*61 Formarea va include și principii/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

D. Locuire și mică infrastructură

Măsuri	Instituții responsabile	Termen	Interval de evaluare	Buget		Rezultate	
				Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Dezvoltarea unui proiect de regenerare urbană integrată și eradicare a habitatului insalubru	MDRAP, PMB, Primăria Sectorului 5	2016	S	Urmează a fi identificat.	Fonduri europene 2014-2020	Cadru instituțional și partenerial definit Grup de lucru constituit	Proiecte individuale aferente strategiei implementate, condiții de locuire ameliorate, zone reabilitate, acces la servicii sociale îmbunătățit
2. Asigurarea cadrului legislativ și metodologic adecvat pentru îmbunătățirea calității condițiilor de locuit și a dezvoltării zonelor dezavantajate	MDRAP	2015	S	123.740 RON	Buget MDRAP	Ghid aprobat prin ordin al ministrului și aplicat de autoritățile administrației publice locale	Zone cu habitat insalubru identificate, nr. intervenții ale autorităților administrației publice locale realizate
		2015	S	135.780 RON	Buget MDRAP	Reglementări elaborate conform strategiei naționale a locuirii	
		2016	S	Nu necesită alocări suplimentare de fonduri.	Buget MDRAP	Acte normative modificate sau elaborate, conform nevoilor identificate	
		2016	S	Nu necesită alocări suplimentare de fonduri.	Buget MDRAP	Lege aprobată	Proiecte de regenerare urbană implementate în baza legii privind regenerarea urbană integrată
		2016	S	1.729.350 RON	Fonduri POAT-FEDR	Strategia Națională a Locuirii elaborată și aprobată	Evaluări, rapoarte aferente monitorizării implementării strategiei
3. Programul-pilot "Locuințe sociale pentru comunitățile de romi", aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1.237/2008	MDRAP prin ANL	T	T	2016 - 60.275.000 RON 2020 - 71.935.000 RON	Buget de stat	300 de unități locative	280 de unități locative
4. Măsuri dedicate incluziunii sociale și reducerii sărăciei populației defavorizate de la nivel urban	MDRAP - AM POR MFE - AM POCU	Termen finalizare POR 2015-2020:2015	A	Urmează a fi identificat.	FESI 2014-2020	Strategii integrate de dezvoltare locală selectate (nr.)	Strategii integrate de dezvoltare locală implementate (nr.)
5. Modificarea legislației	ANCPI	2015	A	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Simplificarea	

cu privire la înregistrarea sistematică a proprietăților (Legea nr. 7/1996, Legea cadastrului și a publicității imobiliare)						procedurii de înregistrare sistematică a proprietăților	
6.Prin Programul Național de Cadastru și Carte Funciară se vor intabula gratuit proprietățile, inclusiv ale romilor.	ANCPPI	2020	A	Nu este cazul.	Buget ANCPPI	Înregistrarea gratuită a proprietăților în 240 UAT	Înregistrarea gratuită a proprietăților în 1.210 UAT
7.Dezvoltarea capacității instituționale a autorităților administrației publice locale în vederea dezvoltării planurilor locale de acțiune privind incluziunea romilor	MDRAP, autoritățile administrației publice locale	2016	S	Urmează a fi identificat.	Fonduri europene 2014-2020	Creșterea calității planurilor locale de acțiune privind incluziunea romilor prin corelarea obiectivelor stabilite în urma consultării cu factorii interesați, cu resursele disponibile și cu oportunitățile de finanțare	

E. Cultură

Prioritatea (1): Inițierea unor proiecte culturale pentru păstrarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural al romilor

Măsurile	Instituții responsabile	Termen de realizare	Interval de evaluare	Buget		Rezultate	
				L - lunar T - trimestrial S - semestrial A - anual	Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Realizarea de sesiuni anuale de finanțare pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității rome, inclusiv limba români, muzica și dansul	Ministerul Culturii prin intermediul AFCN și INF, ANR prin intermediul CNCR, MECS, centrele județene de promovare și conservare a culturii tradiționale	S	A	80.000 RON	Buget AFCN Bugete locale, alte resurse	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an
2. Înființarea teatrului rom	ANR prin intermediul CNCR Ministerul Culturii - sprijin metodologic		A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Punerea în valoare a talentelor artistice ale populației rome. Educarea tinerei generații	
3. Înființarea muzeului romilor	ANR prin intermediul CNCR Ministerul Culturii-sprijin metodologic		A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Cercetarea, identificarea, achiziționarea și salvarea patrimoniului cultural al romilor. Cunoașterea și valorificarea în spațiul expozițional a patrimoniului cultural al romilor. Educarea tineretului în spiritul toleranței.	
4. Păstrarea, dezvoltarea și promovarea meșteșugurilor tradiționale rome	Ministerul Culturii prin muzeele subordonate (acordarea de sprijin logistic), centrele județene de promovare și conservare a culturii tradiționale,	-	-	-	-	Salvarea, cunoașterea, promovarea și dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale ale culturii rome. Antrenarea și educarea tineretului în preluarea și continuarea meșteșugurilor tradiționale	
	CJ prin muzeele subordonate, ANR prin CNCR, MMFPSPV					practicate de etnia romă. Conștientizarea importanței păstrării și dezvoltării culturii tradiționale rome. Promovarea schimbului de experiență între participanți. Asigurarea unei activități productive în rândul familiilor de romi. Stimularea talentelor din rândul etniei rome. Valorificarea produselor create.	
4.1 Organizarea de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor, a unor galerii de artă		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile	Realizarea unui târg/semestru	Realizarea unui târg/semestru

tradițională romă cu ateliere demonstrative și spații comerciale					responsabile		
4.2 Cursuri de formare/perfecționare pentru meșteșugarii romi, în vederea modernizării tehnicilor de lucru și a dezvoltării de produs		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie - 20	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie - 20
4.3 Organizarea de concursuri de meșteșuguri tradiționale rome și expoziții, premiarea și expunerea celor mai bune lucrări		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea unui concurs/semestru	Realizarea unui concurs/semestru
5. Cercetarea, în teren și de arhivă, a istoriei și culturii rome	MECS, Arhivele Naționale, Ministerul Culturii prin muzeele subordonate, CJ prin muzeele subordonate, ANR prin CNCR, centrele județene de promovare și conservare a culturii tradiționale					O mai bună cunoaștere a istoriei minorității rome din România; punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria romilor; creșterea interesului copiilor elevilor, tinerilor și a adulților în studierea trecutului minorității rome.	
5.1 Program național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi		S	A		În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a două proiecte/an în cadrul programului	Realizarea a două proiecte/an în cadrul programului; crearea Centrului Național de Documentare despre Romi
5.2 Program național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.)		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a două proiecte/an	Realizarea a două proiecte/an
6. Promovarea istoriei, culturii, simbolurilor identitare și personalităților rome în societate	Ministerul Culturii prin Administrația Fondului Cultural Național și prin muzeele de profil naționale CJ prin muzeele subordonate, centrele județene de promovare și conservare a culturii tradiționale	-	-	-	-	O mai bună cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome; punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria romilor; creșterea interesului copiilor elevilor, tinerilor și adulților pentru studierea trecutului minorității rome.	
6.1 Elaborarea și publicarea, în tiraj de masă, a unor serii de volume despre istoria și cultura romilor, inclusiv culegeri de folclor și beletristică în limba români		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Publicarea primei cărți până în anul 2016, cu un tiraj de cca 3.000 de exemplare; creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome	Publicarea celei de-a doua cărți până în 2020, cu un tiraj de cca 3.000 de exemplare; creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome
6.2 Amplasarea de plăci memoriale referitoare la personalități rome și la momente din istoria romilor		S	A		În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria romilor	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria romilor
6.3 Monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor		Unul la 2 ani	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Amplasarea unui monument de for public până în 2016 Creșterea interesului copiilor elevilor, tinerilor și adulților în studierea istoriei lor	Amplasarea a trei monumente de for public până în 2020 Creșterea interesului copiilor elevilor, tinerilor și adulților în studierea istoriei lor
6.4 Programe culturale rome la nivel local, în comunități de romi		T	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a patru programe/an	Realizarea a patru programe/an
7. Programe de salvagardare și dezvoltare a patrimoniului imaterial al culturii români: acordarea titlului de Tezaur Uman Viu și includerea în repertoriul național	Ministerul Culturii, ANR prin CNCR, CNSPCI din cadrul Ministerului Culturii			10.000 RON	Buget M.C. Bugete locale, alte resurse	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 2 romi până în anul 2016 3 elemente/an	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 4 romi până în anul 2020 3 elemente/an
8. Programe naționale de păstrare și cultivare a limbii români în comunitățile de romi și în societate în general	Ministerul Culturii prin Intermediul Institutului Național al Patrimoniului și AFCN (sesiune de finanțare), ANR prin CNCR, MECS,			-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Cunoașterea și păstrarea limbii români	Conștientizarea importanței cunoașterii și păstrării limbii români

	centrele județene de promovare și conservare a culturii tradiționale						
8.1 Publicații în limba română (revistă lunară, cărți)		L	A			Realizarea a două publicații pe an în tiraj de 1.000 de bucăți	Realizarea a două publicații pe an în tiraj de 1.000 de bucăți
9. Susținerea și promovarea artiștilor romi și a creației rome sau cu tematică romă în toate domeniile artistice (arte plastice, literatură, cinematografie, teatru, muzică, dans)	Ministerul Culturii (prin acordarea de sprijin metodologic), ICR, ANR prin intermediul CNCR	-	-	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Cunoașterea și popularizarea talentelor artistice ale romilor	Stimularea și sprijinirea artiștilor romi. Valorificarea creației artistice
9.1 Burse de excelență pentru artiștii romi		S	A			4 beneficiari/an	4 beneficiari/an
9.2 Tabere de creație		S	A			Realizarea a 2 tabere, cu 15-25 beneficiari/an	Realizarea a 2 tabere, cu 15-25 beneficiari/an
9.3 Concursuri cu premii		S	A			Premierea a minimum 6 artiști/an	Premierea a minimum 6 artiști/an
9.4 Organizarea de expoziții cu lucrările artiștilor romi		S	A			Realizarea unei expoziții/an	Realizarea unei expoziții/an
9.5 Publicarea cărților scriitorilor romi		S	A			Publicarea a 2 cărți/an	Publicarea a 2 cărți/an
9.6 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru ale artiștilor romi		S	A			Realizarea a 2 spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte	Realizarea a 2 spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte
9.7 Susținerea financiară și promovarea filmelor artistice ale artiștilor romi sau cu tematică roma		S	A				
9.8 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de muzică ale artiștilor romi							
9.9 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de dans ale artiștilor romi							
9.10 Sprijin pentru autoorganizarea și infrastructura artiștilor romi		S	A			2 organizații/an	2 organizații/an
9.11 Promovarea lucrărilor artiștilor romi în alte țări		S	A			Realizarea a 2 expoziții/an	Realizarea a 2 expoziții/an
9.12 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru, muzică și dans ale artiștilor romi în alte țări		S	A			Realizarea a 2 spectacole/an	Realizarea a 2 spectacole/an

Prioritatea (2): Proiecte de promovare a interculturalității și a culturii romilor în spațiul public

Măsurile	Instituții responsabile	Termen de realizare	Interval de evaluare	Buget		Rezultate	
				Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Elaborarea și implementarea unui program național de educație permanentă pentru adulții romi și cei care nu aparțin acestei minorități, pe teme referitoare la romi, rasism, stigmat, identitate, alteritate, interculturalitate și multiculturalism	Ministerul Culturii (acordarea de sprijin metodologic), ANR prin intermediul CNCR, MECS					Asigurarea unei educații permanente a adulților - Strategia de educație a adulților, autoeducație și învățare pe tot parcursul vieții, adaptată la realitatea curentă a comunităților de romi. Realizarea unui program național de educație permanentă pentru adulții care nu aparțin minorității rome pe teme referitoare la romi, rasism, stigmat, identitate, alteritate, interculturalitate și multiculturalism	
1.1 Organizarea de cursuri de formare profesională/scoli de vară de limba română/pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru	Ministerul Culturii (sprijin metodologic), ANR prin intermediul CNCR, MECS	S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a 2 activități de formare/an Minimum 20 de cursanți/an	Realizarea a 2 activități de formare/an Minimum 20 de cursanți/an

minoritatea romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ						
1.2 Cooperare partenerială cu centrele comunitare de învățare permanentă, la nivel local, prin centrele județene de cultură și artă, centrele județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale și ISJ, în vederea elaborării unei strategii privind educația adulților, autoeducație și învățare pe tot parcursul vieții, adaptată la realitatea curentă a comunităților de romi, și pentru înființarea unui birou de dezvoltare a identității rome și a patrimoniului material și imaterial etnocultural rom în cadrul fiecărui centru comunitar de învățare permanentă	ANR prin intermediul CNCR centrele județene pentru conservarea și promovarea culturii, ISJ	S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Elaborarea strategiei privind educația adulților, autoeducația și învățarea pe tot parcursul vieții, adaptată la realitatea curentă a comunităților de romi

F. Infrastructură și servicii sociale

1. Protecția copilului

Obiectiv general:

Responsabilizarea familiei pentru creșterea, îngrijirea și educarea propriilor copii

Obiective specifice:

1. Educarea adolescenților și a părinților în spiritul valorilor familiale, al responsabilităților parentale și al noii viziuni referitoare la protecția drepturilor copilului în familie

2. Sensibilizarea populației în ceea ce privește atât dispozițiile legale privind primordialitatea responsabilității părinților referitoare la creșterea, îngrijirea și educarea copiilor, cât și în ceea ce privește sancțiunile ce decurg din nerespectarea obligațiilor părintești

Măsuri	Instituții responsabile	Termen de realizare	Inter-val de evaluare	Buget		Rezultate	
				L - lunar T - trimestrial S - semestrial A - anual	Costuri estimate până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Promovarea valorilor familiale prin campanii de informare și sensibilizare	MMFPPSPV-DPC ONG		A	34.408.000 RON*)	În limita bugetelor a aprobate pentru instituțiile responsabile Proiecte cu finanțare nerambursabilă	Cel puțin o campanie derulată	Campanii de informare și sensibilizare derulate la nivel comunitar
2. Dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie și asigurarea creșterii și educării acestuia în cadrul comunității și instruirea personalului aferent	CJ-DGASPC, consilii locale	A	A	880.000 RON**)	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile Proiecte cu finanțare nerambursabilă	107 servicii de zi înființate Cel puțin 500 de copii	Creșterea cu cel puțin 50% a numărului de servicii de prevenire a separării copilului de familie. Creșterea cu cel puțin 30% a numărului de copii romi beneficiari ai serviciilor de zi
3. Inițierea unor campanii de informare și sensibilizare în vederea prevenirii abuzului și a oricărei forme de violență asupra copilului inclusiv prin încurajarea parteneriatelor între structurile publice locale pentru protecția copilului și ONG	CJ-DGASPC, consilii locale ONG	A	A	34.408.000 RON	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile Proiecte cu finanțare nerambursabilă	Cel puțin 2 parteneriate încheiate în vederea implementării unor proiecte în cadrul cărora familiile aparținând minorității rome să prezinte un grup-tintă distinct	Asigurarea serviciilor necesare de consiliere pentru toate familiile aflate în risc de abuz, violență în familie, în cadrul unor proiecte derulate în parteneriat de către autoritățile locale și ONG-uri

*) Valoarea proiectului este de 200.000 euro din care 85% se finanțează prin Mecanismul Financiar Norvegian.

***) Pentru cele 107 servicii de prevenire a separării copilului de familie și instruirea personalului aferent suma este de 13.631.000 euro compusă din: 7.800.000 euro reprezintă împrumutul de la BDCE; Guvernul României prin MMFPSPV asigură 1.800.000 euro; autoritățile locale, 4.011.000 euro, conform contractelor de finanțare încheiate.

****) Valoarea proiectului este estimată la 200.000 euro din care 85% se finanțează prin Fondul Social European.

2. Justiție și ordine publică

Obiectiv: Continuarea măsurilor afirmative în procesul de formare a personalului pentru structurile Poliției Române și ale Jandarmeriei Române din rândul cetățenilor români aparținând minorității rome, în conformitate cu prevederile legale.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen de realizare	Interval de evaluare	Buget**)		Rezultate	
				L - lunar T - trimestrial S - semestrial A - anual	Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Continuarea alocării de locuri distincte pentru admiterea la instituțiile de formare profesională inițială ale MAI	MAI	A	A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MAI	Bugetul MAI	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților aparținând minorității rome	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților aparținând minorității rome
2**). Organizarea de campanii de promovare și respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	CNCD	A	A	73.000 RON	Bugetul CNCD Alte surse interne Surse externe	1. O campanie derulată anual 2. Număr de petiții depuse*) 3. Număr de petiții soluționate*) 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*)	1. O campanie derulată anual 2. Număr de petiții depuse*) 3. Număr de petiții soluționate** 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*)
3**). Derularea a diferite programe de informare pentru identificarea și soluționarea corectă a cazurilor de discriminare	CNCD	A	A	310.000 RON	Bugetul CNCD Alte surse interne Surse externe	1. 4 programe derulate anual 2. 168 de beneficiari 3. Număr de petiții depuse*) 4. Număr de petiții soluționate*) 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*)	1. 4 programe derulate anual 2. 168 de beneficiari; 3. Număr de petiții depuse*) 4. Număr de petiții soluționate*) 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*)
4**). Inițierea și desfășurarea unor programe de educație juridică, civică și de prevenire, în colaborare cu membrii minorității rome	CNCD	A	A	305.000 RON	Bugetul CNCD Alte surse interne Surse externe	1. 4 programe derulate anual 2. 168 de beneficiari anual 3. Număr de petiții depuse*) 4. Număr de petiții soluționate*) 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*)	1. 4 programe derulate anual 2. 168 de beneficiari anual 3. Număr de petiții depuse*) 4. Număr de petiții soluționate*) 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*).

*) Indicatori care reies din toate cele trei măsuri la un loc, neputând identifica și raporta, separat pe fiecare măsură în parte, un număr de petiții (depusă, soluționate sau soluționate prin constatarea faptei de discriminare). În acest sens va fi raportat un singur număr de petiții depuse, un număr de petiții soluționate și un număr de petiții soluționate cu soluție de constatare a faptelor de discriminare, conform Ordonanței Guvernului nr. 137/2000, republicată-actualizată.

**) Observații:

2. Organizarea de campanii de promovare și respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului - În ceea ce privește bugetul CNCDD, acesta va fi parte integrantă în cadrul bugetului aferent desfășurării activităților presupuse de Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2015-2020 (nefinalizată încă).

3. Derularea a diferite programe de informare pentru identificarea și soluționarea corectă a cazurilor de discriminare - În ceea ce privește bugetul CNCDD, acesta va fi parte integrantă în cadrul bugetului aferent desfășurării activităților presupuse de Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2015-2020 (nefinalizată încă).

4. Inițierea și desfășurarea unor programe de educație juridică, civică și de prevenire, în colaborare cu membrii minorității romilor - În ceea ce privește bugetul CNCDD, acesta va fi parte integrantă în cadrul bugetului aferent desfășurării activităților presupuse de Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2015-2020 (nefinalizată încă).

Se urmărește și atragerea de fonduri externe pentru completarea bugetului prevăzut de Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2015-2020 (nefinalizată încă).

3. Administrație și dezvoltare comunitară

Obiective:

- Continuarea procesului de identificare a persoanelor fără certificate de stare civilă și fără acte de identitate în vederea înregistrării în registrele de stare civilă a actelor și faptelor de stare civilă aferente acestora, precum și procurării certificatelor de stare civilă și a actelor de identitate.

- Stimularea implicării organizațiilor neguvernamentale și partenerilor aparținând minorității rome în Grupurile de Inițiativă Locală în vederea abordării problematichilor specifice.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen		Buget	Surse de finanțare	Rezultate	
		L - lunar A - anual P - permanent	Interval de evaluare			2016	2020
0	1	2	3	4	5	6	7
1. Intensificarea activităților privind cunoașterea problematicii cetățenilor români aparținând minorității rome în scopul înregistrării în evidențele stării civile, precum și în vederea eliberării certificatelor de stare civilă și ale actelor de identitate	MAI	L A	L A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MAI	Buget MAI	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor
2. Evaluarea activității Birourilor Județene pentru Romi, Birourilor Regionale ale ANR și a experților locali pentru problemele romilor care activează în cadrul Primăriilor cu accent pe implicarea acestora în implementarea măsurilor cuprinse în Strategia Guvernului.	ANR MAI	P	A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MAI/ANR	Buget ANR Buget MAI	Rapoarte de evaluare elaborate	Rapoarte de evaluare elaborate
3. Realizarea de campanii de informare cu privire la dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene	ANR	A	A	24.000 RON	Buget ANR	Înființarea unui Grup de dialog social la nivel local, având ca scop informarea privind	48 de campanii - 5.000 de persoane informate

						dreptul la liberă circulație în cadrul UE (componentă: lideri informali, ONG-uri, reprezentanți ai GIL, APL, IJP, ANOFM, BJR; CNCDC; structuri locale) - 8 campanii anual - 1.000 de persoane informate	
4. Lansarea unui proces de dialog social și intervenții specifice prin activități desfășurate de instituții comunitare și organizațiile societății civile în special în comunități interetnice.	ANR	P	A	Nu necesită alocări suplimentare din partea ANR	Buget ANR	40 de reuniuni BJR și structuri regionale, cu participarea ONG-urilor Inițierea unui mecanism consultativ la nivel regional, compus din serviciile publice deconcentrate (nivel județean) și ONG-uri active (nivel local); - elaborarea a 8 planuri regionale de intervenție	
5. Organizarea de campanii de informare în vederea obținerii actelor de proprietate/posesie, potrivit procedurii reglementate de Legea nr. 7/1996, cu modificările și completările ulterioare.	ANR	A	A	48.000 RON	Buget național	16 campanii	48 de campanii
6. Continuarea stimulării implicării ONG-urilor și partenerilor aparținând minorităților naționale (inclusiv romă) în GIL	MADR - AM PNDR	31.12.2015	A	Măsurile 1),2) și 3) vor fi finanțate, alături de celelalte proiecte prin LEADER*) din Bugetul de minimum 5% din totalul contribuției FEADR.	FEADR + Buget național	10 ONG-uri și parteneri aparținând minorității rome în GIL-uri	30 de ONG-uri și parteneri aparținând minorității rome în GIL-uri
7. Stimularea depunerii de către organizațiile din GIL-uri a proiectelor care abordează subiectul minorităților naționale (inclusiv a minorității rome) prin LEADER	MADR - AM PNDR GIL	31.12.2016 31.12.2020	A		FEADR + Buget național	5 proiecte care abordează subiectul minorității rome prin LEADER	15 proiecte care abordează subiectul minorității rome prin LEADER
8. Derularea procesului de animare și promovare LEADER, care se va adresa tuturor comunităților locale, potențiale teritorii GIL (inclusiv semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorităților naționale, dintre care și minoritatea romă)	GIL	P	A		FEADR + Buget național	10 acțiuni de animare și promovare LEADER adresate comunităților locale potențiale teritorii GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome	30 de acțiuni de animare și promovare LEADER adresate comunităților locale potențiale teritorii GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome

*) În conformitate cu propunerea de Regulament al Parlamentului și al Consiliului privind sprijinul pentru Dezvoltare Rurală acordat din FEADR, cel puțin 5% din totalul contribuției FEADR la programul de dezvoltare rurală este rezervat pentru LEADER.

ANEXA 2

Tipuri de indicatori de performanță pentru prioritățile Strategiei

A. Educație

Măsura 1: Dezvoltarea unui sistem de culegere și monitorizare a datelor privind includerea copiilor de vârstă preșcolară (3-6 ani) și școlară (7-16 ani) într-o formă de învățământ. Sistemul va fi pilotat (până în 2016) în cel puțin 200 de circumscriptii școlare unde ponderea elevilor romi este de minimum 25%.

Indicatorul principal pentru această măsură este: "Numărul circumscripțiilor școlare cu pondere elevi romi de minimum 25% în care este implementat un sistem de culegere și monitorizare a datelor privind includerea copiilor de vârstă preșcolară (3-6 ani) și școlară (7-16 ani) într-o formă de învățământ". Pentru a putea concluziona că într-o școală este implementat un sistem de culegere și monitorizare a datelor precum cel menționat trebuie ca pentru această școală să se centralizeze periodic toate datele următoare:

Numele școlii și adresa:	Există centralizată această informație la nivelul școlii? 1 - DA, 2 - NU
1. Număr de elevi în sistem la 01 octombrie/28 februarie/ 14 septembrie	
2. Număr de elevi romi în sistem la 01 octombrie/28 februarie/ 14 septembrie	
3. Număr de elevi romi care au intrat în sistem în intervalul 02 octombrie/28 februarie	
4. Număr de elevi romi care au părăsit sistemul în intervalul 02 octombrie/28 februarie	
5. Număr de elevi romi care au intrat în sistem în intervalul 01 martie/10 iunie	
6. Număr de elevi romi care au părăsit sistemul în intervalul 01 martie/10 iunie	
7. Număr de preșcolari romi care se instruiesc în limba români	
8. Număr de elevi romi la clasa pregătitoare, cu menționarea limbii de predare	
9. Număr de elevi romi care studiază integral în limba români	
10. Număr de elevi romi care studiază 4 ore/săptămână de limba români (cl. I-XIII)	
11. Număr de elevi romi care studiază 1 oră/săptămână de istoria și tradițiile romi la clasele a VI-a și a VII-a	
12. Număr de elevi romi în programul ȘDS și forma de susținere financiară	

13. Număr de copii romi și cei care nu aparțin acestei minorități din fiecare localitate nou-recenzați de asistentul social din primărie și de mediatorii școlari și sanitari, cu raportarea lunară în cadrul GELL (Grupul educațional local de lucru)	
14. Număr de copii romi înscriși în intervalul februarie - 14 septembrie la grădiniță/clasă pregătitoare/clasa I	

Măsura 2. Extinderea, derularea, monitorizarea și mediatizarea setului de programe de sprijin care vizează stimularea participării școlare, reducerea analfabetismului, absenteismului și a abandonului școlar, obținerea succesului școlar în învățământul preuniversitar și terțiar.

Indicatori esențiali

1. Nr. de copii romi cu vârstă aferentă nivelului primar și gimnazial consiliați și ajutați să se înscrie și să urmeze efectiv școala în intervalul februarie - 14 septembrie în vederea reluării traiectului școlar în sistemul de masă

2. Nr. de copii romi de vârstă ante-preșcolară și preșcolară consiliați și ajutați să se înscrie și să urmeze efectiv grădinița în intervalul februarie - 14 septembrie în vederea reluării traiectului școlar în sistemul de masă

3. Nr. elevi romi de nivel primar < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de Programul ADȘ (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială

4. Nr. elevi romi de nivel gimnazial < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de Programul ADȘ (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială

5. Nr. copii romi de nivel primar < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de Programul ȘDȘ (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială

6. Nr. copii romi de nivel gimnazial < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de Programul ȘDȘ (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială

7. Nr. persoane aparținând minorității rome alfabetizate (raportare în 20 septembrie)

8. Nr. elevi romi din mediul rural care au beneficiat de transport gratuit de acasă la școală

9. Nr. de copii romi în risc de abandon școlar ale căror familii au beneficiat de suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare)

10. Nr. de școli în care învață elevi romi în pondere de minimum 25% reamenajate și dotate școlar

11. Nr. elevi romi în risc de abandon școlar care au beneficiat de suport pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.). Acest indicator va fi calculat pe baza unor subindicatori precum:

a. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au accesat programul "Bani de Liceu", cu raportare în intervalul 15-20 septembrie

b. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au obținut bursă socială, cu raportare în intervalul 15-20 septembrie

c. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care beneficiază în semestrul I de alte tipuri de ajutoare financiare și materiale/burse cu raportare la 1 martie.

d. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care beneficiază în semestrul II de alte tipuri de ajutoare financiare și materiale/burse cu raportare la 15 iunie

e. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de programele: Euro 200 (achiziție calculator)/Cornul și laptele

Indicatori opționali

1. Nr. de programe de educație parentală derulate
2. Nr. de grupe de grădinițe estivale organizate pe plan local, cu raportare la 14 septembrie.
3. Nr. de grupe de grădinițe/clase cu predarea în limba maternă români, cu raportare în intervalul februarie-octombrie
4. Nr. de părinți/susținători legali informați (raportare T)
5. Nr. clase nou-constituite anual
6. Nr. secții nou-înființate
7. Nr. licee cu predarea în limba români (clasele I-XII) înființate până în 2020
8. Nr. departamente înființate până în 2010

Măsura 3: Armonizarea și completarea sistemului de asigurare a calității, cu accent pe managementul educației incluzive, adaptată la specificul rom

Indicatori:

1. Nr. elevi romi cu progres școlar măsurat trimestrial
2. Includerea între standardele de evaluare a unităților școlare cu minimum 25% elevi romi/a personalului didactic/a directorilor a următoarelor:
3. Nr. de cadre didactice rome calificate (educatori, învățători, profesori, directori etc.) în grădinițe și la clase;
4. Nr. de elevi care studiază în limba maternă români/a orelor de limba maternă români la grădiniță, CP și la cl. I-XII;
5. Nr. elevi care studiază istoria și tradițiile rome, precum și a muzicii în limba români
6. Prezența mediatorului școlar încadrat (în unitățile de învățământ cu minimum 25% copii și elevi romi, indiferent de asumarea/neasumarea identității)
7. Nr. de activități și situații soluționate care reflectă însușirea/aplicarea/respectarea de către personalul didactic și auxiliar a cutumelor rome (în unități școlare și comunități cu romi)
8. Gradul de reflectare proporțională a situației etnice din localitate/unitatea de învățământ/clasă/grupă în spațiul școlar (inclusiv la nivelul materialului ilustrativ utilizat și de pavoazare)
9. Nr. de paragrafe/pasaje modificate/adăugite în spiritul cerințelor formulate
10. Nr. de cadre didactice formate în fiecare județ în profilul romanipenului educațional
11. Nr. de formatori în profilul romanipenului educațional formate de MEN

Măsura 4. Continuarea măsurilor de prevenire a segregării copiilor și elevilor romi și a celor de eliminare a eventualelor segregări produse în sistemul educațional

1. Nr. de paragrafe/pasaje modificate/adăugite în spiritul cerințelor formulate
2. Nr. de planuri de prevenire a segregărilor școlare elaborate
3. Nr. de grupe/clase/unități școlare în care s-a realizat prevenirea segregării în perioada februarie-septembrie

Măsura 5. Restructurarea formării universitare inițiale a cadrelor didactice, ținând cont de respectarea principiilor școlii incluzive, a cunoașterii și aplicării elementelor de istorie, cultură a romilor dobândite în formarea inițială a acestora, în cadrul programelor de formare psihopedagogică în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică - conform metodologiei proprii a instituțiilor de învățământ superior acreditate și cu respectarea prevederilor metodologiei-cadru.

1. Nr. module/cursuri universitare pentru promovarea diversității, a dezideratelor școlii incluzive și ale romanipenului educațional

Măsura 6. Dotarea bibliotecilor din CCD-uri și unități școlare (cu minimum 25% elevi romi) cu materiale din domeniul limbii, istoriei, culturii romilor, inclusiv organizarea de secțiuni virtuale ale bibliotecilor cu lucrări în format pdf.

1. Nr. volume existente/accesibile în biblioteci cu acest profil

Măsura 7. Continuarea măsurilor afirmative de formare și de încadrare a resursei umane rome în sistemul educațional, care să aibă acces și suport continuu, direct și eficient în comunitățile rome, care să cunoască nevoile și soluțiile reale din interiorul problematicii rome

1. Nr. inspectori încadrați cu normă întreagă
2. Nr. mediatori școlari nou-formați anual de către MECS și partenerii săi
3. Nr. mediatori școlari nou-încadrați
4. Nr. persoane formate anual la cursul intensiv de limbă români
5. Nr. de tineri romi admiși anual pe locurile distincte la licee (raportare în 20 septembrie)
6. Nr. de tineri romi admiși anual pe locurile distincte alocate universităților (raportare 20 octombrie)

Măsura 8. Monitorizarea activității ISJ și a grupurilor/ comitetelor locale de sprijin pentru îmbunătățirea accesului la educație al grupurilor dezavantajate

1. Documente elaborate
2. Nr. persoane rome cooptate în programe
3. Nr. paragrafe/articole introduse
4. Nr. GLL-uri și nr. GLJ-uri constituite și cu activitate continuă
5. Nr. propuneri înaintate
6. Nr. documente înaintate

Măsura 9. Informare/diseminare referitoare la segregare/desegregare, acces nediscriminatoriu la educație, prevenirea absenteismului și a abandonului școlar, egalitatea de șanse, eliminarea abuzării, protejarea copilului aflat în dificultate

1. Nr. documente elaborate și diseminate
2. Nr. buletine elaborate și postate pe situl MECS
3. Nr. de campanii derulate
4. Nr. de programe inițiate în unitățile de învățământ

B. Ocuparea forței de muncă

1. Nr. de persoane aparținând minorității rome care au accesat măsurile active
2. Nr. de persoane aparținând minorității rome informate și consiliate
3. Nr. de persoane aparținând minorității rome mediate, număr de persoane încadrate ca urmare a medierii
4. Nr. de persoane aparținând minorității rome cărora li s-a aplicat măsura: stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz
5. Nr. de persoane aparținând minorității rome formate în meserii/calificări cerute pe piața muncii
6. Nr. de persoane aparținând minorității rome evaluate și certificate în competențe dobândite nonformal
7. Nr. de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii
8. Nr. de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie

C. Sănătate

Indicatori aferenți obiectivelor specifice:

- 1: Îmbunătățirea accesului persoanelor aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate;
  1. % populație rurală acoperită cu servicii comunitare, dezagregat pe județ/regiune; gravide/copii sub 5 ani; beneficiari romi
  2. Nr. de AMC și MSR*62) angajați
  3. Nr. beneficiari romi/an
  4. Nr. centre comunitare reabilite/construite
  5. Nr. (%) comunități rurale acoperite cu asistenți medicali comunitari romi (din total comunități cu AMC)
  6. Legislație primară și secundară aprobată de Guvern
  7. Compleanța la standarde (% furnizori servicii comunitare care raportează conform standardelor)
  8. Procent de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți (din total angajați)
  9. Rapoarte de evaluare a asistenței comunitare integrate (2016, 2018, 2020)

---

*62) AMC (Asistente medicale comunitare), MSR (Mediatori Sanitari Romi).

- 2: Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în populația aparținând minorității rome
  1. Nr. (%) de persoane aparținând minorității rome cu calitate de asigurat de sănătate din total asigurați/județ
  2. Nr. (%) de persoane aparținând minorității rome cu minimum 1 vizită la medicul de familie pe an*63)
  3. Nr. (%) populație romă neasigurată beneficiară de servicii de sănătate*64)
  4. Nr. (%) persoane aparținând minorității rome informate (indicator dezagregat pe județe, pe tipuri de comunități/grupuri)

5. Procent acoperire vaccinală la copil [conform JAF*65]. Nr. (%) mame rome informate asupra campaniilor de imunizare

6. Nr. pacienți romi cu HTA, DZ, BPOC*66), monitorizați în AMP conform ghidurilor practice

7. Nr. (%) populație romă beneficiară de programe de prevenire a bolilor transmisibile. Raport anual privind bolile transmisibile prioritare

8. Nr. (%) populație romă beneficiară de programe de promovare a unui stil de viață sănătos

9. Nr. (%) femei rome care beneficiază de servicii de planificare familială/an

---

*63) Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie.

*64) Idem 3, 4.

*65) Joint Assessment Framework este un sistem de evaluare bazat pe indicatori, elaborat la nivelul Comisiei Europene în contextul Strategiei Europa 2020.

*66) HTA (hipertensiune arterială); DZ (diabet zaharat); BPOC (boli pulmonare obstructive cronice).

3: Creșterea capacității autorităților locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/intervențiilor de sănătate adresate comunităților de romi, monitorizarea și evaluarea acestora

1. Nr. de persoane din structurile CJ/APL*67) formați în domeniul politicilor de sănătate bazate pe exemple de succes, sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate

---

*67) Formarea va include și principiile/practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului.

---

2. Nr. de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate

3. Nr. (%) de planuri locale, județene și regionale realizate conform standardului MS

4. Rapoarte naționale de cercetare privind sănătatea romilor (2016, 2018, 2020)

4: Prevenirea discriminării populației aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate

1. Nr. (%) de instituții de învățământ medical care au în curriculum cursuri de formare

2. Nr. anual de cursanți

3. Nr. (%) de beneficiari informați/consiliați

4. Nr. cazuri discriminare comunicate/analizate/rezolvate

5. Nr. de cazuri instrumentate anual/Nr. de cazuri raportate

6. Rapoarte anuale de monitorizare și evaluare

7. Nr. de cazuri analizate de Colegiul Medicilor, raportate anual în fiecare județ de observatorii incluși în comisiile de etică ale colegiilor medicilor județene

D. Locuire și mică infrastructură

1. Nr. de locuințe nou-construite de care beneficiază persoane aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii

2. Nr. locuințe reabilite de care beneficiază persoane aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii
3. Nr. de gospodării aparținând cetățenilor romi care beneficiază de accesul la utilități
4. Nr. de programe prin care se finanțează măsuri destinate incluziunii sociale a comunităților defavorizate (inclusiv populația romă)

E. Cultură

Prioritatea (1): Inițierea unor proiecte culturale pentru păstrarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural al romilor

Măsura 1. Realizarea de sesiuni anuale de finanțare pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității rome, inclusiv limba români, muzica și dansul

Indicatori: Numărul de sesiuni de finanțare realizate pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității rome, inclusiv limba români, muzica și dansul

Măsura 4. Păstrarea, dezvoltarea și promovarea meșteșugurilor tradiționale rome:

4.1. Organizarea de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor, a unor galerii de artă tradițională romă cu ateliere demonstrative și spații comerciale

Indicatori: Numărul de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor realizate

4.2. Cursuri de formare/perfecționare pentru meșteșugarii romi, în vederea modernizării tehnicilor de lucru și a dezvoltării de produs

Indicatori: Numărul de cursuri de formare/perfecționare organizate pentru meșteșugarii romi, precum și numărul de cursanți

4.3. Organizarea de concursuri anuale de meșteșuguri tradiționale rome și expoziții, premiera și expunerea celor mai bune lucrări

Indicatori: Numărul de concursuri de meșteșuguri tradiționale rome realizate

Măsura 5. Cercetarea, în teren și de arhivă, a istoriei și culturii rome

5.1. Program național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi

Indicatori: Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi

5.2. Program național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.)

Indicatori: Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.)

Măsura 6. Promovarea istoriei, culturii, simbolurilor identitare și personalităților rome în societate

6.1. Elaborarea și publicarea, în tiraj de masă, a unor serii de volume despre istoria și cultura romilor, inclusiv culegeri de folclor și beletristică în limba români

Indicatori: Numărul de volume despre istoria și cultura romilor publicate, precum și tirajul acestora

6.2. Amplasarea de plăci memoriale referitoare la personalități rome și la momente din istoria romilor

Indicatori: Numărul de plăci memoriale referitoare la personalități române și la momente din istoria romilor amplasate

6.3. Monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor

Indicatori: Numărul de monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor amplasate

6.4. Programe culturale române la nivel local, în comunități de romi

Indicatori: Numărul de programe culturale române realizate la nivel local, în comunități de romi

Măsura 7. Programe de salvagardare și dezvoltare a patrimoniului imaterial al culturii române: acordarea titlului de Tezaur Uman Viu și includerea în repertoriul național

Indicatori: Numărul de romi cărora li s-a acordat titlul de Tezaur Uman Viu

Numărul de elemente din patrimoniul cultural imaterial român incluse în repertoriul național

Măsura 8. Programe naționale de păstrare și cultivare a limbii române în comunitățile de romi și în societate în general

8.1. Publicații în limba române (revista lunară, cărți)

Indicatori: Numărul de publicații în limba române pentru cultivarea limbii române în comunitățile de romi și societate în general, precum și tirajul acestora

Măsura 9. Susținerea și promovarea artiștilor romi și a creației române în toate domeniile artistice (arte plastice, literatură, teatru, cinematografie, muzică, dans)

9.1. Burse de excelență pentru artiștii romi

Indicatori: Numărul de beneficiari ai bursei de excelență

9.2. Tabere de creație

Indicatori: Numărul de tabere de creație realizate, precum și numărul de beneficiari ai acestora

9.3. Concursuri cu premii

Indicatori: Numărul de artiști premiați anual

9.4. Organizarea de expoziții cu lucrările artiștilor romi

Indicatori: Numărul de expoziții organizate anual cu lucrări ale artiștilor romi

9.5. Publicarea cărților scriitorilor romi

Indicatori: Numărul de cărți publicate ale scriitorilor romi

9.6. Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru ale artiștilor romi

9.7. Susținerea financiară și promovarea filmelor artistice ale artiștilor romi sau cu tematică română

9.8. Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de dans ale artiștilor romi

9.9. Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de muzică ale artiștilor romi

Indicatori: Numărul de spectacole de teatru, de filme artistice, de spectacole de muzică și de dans realizate de artiștii romi sau cu tematică română

9.10. Sprijin pentru autoorganizarea și infrastructura artiștilor romi

Indicatori: Numărul de organizații ale artiștilor romi care au primit sprijin pentru autoorganizarea și infrastructură

9.11. Promovarea lucrărilor artiștilor romi în alte țări

Indicatori: Numărul de expoziții ale artiștilor romi realizate în alte țări

9.12. Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru, de filme artistice, de spectacole de muzică și dans ale artiștilor romi în alte țări

Indicatori: Numărul de spectacole de teatru, de filme artistice, de spectacole de muzică și dans ale artiștilor romi sau cu tematică română realizate în alte țări

Prioritatea (2): Alte activități cultural-artistice care promovează valorile, cultura și tradițiile romilor

Măsura 1. Elaborarea și implementarea unui program național de educație permanentă pentru adulții romi și cei care nu aparțin acestei minorități pe teme referitoare la romi, rasism, stigmat, identitate, alteritate, interculturalitate și multiculturalism

1.1. Organizarea de cursuri de formare profesională/școli de vară de limba români/pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru minoritatea romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ

Indicatori: Multiculturalism: Numărul de cursuri de formare profesională/școli de vară de limba români/pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru minoritatea romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ

F. Infrastructură și servicii sociale

1. Protecția copilului

1. Nr. campanii de promovare a valorilor familiale
2. Nr. de servicii de zi înființate
3. Nr. copii beneficiari ai serviciilor de zi
4. Nr. ONG implicate în campania de prevenire a abuzului și a neglijării, precum și a oricărei forme de violență asupra copilului

2. Justiție și ordine publică

Măsuri ale MAI

1. Nr. de locuri distincte pentru cetățenii români aparținând minorității rome în instituțiile de formare profesională ale Ministerului Afacerilor Interne

Măsuri ale CNCD

Indicatori cantitativi:

1. Pentru măsura 1), nr. de campanii derulate
2. Pentru măsura 2), nr. de programe derulate, nr. de beneficiari
3. Pentru măsura 3), nr. de programe derulate, nr. de beneficiari
4. Pentru toate cele trei măsuri la un loc număr de petiții soluționate
5. Pentru toate cele trei măsuri la un loc număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare, conform O.G. nr. 137/2000, republicată, actualizată.

Indicatori calitativi (măsurați %):

6. Gradul de creștere a petițiilor înregistrate pe criteriul rom
7. Gradul de creștere a soluțiilor de constatare
8. Administrație publică și dezvoltare comunitară

Indicatori pentru măsurile MAI

1. Număr de campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor

Indicatori pentru măsurile ANR

1. Nr. campanii regionale/județene/locale de informare cu privire la dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene

2. Nr. campanii regionale/județene/locale de informare în vederea obținerii actelor de proprietate/posesie organizate anual
3. Nr. persoane informate cu privire la dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene
4. Nr. reuniuni organizate la nivel regional/județean
5. Nr. planuri regionale de intervenție elaborate

Indicatori pentru măsurile MADR

1. Nr. organizații neguvernamentale și parteneri aparținând minorității rome din Grupurile de Inițiativă Locală (GIL)
2. Nr. proiecte care abordează subiectul minorității rome prin LEADER
3. Nr. acțiuni de animare și promovare LEADER care se vor adresa comunităților locale, potențiale teritorii GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome

-----